

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

КАТАЛОГІЗУВАННЯ ДОКУМЕНТІВ:
короткий термінологічний словник

Київ 2021

УДК 025.3(038.083.71) К 29	Рекомендовано до друку вченою радою Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (протокол № 5 від 27 травня 2021 р.)
---	--

Укладач:

Зоріна Н. Є., науковий співробітник відділу науково-освітніх інформаційних ресурсів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

Науковий редактор:

Пономаренко Л. О., канд. наук із соціальних комунікацій, завідувач відділу науково-освітніх інформаційних ресурсів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

Рецензенти:

Іващенко В. Л., д-р філол. наук, ст.наук. співр., професор кафедри видавничої справи Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка

Страйгородська Л. І., канд. іст. наук, завідувач сектору рідкісних видань відділу педагогічного джерелознавства та біографістики ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

Літературний редактор

Василенко Н. М., провідний редактор відділу кадрів та діловодства ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

К 29 Каталогізування документів: короткий термінологічний словник / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського [уклад.: Зоріна Н. Є., ; наук. ред. Пономаренко Л. О. ; бібліогр. ред. Пономаренко Л. О.]. – Київ, 2021. – 122 с.

У словнику представлено поняття й терміни, уніфіковані в Законах України, що регулюють відносини в інформаційній сфері; національних і державних стандартах України; міжнародних стандартах, прийнятих Держстандартом України з бібліотечної, інформаційної та видавничої діяльності й суміжних галузей, а також документів Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ (International Federation of Library Associations and Institutions, IFLA). Обсяг словника – понад 470 термінів із визначеннями, у словнику відбито системну організацію термінології, вживаної у сфері бібліотечно-інформаційної справи, зокрема, каталогізування документів.

Словник розрахований на працівників бібліотек та інших інформаційних установ, науково-педагогічних і наукових працівників, докторантів, аспірантів, студентів закладів вищої освіти і коледжів, які навчаються за спеціальностями бібліотечно-інформаційної галузі.

© Державна науково-педагогічна бібліотека України
імені В. О. Сухомлинського, 2021

**NATIONAL ACADEMY OF EDUCATIONAL SCIENCES OF UKRAINE
V.O. SUKHOMLYNSKYI STATE SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL
LIBRARY OF UKRAINE**

CATALOGING OF DOCUMENTS:
a short terminological dictionary

Kyiv 2021

UDC 025.3(038.083.71) K 29	Recommended for publication by the Academic Council of V.O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine (protocol № 5 dated May 27, 2021)
-------------------------------	---

Edited by:

Zorina N.Ye., Researcher of the Department of Scientific and Educational Information Resources of V.O. Sukhomlynskyi SSPL of Ukraine

Scientific editor:

Ponomarenko L.O., Candidate Sciences in Social Communications, Head of the Department of Scientific and Educational Information Resources of V.O. Sukhomlynskyi SSPL of Ukraine

Reviewers:

Ivashchenko V.L., Doctor of Philological Sciences, Senior Researcher, Professor of the Department of Publishing, Institute of Journalism, Borys Hrinchenko Kyiv University

Straigorodskaya L.I., Candidate of Historical Sciences, Head of the Sector of Rare Publications of the Department of Pedagogical Source Studies and Biographistics of V.O. Sukhomlynskyi SSPL of Ukraine

Literary editor

Vasylenko N.M., Senior Editor of the Personnel and Record Keeping Department of V.O. Sukhomlynskyi SSPL of Ukraine

K 29 Cataloging of documents: a short terminological dictionary / NAES of Ukraine, V.O. Sukhomlynskyi State Scient. and Pedagog. Lib. of Ukraine [ed. Zorina N.Ye. ; scien. ed. Ponomarenko L.O.; lit. ed. Vasylenko N.M.]. – Kyiv, 2021. – 122 p.

The dictionary presents the concepts and terms unified in the Laws of Ukraine regulating relations in the information sphere; national and state standards of Ukraine; international standards adopted by the State Standard of Ukraine for library, information and publishing activities and related fields, as well as documents of the International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). The volume of the dictionary is more than 470 terms with definitions. The publication reflects the systematic organization of terminology used in the field of library and information affairs, in particular, in cataloging of documents.

The dictionary is designed for librarians and other information institutions, academic and research staff, doctoral students, post-graduate students, students of higher education institutions and colleges who study in the field of library and information industry.

© V.O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine, 2021

ЗМІСТ

Передмова	6
Терміни та визначення понять	11
Абетковий покажчик українських термінів	82
Абетковий покажчик англійських термінів.....	102
Список аббревіатур	115
Список використаних джерел	116

ПЕРЕДМОВА

Важливим завданням сучасної наукової бібліотеки є формування й розвиток повноцінного інформаційного ресурсу. Якість інформаційного забезпечення в науковій бібліотеці залежить насамперед від якості формування її інформаційного ресурсу й охоплює такі складники, як швидкість і точність пошуку, можливість отримання максимально повної інформації про наявність документів та їхній зміст. Одним із найважливіших і розвинутих напрямів бібліотечно-бібліографічної діяльності є каталогізація. Каталогізація документів – це сукупність процесів, що забезпечують створення та функціонування бібліотечних каталогів. Каталогізація охоплює такі етапи: бібліографічне опрацювання документів, створення бібліографічних записів, введення бібліографічних даних або тиражування каталогових карток, робота з каталогами (укладання, ведення та редагування каталогів).

ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського у своїх наукових дослідженнях приділяє значну увагу питанням сучасної термінології, розвитку поняттєвого апарату бібліотекознавства та бібліографознавства. У 2012 р. фахівцями бібліотеки було підготовлено тлумачний термінологічний словник «Інформаційні ресурси. Словник законодавчої та стандартизованої термінології», який містить близько 1700 основних термінів, уживаних на позначення процесів створення, формування, зберігання, використання та поширення інформаційних ресурсів у суспільстві. Проблему створення довідкового видання «Каталогізування документів: короткий термінологічний словник» (далі – Словник) актуалізовано під час виконання наукового дослідження «Інформаційні ресурси освітянських бібліотек у розвитку педагогіки, психології та освіти» (2020–2022; наук. кер. – Л. О. Пономаренко, канд. наук. із соц. комунікацій).

Мета словника – виявити, зібрати та систематизувати термінологію поняттєвого апарату інформаційної, бібліотечно-інформаційної сфери України, зокрема того її напрямку, що стосується процесу каталогізування документів. Зважаючи на те, що останнім часом термінологія в цій сфері діяльності зазнає істотних змін, Словник має сприяти її упорядкуванню й унормуванню.

Наукова новизна пропонованого видання полягає в тому, що в ньому упорядковано та систематизовано наявну термінологію каталогізування документів.

Термінологія сучасної каталогізації як одна з найрозробленіших підсистем бібліотекознавчої термінології поєднує в собі практичний досвід багатьох поколінь каталогізаторів і термінологію суміжних галузей знань. Починаючи з другої половини XX ст., термінологія наукового опрацювання документів, передусім каталогізації й систематизації, зазнала відчутних змін, спричинених змінами в структурі бібліотечної діяльності. Технологічна революція в бібліотечній сфері, викликана впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, торкнулася насамперед процесів каталогізування. Професійна наукова лексика цієї сфери діяльності істотно оновилася й збагатилася значною кількістю нових термінів, пов'язаних із застосуванням комп'ютерних технологій, сучасних методів каталогізування. Серед них є як загальнонаукові терміни з інформатики, які вживають у багатьох галузевих терміносистемах, так і вузькоспеціальні, пов'язані безпосередньо лише з процесами каталогізування.

Джерельна база словника складається з нормативно-правових документів – законів України зі змінами й доповненнями; стандартів (національних, міждержавних, міжнародних); енциклопедій, словників, інтернет-ресурсів та ін. До Словника увійшли терміни та визначення із законів України, що регулюють відносини: в інформаційній, бібліотечно-інформаційній сфері; національних та державних стандартів України; міждержавних стандартів, прийнятих Держстандартом України з бібліотечної справи, інформаційної та видавничої діяльності, що набули чинності з початку незалежності України до 2016 р. Також до Словника увійшли терміни з міждержавних стандартів, яким в Україні не було надано чинності, або тих стандартів, які на час складання Словника втратили чинність, проте ці терміни є важливими, оскільки їх використовують фахівці під час міжнародної інформаційної та наукової діяльності.

Крім того до словника увійшли терміни з документів Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ (The International Federation of Library Associations and Institutions, IFLA). У зарубіжному бібліотекознавстві найвідомішим нині міжнародним стандартом є «Опис та доступ до ресурсу» (Resource Description and Access – RDA), призначений для електронного середовища, розроблений у співпраці англо-американських каталогізаційних спільнот. В основу RDA покладено Функціональні вимоги до бібліографічних записів (Functional Requirements for Bibliographic Records – FRBR), Функціональні вимоги до авторитетних даних (Functional Requirements for Authority Data – FRAD) та Функціональні вимоги до авторитетних записів предметних рубрик (Functional Requirements for Subject Authority Data – FRSAD), розроблені робочими групами IFLA. У 2017 р. було створено Бібліотечну еталонну модель від IFLA. Концептуальна модель для бібліографічної інформації (IFLA Library Reference Model. A Conceptual Model for Bibliographic Information – IFLA LRM), яка походить від трьох зазначених вище концептуальних моделей – FRBR, FRAD та FRSAD. Основне завдання RDA – надання правил каталогізування щодо відображення атрибутів і зв'язків сутностей. Стандарт містить термінологію FRBR, яка має свої особливості, є новою й доволі складною, оскільки вживаються нові для українських бібліотекарів-каталогізаторів назви бібліографічних сутностей: твір (work), вираження (expression), прояв (manifestation), фізична одиниця (item). Зважаючи на те, що в Україні використання міжнародного стандарту RDA перебуває на стадії впровадження, в основній частині Словника **«Терміни та визначення понять»** у загальному порядку за абеткою представлено Словникові статті для термінів RDA. Для полегшення пошуку термінів RDA у Словнику в допоміжних покажчиках ці терміни подано окремим списком.

Терміни з міждержавних стандартів і документів IFLA (в перекладі російською мовою) автори-укладачі переклали українською мовою. Ці терміни не мають статусу офіційного перекладу, характерного для нормативних документів (стандартів), у яких їх гармонізують із англomовними еквівалентами.

«Каталогізування документів: короткий термінологічний словник» є термінологічним словником дефініційного типу. Словник містить понад 470 словникових статей термінів із визначеннями, зазначенням англomовних еквівалентів, а також понад 330 термінологічних одиниць, з-поміж яких терміни-варіанти, синоніми, інвертовані терміни, аббревіатури тощо з відсиланням до реєстрового терміна. Реєстрові терміни подано в алфавітному порядку.

Словник має таку структуру:

- *Передмова.*
 - *Терміни та визначення понять* – основна частина – реєстр термінів із визначеннями в алфавітному порядку.
 - *Алфавітний покажчик українських термінів* із зазначенням номера сторінки, на якій зафіксовано термін із визначенням.
 - *Алфавітний покажчик англійських термінів* із зазначенням номера сторінки, на якій зафіксовано термін із визначенням.
- Наявність таких покажчиків сприятиме швидкому пошуку термінів, полегшить роботу зі словником.
- *Список аббревіатур*, загальноприйнятих, стандартизованих, з розшифруванням – українською та англійською мовою.
 - *Список використаних джерел.*

Словникова стаття кожного реєстрового терміна має таку структуру: реєстрове слово (словосполучення) подано напівжирним шрифтом. Для кожного поняття встановлено один основний термін, в окремих випадках наведено стандартизовані терміни-синоніми поряд з основним терміном напівжирним шрифтом через крапку з комою. Наприклад: **Багатотомне видання; багатотомник.**

Терміни, що мають загальноприйняті скорочення, зокрема аббревіатури, також подано поряд через крапку з комою. Наприклад: **Інформаційно-пошукова мова; ІПМ.**

Стандартизовані терміни-аббревіатури з їхнім розшифруванням подано в окремому переліку.

Для термінів-словосполучень запропоновано прямий порядок слів. Наприклад: **Абетковий каталог**. Додатково у Словнику подано термін з інвертованим порядком слів із відсиланням *див.* до основного терміна. Наприклад: **Каталог абетковий** *див.* **Абетковий каталог**.

Біля терміна (для більшості термінів) у круглих дужках наведено переклад англійською мовою за наявності його у джерелі. Наприклад: **Бібліографічні ресурси** (bibliographic resources).

Далі наведено дефініцію терміна. Якщо термін має кілька визначень, кожне з них у словниковій статті подано окремою позицією.

Якщо текст словникової статті містить терміни, які у Словнику є реєстровими одиницями й мають визначення, такі терміни виділено курсивом при першій згадці про них у цій статті. Наприклад: **Предметизування** (subject analysis) – визначання *предметної рубрики*, що відповідає змісту *документа* чи групи документів.

Терміни, які згідно з Декларацією про міжнародні принципи каталогізації (Statement of International Cataloguing Principles) більше не використовують у термінології RDA, позначено знаком астериск (*) у реєстрі Словника й у покажчиках термінологічних одиниць. Перелік цих одиниць подано в кінці реєстру термінів з відповідним відсиланням *див.* до прийнятого терміна.

Словник розрахований на працівників бібліотек та інших інформаційних установ, пов'язаних із бібліотечно-інформаційною діяльністю. Він може бути корисним для широкого кола користувачів, зокрема для наукових і науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів і тих, хто досліджує проблематику цієї галузі, а також для студентів закладів вищої освіти й коледжів, які навчаються за інформаційно-бібліотечними та іншими гуманітарними напрямками підготовки.

ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

А

Абетковий каталог – (alphabetic(al) catalog(ue)) – *бібліотечний каталог, у якому бібліографічні записи документів розташовано в абетковому порядку прізвищ і/або заголовків документів* [21];

– бібліотечний каталог, у якому бібліографічні записи розташовано в абетковому порядку імен осіб, найменувань організацій і/або назв документів [33].

Абетковий покажчик (index; alphabetic(al) index) – упорядкований перелік або частина *пошукової системи*, що забезпечує доступ до організованих певним способом частин *документа*, його адреси чи до самого документа [22].

Абетково-предметний покажчик; АПП (alphabetic(al) subject index) – абетковий перелік основних *понять*, що входять до класів входять в класи *класифікаційної системи* із зазначенням відповідного коду класу й аспекту (за необхідності) [35].

Абетково-предметний покажчик до систематичного каталогу (alphabetic(al) subject index to the classified catalog(ue)) – допоміжний апарат до *систематичного каталогу*, в якому подано в абетковому порядку перелік *предметних рубрик*, що розкривають зміст відображених у ньому *документів* із зазначенням відповідних *класифікаційних індексів* [21].

Абетково-систематичний каталог (alphabetic-classified catalog(ue)) – *каталог, у якому спрощені системи класів розміщено за абеткою, предмети яких також розташовано абетковим порядком в межах кожного класу* [22].

АБІС див. Автоматизована бібліотечна інформаційна система

Авантитул – *сторінка видання, що передує титулу, на якій розташовують частину вихідних даних чи невеликий текст* (гасло, посвяту тощо) [13].

Автоматизація бібліотечних процесів (library automation) – *упровадження автоматизованих інформаційних систем у бібліотечні технологічні процеси* [21].

Автоматизована бібліотечна інформаційна система; АБІС – *автоматизована інформаційна система, призначена для автоматизації бібліотечних процесів на основі використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій, засобів обчислювальної техніки та телекомунікаційних мереж* [21].

Автоматизована інформаційна система; АІС (automated information system) – *інформаційна система, що містить інформаційні, лінгвістичні,*

організаційно-технологічні засоби й призначена для автоматизованого чи автоматичного здійснення *інформаційної діяльності* [21].

Автоматичне індексування (automatic indexing) – *індексування*, технологія якого передбачає використання тільки формальних процедур опрацювання *тексту*, які здійснюються за допомогою обчислювальної техніки [32].

Автор; створювач; творець (author; creator) – фізична *особа*, яка своєю творчою працею створила *твір* [1];

– особа, яку вважають відповідальною за створення *документа* [22];

– особа, рід або організація, відповідальні за інтелектуальний чи художній зміст твору [37];

– особа чи *організація*, яка відповідає за створення інтелектуального змісту *бібліографічного документа* чи *ресурсу*. Містить авторів у випадку письмових документів, художників, фотографів чи ілюстраторів у частині візуальних ресурсів [24];

– особа, яка створила твір або брала участь у його створенні, а також установа чи організація, від імені яких публікуються матеріали [33].

Автор анонімний *див.* **Анонімний автор**

Автор колективний *див.* **Колективний автор**

Автореферат дисертації (author's abstract of dissertation; author abstract) – *наукове видання у вигляді брошури*, що містить короткий виклад *автором* змісту наукової праці, поданої на здобуття вченого ступеня [12].

Авторитетна інформація (authority information) – група *елементів даних*, що охоплюють *інформацію*, яка є специфічною для *авторитетних записів* [24].

Авторитетна точка доступу; нормалізована точка доступу (authorized access point; normalized access point) – *контрольована точка доступу* до *об'єкта*, якій надають перевагу і яка встановлена і сформована відповідно до *правил* або *стандартів* [37].

Авторитетна форма імені (найменування) (authorized form of name) – форма *імені (найменування)*, обрана як *авторитетна точка доступу* до *об'єкта* [37].

Авторитетний (нормативний) запис; нормативний (авторитетний) запис (authority record) – окремий запис в *авторитетному (нормативному) файлі* [22];

– сукупність *елементів даних*, яка ідентифікує *об'єкт* і яку використовують для полегшення доступу до *авторитетної точки доступу* для цього *об'єкта*. **А. з.** зазвичай містить прийняту (санкціоновану) для даного *об'єкта* *точку доступу*, а також *точки доступу* для *варіантних форм імені* та прийняті *точки доступу* для зв'язаних *об'єктів*. **А. з.** також містить інформацію щодо *правил каталогізації*, за якими встановлена *контрольована точка доступу*, джерела

даних, найменування установи, відповідальної за контрольовану точку доступу тощо [37, 38].

Авторитетний (нормативний) контроль (authority control) – операції для забезпечення стандартованого розміщення *точок доступу до документів у пошуковій системі* [22]. **А. к.** означає як ідентифікацію *об'єктів*, представлених у якості *контрольованих точок доступу*, так і безперервний процес керування ними, він є невід'ємною функцією каталогу. **А. к.** потрібен *каталогізаторам* для визначення відмінностей між *контрольованими точками доступу* в каталозі. **А. к.** є важливим для користувача, оскільки забезпечує пошук контрольованої форми *імені автора* або *назви* при здійсненні пошуку *бібліографічних ресурсів в каталогах* [38].

Авторитетний (нормативний) файл (authority file) – стандартизований перелік *точок доступу*, що охоплюють *наймення* словника *термінів* [22];

– машиночитний список встановлених і прийнятих як нормативні *дані точок доступу*: *імен індивідуальних авторів, назв колективних авторів, предметних рубрик, індексів УДК* тощо. **А. ф.** – це сукупність *авторитетних записів* і довідкових записів, які містять всю необхідну інформацію про точки доступу: про усталену і варіантні форми точок доступу; про взаємозв'язки різних форм точок доступу між собою, включаючи паралельні форми іншою мовою або графікою; додаткові відомості і примітки, що належать до точки доступу (історичні довідки тощо), а також відомості про установу, що відповідає за складання запису [49].

Авторитетні дані (authority data) – сукупність *інформації* про *особу*, рід, *організацію* або *твір*, *імена* яких використовують як основу для *контрольованих точок доступу до бібліографічних посилань* або записів у *бібліотечному каталозі* або *бібліографічній базі даних*. **А. д.** надають контрольовані точки доступу та іншу інформацію, яку використовують для розстановки творів за конкретною особою, родом або організацією, а також за різними варіантами редакції *назви* [38].

Авторський заголовок (author heading) – *заголовок*, у якому подано *ім'я/прізвище автора* [22].

Авторський знак (author mark; author number) – умовне літерно-цифрове позначення, що містить першу літеру прізвища *автора* (першого, якщо авторів два чи три) чи першу літеру першого слова *назви* (якщо авторів більше ніж три або їх немає) і двозначного числа, що відповідає початковим літерам прізвища автора чи *назви видання*. **А. з.** визначають за виданням: Хавкіна Л. Б. „Авторські таблиці (двозначні)” і розміщують в лівому верхньому кутку *каталожної картки* на рівні другого рядка *бібліографічного опису*. **А. з.** є обов'язковим елементом *шифру зберігання видання* і друкується *видавництвом* на *звороті титульного аркуша* кожної книги і в лівому верхньому кутку *каталожної картки* [18, 54].

Агент (agent) – *особа (автор, видавець, скульптор, редактор, режисер, композитор тощо) або група (рід, організація, корпорація, бібліотека, оркестр, країна, федерація тощо) або автомат (пристрій, що реєструє погоду, електронна програма-перекладач тощо), які відіграють певну роль у життєвому циклі ресурсу* [37].

Адекватна предметна рубрика (adequate subject heading) – *предметна рубрика, формулювання якої виражає обсяг поняття, що повністю або найбільш точно відповідає обсягу поняття про предмет документа* [9, 49].

АІС див. Автоматизована інформаційна система

Академічне видання (academic publication) – *зібрання творів, що містить ретельно підготовлений, науково вивірений текст твору(-ів) та його (їх) різні варіанти, редакції, документальні джерела й має розгалужений науково-довідковий апарат* [12].

Алігат (від лат. alligo – прив'язую) – *книжкове видання, що містить два твори, кожен з яких починається від своєї сторінки обкладинки (боку палітурки), має свій титульний аркуш і свою пагінацію* [12];

– *журнальне видання, в якому тексти творів починаються з обох сторінок обкладинки та мають свій титульний аркуш і свою пагінацію* [12].

Альтернативна назва (alternative title) – *друга частина основної назви документа, яку поєднано з першою частиною назви за допомогою сполучника „або”, і яка є загальною для декількох бібліографічних одиниць певної множини* [22];

– *друга назва документа, пов'язана з першою назвою сполучником „або” чи його еквівалентом і яка є частиною основної назви* [33].

Аналіз (analysis) – *операція дослідження цілого з метою встановлення його складових частин та зв'язків між ними* [7].

Аналіз змісту (content analysis) – *аналіз з метою виявлення даних, що характеризують зміст документа в зрозумілій та точній формі* [7];

– *аналіз документа, що визначає зміст його складників з їхніми зв'язками одне до одного* [22].

Аналіз інформаційний див. Інформаційний аналіз

Аналізування предметне див. Предметизація

Аналітико-синтетичне опрацювання документів; АСОД; наукове опрацювання документів – *опрацювання змісту первинних документів шляхом аналізу і синтезу їх змісту з метою одержання необхідних відомостей, а також шляхом їх класифікації, оцінки, співставлення і узагальнення, і створення на їхній основі вторинних документів: анотацій, бібліографічних описів, класифікаційних систем, бібліотечних каталогів, предметних рубрик,*

рефератів, аналітичних оглядів, пошукових образів документів, пошукових образів запитів, перекладів, витягів [21].

Аналітичний бібліографічний опис (analytical bibliographic description) – *бібліографічний опис складової частини документа [29].* Складається з двох частин, які містять відомості про складову частину документа (окрема стаття, окремий *твір*, параграф), а також відомості про документ, у якому вміщена ця складова частина [44];

– *бібліографічний опис складової частини документа. А. б. о.* складається з двох частин, які містять відомості про складову частину і про видання, в якому вона опублікована [33].

Анонімний автор (anonym) – автор, який опублікував документ без зазначення свого імені [33].

Анонімний документ (anonymous document) – *документ невідомого автора* або документ, у якому ім'я автора не зазначено [22].

Анотація (annotation) – короткий опис змісту *документа* [22];

– стислий коментар чи пояснення щодо документа чи його змісту, а іноді навіть його короткий опис, доданий, зазвичай, як примітка після *бібліографічного опису* документа [19];

– коротка характеристика змісту документа, його призначеності, форми та інших особливостей [21];

– коротка характеристика документа, що пояснює його зміст, призначення, форму, інші особливості [33].

Анотація видавнича *див. Видавнича анотація*

Анотований бібліографічний запис (annotated bibliographic entry) – *бібліографічний запис, що містить анотацію* [33].

Анотований запис (annotated entry) – *бібліографічний запис з долученням результатів більш-менш ретельного аналізу, а можливо, й критики змісту документа* [7].

Анотування (annotating) – *опрацювання документа, спрямоване на створення анотації* [21];

– *аналітико-синтетичне опрацювання документа і подання отриманої інформації у вигляді анотації* [19];

– процес складання анотацій [33].

Апарат довідково-бібліографічний *див. Довідково-бібліографічний апарат*

Апарат довідково-пошуковий *див. Довідково- пошуковий апарат*

Апарат посилально-довідковий предметного каталогу (списку, покажчика) *див. Посилально-довідковий апарат предметного каталогу (списку, покажчика)*

АПП *див. Абетково-предметний покажчик*

Аркуш (leaf) – шматок паперу або подібного тонкого матеріалу, на якому було чи може бути записано *інформацію* [22].

Аркуш титульний *див. Титульний аркуш*

Аскриптор *див. Недескриптор*

АСОД *див. Аналітико-синтетичне опрацювання документів*

Асоціативний зв'язок (associative relation(ship)) – *зв'язок між двома поняттями, пов'язаними неієрархічним тематичним зв'язком, відомим з досвіду* [22].

Наприклад: освіта – навчання

Асоціативні відношення (associative relationships) – охоплюють *відношення між парами тем, які не пов'язані ієрархічно, але семантично і концептуально пов'язані й існують разом. Як правило А. з. встановлюються між темами, які належать до різних ієрархій, або темами, які перетинаються в межах одного сегмента на одному рівні ієрархії* [40].

Атрибут (attribute) – характеристика *об'єкта*. **А.** може бути невіддільною частиною об'єкта, а може бути запозичений ззовні. **А.** об'єкта є засобом, за допомогою якого користувачі формулюють запити і інтерпретують відповіді при *пошуку інформації* про конкретний об'єкт. **А.**, загалом, згруповані у двох категоріях: 1) **А.**, які притаманні об'єкту – це фізичні характеристики (наприклад, фізичний носій і розміри предмета), а також риси, які можна назвати титульною інформацією (наприклад, відомості на *титульній сторінці*, обкладинці або контейнері); 2) **А.**, привнесені ззовні – *ідентифікатори*, присвоєні об'єкту (наприклад, номер тематичного *покажчика* музичного твору) та контекстуальну інформацію (наприклад, політичний контекст, в якому було задумано *вір*) [37, 39].

Атрибутивність документа – властивість *документа*, яка виявляється у наявності складників, без яких він не може існувати. Документ як цілісна система складається з двох основних складників – інформаційного і матеріального і має двоєдину природу: він складається зі змісту (*інформації*) і форми (матеріальної основи, яка призначена для закріплення і поширення інформації) [45].

Аудіовізуальний документ (audiovisual document) – *документ, що містить зображувальну і/або звукову інформацію, яку фіксують і відтворюють відповідними технічними засобами* [17].

Аудіодокумент; звуковий документ; фонодокумент – документ, який містить звукову інформацію, зафіксовану будь-якою системою звукозапису [17].

Б

Багатоаспектний пошук – інформаційний пошук, який відповідає багатьом критеріям видачі [19].

Багатомовний тезаурус (multilingual thesaurus) – тезаурус, що містить терміни з кількох природних мов. **Б. т.** відтворює не тільки відношення між термінами, але також і еквівалентні терміни кожної охоплюваної мови [15];

– тезаурус з термінами індексування та їхніми еквівалентними термінами, поданий кількома мовами [22].

Багаторівневий опис (multilevel description) – опис, який містить два і більше рівнів; його складають на багаточастинний документ (багатотомний або комплектний документ у цілому, серіальний або інший продовжуваний ресурс у цілому) або на окрему фізичну одиницю, а також групу фізичних одиниць багаточастинного документа – один або кілька томів (випусків, номерів, частин) багатотомного, комплектного документа, серіального або іншого продовжуваного ресурсу [25].

Багатотомне видання; багатотомник (multivolume edition; multivolume publication) – неперіодичне видання, що складається з двох чи більше нумерованих томів і становить єдине ціле за змістом і оформленням [12].

Багатотомне електронне видання – неперіодичне електронне видання, що складається з двох або більше нумерованих томів, кожен з яких випущений на окремому електронному носіїві, та є єдиним цілим за змістом та оформленням [20].

Багатотомник див. Багатотомне видання

Багаточастинне електронне видання – електронне видання, що складається з двох або більше нумерованих частин (томів, номерів, випусків). **Б. е. в.** охоплює багатотомне, серіальне, оновлюване видання [20].

Багаточастинний об'єкт – документ, що являє собою сукупність окремих фізичних одиниць на однакових або різних фізичних носіях – багатотомний документ, комплектний документ, серіальний або інший продовжуваний ресурс [25].

Багаточленна предметна рубрика (multinomial subject heading; multilevel heading) – складна предметна рубрика, в якій лексичні одиниці відокремлені одна від одної розділовим знаком. Перший елемент **Б. п. р.** називається заголовком предметної рубрики, а кожен наступний, відокремлюваний розділовим знаком від заголовка – підзаголовком предметної рубрики [27].

База даних; БД (database) – сукупність взаємопов'язаних *даних*, організована відповідно до певних *правил* описування, зберігання та маніпулювання, подана у формі, придатній для автоматичного опрацювання, й призначена задовольняти *інформаційні потреби* користувачів *інформації* [21].

База даних бібліографічна *див. Бібліографічна база даних*

База даних інтегрована *див. Інтегрована база даних*

База даних реферативна *див. Реферативна база даних*

Базова точка доступу (base access point) – усі елементи *контрольованої точки доступу*, які є складовими частинами *імені* або *ідентифікатора*, що формує основу для *точки доступу* [38].

ББД *див. Бібліографічна база даних*

ББК *див. Бібліотечно-бібліографічна класифікація*

БД *див. База даних*

Бібліографічна база даних; ББД (bibliographic database) – *база даних*, що містить лише *бібліографічні описи документів* [21];

– система *бібліографічного пошуку* у формі бази даних. **Б. б. д.** також часто мають зміст як описів, так і *термінів індексування* [22].

Бібліографічна діяльність (bibliographic activities) – сфера *інформаційної діяльності*, спрямована на задоволення потреб користувачів у *бібліографічній інформації* [21].

Бібліографічна діяльність практична *див. Практична бібліографічна діяльність*

Бібліографічна інформаційно-пошукова система; бібліографічна ППС; система бібліографічного пошуку (bibliographic retrieval system) – документальна *інформаційно-пошукова система*, призначена для пошуку *бібліографічної інформації* в документах [19];

– система пошуку, що забезпечує доступ до *бібліографічних даних* [22].

Бібліографічна інформація (bibliographic information) – *дані*, що охоплюють *бібліографічні описи* та їх перелік [19];

– група елементів *даних*, що охоплює *інформацію*, специфічну для *бібліографічного запису* [24];

– інформація про документ, необхідна для його ідентифікації та використання. **Б. і.** може бути подано у вигляді *каталогів* і *картотек*, *бібліографічних видань*, частин інших видань. **Б. і.**, що стосується *електронних ресурсів* у мережі Інтернет, називають *вебліографією* [21].

Бібліографічна ІПС див. Бібліографічна інформаційно-пошукова система

Бібліографічна картотека (bibliographic file) – упорядкована сукупність *бібліографічних записів* про документи певного виду, типу чи змісту, зокрема про ті, що входять до складу інших, багаточастинних документів (*періодичних видань*, збірок), підібрана за певною ознакою. **Б. к.** розрізняють за тематикою, видами відображуваних документів, способом групування, читацьким призначенням та формою подання. За призначенням **Б. к.** можуть бути службові й читацькі; універсальні, галузеві, *тематичні*; *картотеки* окремих видів документів. **Б. к.** можуть бути розміщені на паперових *каталожних картках* і на електронних носіях [21];

– сукупність розташованих за певними *правилами бібліографічних записів* на документи, незалежно від їх наявності чи відсутності у фонді бібліотеки чи інформаційного центру [33].

Бібліографічна класифікація; бібліотечна класифікація (bibliographic classification; library classification; book classification) – призначена для бібліотек універсальна *класифікація*, за якою кожному *тому* надають позначку тільки одним індексом системи позначення [22].

***Бібліографічна одиниця** (bibliographic(al) unit) – *одиниця опису*, використовувана в *бібліографічному описі* [22].

Бібліографічне видання (bibliographic(al) publication) – *інформаційне видання*, що містить упорядковану сукупність *бібліографічних записів*. До **Б. в.** належать окремо видані *бібліографічні посібники*: *бібліографічний покажчик*, *бібліографічний список*, *бібліографічний огляд* [12, 21].

Бібліографічне опрацювання (bibliographic processing) – сукупність процесів формування *бібліографічного запису* документа для представлення його у *бібліотечних каталогах*, *бібліографічних покажчиках*, списках і *картотеках*. До складу **Б. о.** входять складання *бібліографічного опису*, вибір першого елемента *бібліографічного запису*, формування *заголовка*, *індексування* (*систематизування* і *предметизування*), *анотування* і *реферування*, оформлення інших додаткових елементів *бібліографічного запису* [33].

Бібліографічне посилання (bibliographic reference) – *бібліографічний опис*, що його цитують, згадують або розглядають, необхідний для ідентифікації документа та *інформаційного пошуку* [21].

Бібліографічний документ (bibliographic item) – одиниця чи група одиниць у будь-якій фізичній формі, серіальна чи несеріальна, опублікована чи неопублікована, яка може вважатись *об'єктом* чи *твором* і становить основу для одного *бібліографічного опису* [24].

Бібліографічний елемент; елемент бібліографічного опису (bibliographic element) – найменша логічна одиниця *даних*, використовувана в *бібліографічному описі* [22];

– слово, словосполучення чи група символів, що подають один елемент *бібліографічної інформації* та складають частину деякої *зони бібліографічного опису* [7];

– слово, словосполучення, цифри, умовні позначення (або їх сукупність) та інші бібліографічні відомості, що подають окрему одиницю бібліографічної інформації [33].

Бібліографічний запис (bibliographic record) – розгорнута бібліографічна характеристика *документа*, у якій *бібліографічний опис* доповнено *заголовком*, *анотацією* чи *рефератом*, а також *класифікаційними індексами*, *предметними рубриками*, *ключовими словами*, *шифрами зберігання* [21];

– запис у системі *каталогізації*, що описує, аналізує та контролює *бібліографічний документ* [24];

– множина елементів, які утворюють бібліографічний опис та заголовок документа і призначені для включення до каталогу чи бібліографії [7];

– одиниця *бібліографічної інформації*, яку опрацьовано як один *об'єкт* і подано у *каталозі* або в *бібліографії* відповідно до *правил каталогізації* [23];

– елемент бібліографічної інформації, який фіксує у документальній формі відомості про документ, які дозволяють його ідентифікувати, розкрити його склад і зміст з метою *бібліографічного пошуку*. До складу **Б. з.** входить бібліографічний опис, що доповнюється у разі потреби *заголовком*, *термінами індексування* (класифікаційними індексами і предметними рубриками), *анотацією* (рефератом), *шифром зберігання документа*, *довідками про додаткові бібліографічні записи*, *датою завершення опрацювання документа*, *відомостями службового характеру* [33];

– сукупність *елементів даних* для опису і забезпечення доступу до *бібліографічного ресурсу* й ідентифікації пов'язаних *творів та виражень* [37].

Бібліографічний запис анотований див. Анотований бібліографічний запис

Бібліографічний каталог (bibliographic catalog(ue)) – *бібліографічний посібник*, у якому відображено окремий бібліотечний фонд чи його частину або кілька фондів *документів*. **Б. к.** може бути у картковій, друкованій та електронній формах [21].

Бібліографічний огляд (bibliographic survey) – *бібліографічний посібник*, у якому подано узагальнену характеристику групи *документів*, об'єднаних за певною ознакою, та *бібліографічні описи* цих документів [21].

Бібліографічний опис (bibliographic description) – сукупність *бібліографічних даних*, що ідентифікують *бібліографічний ресурс* [37];

– сукупність бібліографічних відомостей про *документ*, його *складову частину* чи *групу документів*, які подають за певними *правилами* для

ідентифікації документа та загальної характеристики. Основними елементами **Б. о. є:** *відомості про автора (авторів), назву твору, відомості про видання (перевидання чи переклад), про місце видання, видавця, рік видання та обсяг публікації* [21];

- група основних елементів даних, які описують *бібліографічний документ чи ресурс* [24];

- опис *бібліографічної одиниці* згідно зі встановленими правилами, базованими на даних, трансформованих з окремого джерела в межах документа [22];

- сукупність бібліографічних відомостей про документ, наведених за певними *правилами*, які встановлюють порядок зон і елементів, і призначених для ідентифікації і загальної характеристики документа [33].

Бібліографічний покажчик (bibliographic index (1)) – *бібліографічний посібник*, що містить значну кількість *бібліографічних записів* зі складною структурою та науково-довідковим апаратом [21].

Бібліографічний посібник (bibliographic index (2)) – посібник, у якому подано упорядковану множину *бібліографічних записів* [21].

Бібліографічний пошук (bibliographic retrieval) – *інформаційний пошук*, об'єктом якого є *бібліографічні описи* документів, що відповідають *інформаційному запиту* [19];

- *пошук інформації про документ або пошук документів за джерелами інформації* [21];

- документальний пошук, який здійснюється з метою знаходження бібліографічних описів документів, що відповідають інформаційному запиту, без видачі самих документів [6].

Бібліографічний ресурс (bibliographic resource) – *об'єкт* у сфері бібліотечних чи подібних *колекцій*, який складається з продукту інтелектуальної чи художньої творчості [37].

Бібліографічний список (bibliographic list) – *бібліографічний покажчик*, невеликий за обсягом, що має просту структуру, без допоміжного пошукового апарату [21].

Бібліографічні дані (bibliographic data) – конкретні відомості про *документ* (його *автора, назву, місце видання та рік видання, кількість сторінок, зміст*), які використовують під час складання *бібліографічного опису* документа [21].

Бібліографічні ресурси (bibliographic resources) – *бібліотечні ресурси*, які має бібліотека для забезпечення *бібліографічної діяльності* [21].

Бібліографічно значущий (bibliographically significant) – властивість *об'єкта, чи атрибута, чи зв'язку*, яка має особливе значення або цінність у контексті *бібліографічних ресурсів* [37].

Бібліографія (bibliography) – система *бібліографічного пошуку*, що забезпечує доступ до *даних*, які описують і ототожнюють *документи* [22].

Бібліографування (bibliographing) – вид *аналітико-синтетичного опрацювання документа*, спрямований на складання його *бібліографічного опису* [21].

Бібліотечна класифікація див. **Бібліографічна класифікація**

Бібліотечне опрацювання (library processing) – сукупність процесів підготовки *документів* і *бібліографічних записів* до їх подальшого використання і зберігання у бібліотеці чи інформаційному центрі. До складу **Б. о.** входять *бібліографічне опрацювання* і *технічне бібліотечне опрацювання* [33].

Бібліотечний каталог (library catalog(ue)) – упорядкована сукупність *каталогових бібліографічних записів* про *документи* що є у фондах однієї бібліотеки, її частини чи кількох бібліотек, яка розкриває склад бібліотечних фондів за формальними ознаками документів (*автором, назвою, місцем видання*) та/чи їхнім змістом (за галузями знань або *предметами*). **Б. к.** може бути поданий на *каталогових картках*, на мікрокопіях, в електронному вигляді, а також як *друковане книжкове видання*. *Каталоги* складають як на документи фонду бібліотеки в цілому, так і на окремі його частини (наприклад, фонди відділів, *колекцій*, *краєзнавчої літератури*), на певні види видань (*каталоги книг, періодичних видань, нот, кінофотодокументів, мікрофіш, електронних документів*).

Примітка. Каталогів бібліографічний запис – це бібліографічний запис, що містить бібліографічний опис, заголовок запису та *шифри зберігання* [21].

Бібліотечний шифр див. **Шифр зберігання (документа)**

Бібліотечні ресурси (library resources) – упорядковані бібліотечні фонди *документів* на різних *носіях інформації*, *бази даних*, мережеві *інформаційні ресурси*, *довідково-пошуковий апарат*, матеріально-технічні засоби опрацювання, зберігання та передавання *інформації* [3, 21].

Бібліотечно-бібліографічна класифікація (ББК) – універсальна ієрархічна комбінаційна *класифікаційна система*; радянська розробка 1960-х рр., була прийнята в СРСР для *класифікації творів друку*, має офіційний статус у Росії. До березня 2017 в Україні для *систематизації* видавничої продукції паралельно використовували системи *УДК* і *ББК*. Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 22 березня 2017 р. № 177 „Про припинення використання Бібліотечно-бібліографічної класифікації та впровадження *Універсальної десятикової класифікації*” ББК в Україні не використовують [51, 54].

Брошура (pamphlet; brochure) – *книжкове видання* обсягом понад 4 *сторінки*, але не більше 48 сторінок [12].

Бюлетень (bulletin) – *періодичне чи продовжуване видання, що випускають оперативнo, має ознаки журнального чи газетного видання й містить стислі офіційні відомості з питань, що належать до сфери діяльності організації, яка його видає* [12].

Бюлетень нових надходжень – вид поточного *бібліографічного посібника, призначеного для регулярного інформування читачів щодо нових документів, які надійшли до бібліотеки; одна з форм бібліографічного інформування* [41].

В

Варіантна форма імені (найменування) (variant form access point) – форма *імені (найменування), яка не обрана як авторитетна точка доступу для об'єкта. В. ф. і. може бути використана для доступу до авторитетного запису для об'єкта або представлена як відсилання до авторитетної точки доступу* [37].

Варіантний пошук (query) – пошук за допомогою однієї чи кількох операцій у *пошуковій системі, щоб отримати відповідь у формі посилань чи інших даних* [22].

Вебліографія, вебографія (webliography) – *бібліографія електронних та друкованих ресурсів, розміщених в Інтернеті* [46];

– вид *бібліографічної діяльності, що забезпечує облік та впорядкування різноманітних за змістом і видами електронних ресурсів Інтернету (або мережі World Wide Web) з метою полегшення інформаційно-пошукової діяльності користувачів* [54].

Вебліографічний посібник – особливий вид *бібліографічного посібника, в якому об'єктом відображення є впорядкована сукупність електронних ресурсів Інтернету; результат вебліографічної діяльності. В. п. поширені в електронному форматі на сайтах бібліотек (у форматах html, doc, pdf тощо) та/або у формі друкованих видань і містять описи електронних ресурсів віддаленого доступу, згрупованих за змістовими чи формальними ознаками. Як правило, опис інтернет-ресурсу містить гіпертекстову назву та/або електронну адресу ресурсу* [54].

Вебографія *див. Вебліографія*

Ведення бібліотечного каталогу (card filing; arrangement of cataloguing cards) – сукупність процесів, що забезпечують функціонування *бібліотечних каталогів: створення бібліографічних записів; внесення правок; видалення, замінування та відновлення карток; а також процеси внутрішнього й зовнішнього оформлення каталогу* [21];

– підтримування функціонуючого бібліотечного каталога у заданому режимі: *поповнення каталога шляхом розставляння карток, внесення виправлень і доповнень, заміна і відновлення карток, дороблення внутрішнього і зовнішнього оформлення* [33].

Вербальна інформаційно-пошукова мова – *інформаційно-пошукова мова*, що використовує для представлення своїх *лексичних одиниць* слова і вираження природної мови в їхній орфографічній формі [32].

Вид видання (type of edition) – сукупність *видань*, об'єднаних за однією чи кількома суттєвими типовими ознаками [12].

Видавець (publisher (1)) – суб'єкт господарювання, що здійснює видавничу діяльність [2];

– корпоративний орган чи *особа*, що виконує й відповідає за друкування та видання *публікацій* [22];

– індивідуум, група або організація, зазначені у *прояві* як відповідальні за видання, розповсюдження, опублікування або випуск у світ прояву [38, 39].

Видавець відповідальний див. Відповідальний видавець

Видавництво (publisher (2); publishing house) – юридична особа, основним видом діяльності якої є *видавнича діяльність* [2].

Видавнича анотація – опис *документа*, що його подає *видавець* [22].

Видання (issue (1); edition) – *твір* (документ), що пройшов редакційно-видавниче опрацювання, виготовлений шляхом друкування, тиснення або іншим способом, містить *інформацію*, призначену для поширення, і відповідає вимогам нормативно-правових актів з питань видавничого оформлення, поліграфічного і технічного виконання [2];

– *твір* (документ), що містить *інформацію*, призначену для поширення, пройшов редакційно-видавниче опрацювання, відтворений друкуванням, тисненням або виготовлений *електронним записом* на будь-якому носіїві чи іншим способом, і відповідає вимогам національних стандартів, інших нормативних документів з питань видавничого оформлення, поліграфічного і технічного виконання [12,];

– *ідентифікатор* групи *примірників* документа, які створено з одного оригінал-макета чи випущені з зображенням того самого типу та того самого змісту, та які, у разі не книжних матеріалів, випущені окремою видавничою агенцією чи групою таких агенцій [24].

Видання академічне див. Академічне видання

Видання багатотомне див. Багатотомне видання

Видання багатотомне електронне див. Багатотомне електронне видання

Видання багаточастинне електронне див. Багаточастинне електронне видання

Видання бібліографічне див. Бібліографічне видання

Видання брайлівським шрифтом (edition for the blind) – *видання*, виготовлене з використанням особливого рельєфно-крапкового шрифту (шрифт Брайля), призначене для самостійного читання особами з вадами зору [12].

Видання газетне *див.* Газетне видання

Видання графічне *див.* Образотворче видання

Видання довідкове *див.* Довідкове видання

Видання друковане *див.* Друковане видання

Видання електронне *див.* Електронне видання

Видання журнальне *див.* Журнальне видання

Видання інформаційне *див.* Інформаційне видання

Видання картографічне *див.* Картографічне видання

Видання книжкове *див.* Книжкове видання

Видання комбіноване *див.* Комбіноване видання

Видання музичне *див.* Нотне видання

Видання навчальне *див.* Навчальне видання

Видання наукове *див.* Наукове видання

Видання науково-популярне *див.* Науково-популярне видання

Видання неперіодичне *див.* Неперіодичне видання

Видання нотне *див.* Нотне видання

Видання образотворче *див.* Образотворче видання

Видання однотомне *див.* Однотомне видання

Видання оригінальне *див.* Оригінальне видання

Видання офіційне *див.* Офіційне видання

Видання перекладне *див.* Перекладне видання

Видання періодичне *див.* Періодичне видання

Видання перше *див.* Перше видання

Видання повторне *див.* Повторне видання

Видання продовжуване див. Продовжуване видання

Видання реферативне див. Реферативне видання

Видання серіальне див. Серіальне видання

Видання серійне див. Серійне видання

Видання текстове див. Текстове видання

Видрук (impression) – усі *примірники документа*, надруковані одночасно [22].

Випуск (issue (2); part (1)) – елемент *документа*, що публікується протягом деякого часу [6].

Випускні дані; колофон (colophon) – складова частина *вихідних відомостей видання*, розміщувана на останній *сторінці* [18];

– розміщені в кінці видання або на *звороті титульного аркуша* відомості, що містять *прізвище та ім'я автора, назву книги*, прізвища редакторів, коректорів, художників, дати здачі до набору та виходу з друку, наклад, назву та адресу *видавництва*, друкарні тощо [6];

– частина *вихідних відомостей*, що зазначають дату підписання до друку, формат паперу, спосіб друку, обсяг видання, тираж [13].

Вираження (expression) – інтелектуальна або художня форма реалізації *твору* [37].

– інтелектуальна або художня реалізація *твору* у формі алфавітно-цифрового, нотного або хореографічного запису, у формі звуку, зображення, предмета, руху чи будь-якого поєднання таких форм [38].

– окрема комбінація знаків будь-якої форми чи природи (включно з візуальними, слуховими і жестовими знаками), Такі знаки призначені для передачі інтелектуального або мистецького змісту, або ж такого, що підпадає під це визначення. **В.** – це специфічна інтелектуальна або художня форма, яку твір приймає кожен раз під час своєї реалізації. **В.** може включати, наприклад, конкретні слова, речення, абзаци тощо, які є результатом реалізації твору в текстовій формі, або ж окремі звуки, музичні фрази тощо, які є результатом реалізації музичного твору. **В.** виникає одночасно з створенням його першого *прояву*, жодне **В.** не може існувати без існування щонайменше одного його прояву [36].

Вихідні відомості (видання) – сукупність *даних*, що характеризують *видання* та призначені для його оформлення, бібліографічного опрацювання, статистичного обліку та інформування споживача. **В. в.** оформляє *видавець*. Кожен *примірник* видання повинен містити **В. в.** Усі *книжкові видання* в Україні, незалежно від мови основного *тексту*, повинні мати обов'язкову *анотацію* та вихідні бібліографічні відомості державною мовою. Винятком можуть бути тільки видання іноземними мовами, призначені для

розповсюдження за кордоном або серед іноземців. Вихід у світ видання без обов'язкових для нього **В. в.** або з недостовірними відомостями не допускається [2];

– сукупність даних, які характеризують видання та призначені для інформування користувачів, бібліографічного оброблення і статистичного обліку. **В.в.** видань містять: *надзаголовкові дані; відомості про автора(-ів); назву видання; підзаголовкові дані; вихідні дані; шифр зберігання видання; макет анотованої каталожної картки; анотацію; реферат; Міжнародний стандартний номер книги (ISBN); Міжнародний стандартний номер нотного видання; (ISMN); Міжнародний стандартний номер серіального видання (ISSN); знак охорони авторського права; надвипускні дані; випускні дані* [18].

Вихідні дані (imprint) – складова частина *вихідних відомостей видання*, розміщувана в нижній частині *титульної сторінки* [18];

– відомості про *місце видання, видавництво, дату видання*, можливо, місце друкування, ім'я друкаря, а також *ім'я автора* та його поштову адресу [7];

– дані про *місце опублікування, видавця* та рік випуску і друку [22].

Відношення (relation (1)) – взаємодія відчуттів і/або уявлень; зв'язок між двома чи більше *об'єктами* [40].

Відношення асоціативні див. Асоціативні відношення

Відношення ієрархічне див. Ієрархічне відношення

Відомості про автора (author statement) – подання прізвищ *авторів документа* [22].

Відомості про видання (statement of edition; edition statement) – дані щодо *видання чи видруку документа* [22];

– зазначення видання чи його видруку, сформульоване згідно з поданими в самому документі відомостями або за допомогою бібліографічної служби [7];

– відомості, які вказують на особливості даного видання документа, у тому вигляді, як вони наведені у документі чи у формі, поданій установою, що бібліографує [33].

Відомості про відповідальність (statement of responsibility) – подання прізвищ *авторів* та інших *співавторів* видання і дані про їхню роль у створенні документа [22];

– відомості про осіб і/або *організації*, які зробили внесок у створення твору і несуть відповідальність за його зміст і публікацію [33].

Відомості про зберігання у фонді (holdings statement) – запис про місце зберігання конкретного *бібліографічного документа* і, необов'язково, про конкретні *примірники*, наявні у цьому місці зберігання [24].

Відомості про серію (series statement) – зазначення повної *назви серії*, а іноді й *підсерії*, до яких належить *документ*, ISSN серії (*Міжнародного*

стандартного номера серійного видання), а також цифрового і/або буквеного шифру серії [7];

– зазначення *серії*, до якої належить документ, у якій часто подають також його відповідний Міжнародний стандартний номер серійного видання [22].

Відомості, що стосуються назви (other title information) – відомості, які містять *інформацію*, що розкриває та пояснює *основну назву*, у тому числі іншу *назву*, відомості про вид, жанр, призначення *твору*, вказівку про те, що *документ* є перекладом з іншої мови тощо [25, 47];

– відомості, що розкривають і пояснюють основну назву, а також указують на характер і призначення документів [33].

Відповідальний видавець (editor) – колективний орган чи *особа*, відповідальний(-а) за *публікацію* [22].

Візуальний документ – створений будь-яким способом *документ*, який сприймається органами зору [17].

Вільне індексування (free indexing) – *індексування*, технологія якого не передбачає заміну *ключових слів тексту* відповідно до рекомендацій спеціального словника [32].

Вторинна інформація (secondary information) – *інформація*, створювана в процесі *аналітико-синтетичного опрацювання первинної інформації* [19].

Вторинний документ (secondary document) – *документ*, у якому подано *дані, інформацію* про інші документи [17];

– документ, що є результатом аналітико-синтетичної переробки інформаційною системою одного чи кількох *первинних документів* з метою пристосування інформації до інформаційних потреб користувачів [43].

Вузький комплекс предметних рубрик (specific set of subject headings) – комплекс *предметних рубрик*, в якому предметні рубрики про один *предмет* зібрані в одному місці *каталога*, словника, *показчика* [32].

Г

Газета (newspaper) – *періодичне газетне видання*, що виходить через певні короткі проміжки часу, містить офіційну, оперативну *інформацію* й *публікації* з актуальних суспільно-політичних, наукових, виробничих та інших питань, а також літературно-художні *твори* й рекламу [12].

Газетне видання (newspaper type edition; journal (1)) – аркушеве *видання*, видавничо пристосоване до його специфіки. **Г. в.** у вигляді скріплених у корінці кількох *аркушів* друкованого матеріалу називають газетно-журнальним [12].

Генеральний каталог (general catalog(ue)) – *бібліотечний каталог*, у якому відображено весь бібліотечний фонд, за винятком обмінних і резервних фондів, призначений для службового користування [21, 33].

Географічний каталог (geographical catalog(ue); master catalogue) – *бібліотечний каталог*, у якому *бібліографічні записи* розташовано відповідно до місця видання документів в алфавітному порядку [21, 33];

– *каталог*, у якому записи впорядковані за алфавітним чи систематичним порядком географічних місць, описаних у документі [7].

Глибина індексування (depth of indexing) – ступінь докладності відображення *предмета документа* в процесі індексування [7].

Глибоке індексування; докладне індексування (depth indexing) – метод індексування, за якого індексують кілька чи всі частини документа з використанням досить великої кількості *термінів індексування* [22].

Головне джерело інформації – елемент документа, що містить основні *вихідні відомості* та аналогічні їм відомості – *титульний аркуш, титульний екран, етикетка і наклейка* тощо. Для кожного виду документів встановлено певне Г. д. і.. Якщо Г. д. і. відсутнє або недоступне для використання, вибирають *джерело інформації*, альтернативне головному. При цьому в першу чергу, використовують джерело, який є частиною документа, потім – джерела, які супроводжують документ: відомості, вміщені на контейнері; *супровідні матеріали*, опубліковані *видавцем, виготовлювачем, розповсюджувачем* тощо. Якщо використовують декілька джерел, їх комбінація розглядається як Г. д. і. [25].

Графіка базової точки доступу (script of base access point) – форма графічних знаків, використовуваних для запису *даних в базовій точці доступу* [38].

Графіка друкована *див. Образотворче видання*

Графіка каталогізації (script of catalog(u)ing) – форма графічних знаків, використовуваних для запису *додаткових даних до базової точки доступу* [38].

Графічне видання *див. Образотворче видання*

Групове бібліотечне опрацювання *див. Групове опрацювання документів*

Групове опрацювання документів; групове бібліотечне опрацювання (group processing; collection level catalog(u)ing; collective catalog(u)ing – *групова каталогізація матеріалів групової обробки*) – метод *бібліотечного опрацювання*, при якому опрацьовують групу *документів*, подібних за змістом, споріднених за видом чи іншими ознаками [33];

– спосіб опрацювання, при якому групу документів, однорідних за змістом, споріднених за видом або іншими ознаками, враховують і відображають у

довідково-бібліографічному апараті як одну одиницю бібліотечного фонду; **Г. о. д.** включає сумарний облік, технічну обробку, *систематизацію* та об'єднання документів в групу, складання *бібліографічного опису* [41].

Д

Дані (data) – *інформація*, подана у формалізованому вигляді, придатному для зберігання, оброблення, пересилання та інтерпретації користувачами, прикладними процесами чи технічними засобами [19];

– подання інформації у формалізованому вигляді, придатному для комунікації, тлумачення та оброблення [21].

Дані авторитетні *див. Авторитетні дані*

Дані бібліографічні *див. Бібліографічні дані*

Дані випускні *див. Випускні дані*

Дані вихідні *див. Вихідні дані*

Дані надвипускні *див. Надвипускні дані*

Дані надзаголовкові *див. Надзаголовкові дані*

Дані підзаголовкові *див. Підзаголовкові дані*

Дата видання/розповсюдження; дата видання; дата публікації (date of publication/distribution) – дата (зазвичай рік) публічного випуску *прояву*. При відсутності дати, визначеної як дата видання або випуску, заміною можуть слугувати дата отримання авторського права, дата друку або виробництва [38];

– зазначення року і, якщо потрібно, місяця та дня опублікування *документа* [7];

– дата випуску *видання* (рік, а у разі потреби, місяць і день), зазначена на документі чи встановлена в результаті *аналізу* тексту документа або за іншими джерелами [33].

Дата публікації *див. Дата видання/розповсюдження*

ДБА *див. Довідково-бібліографічний апарат*

Дескриптор, переважний термін (descriptor) – *термін інформаційно-пошукового тезауруса*, який використовують для вираження *поняття* в документі чи запиті з метою *інформаційного пошуку* [8];

– термін *інформаційно-пошукового тезауруса*, який використовують для висловлювання поняття в документі чи запиті для інформаційного пошуку [19];

– *термін індексування тезауруса*, що йому віддають перевагу стосовно альтернативного й еквівалентного окремого терміна тезауруса [22].

Дескрипторна інформаційно-пошукова мова див. Інформаційно-пошукова мова дескрипторного типу

Дескрипторна ІІМ див. Інформаційно-пошукова мова дескрипторного типу

Джерело інформації (source) – джерелом *інформації* для складання *бібліографічного опису* є *документ* у цілому; у разі потреби в описі можуть бути наведені відомості, запозичені з джерел поза документом. **Д. і.** може бути одиничним або множинним [25].

Джерело контрольованої точки доступу (source of controlled access point) – *публікація* або опорне джерело, яке використовують при створенні форми *імені* або *назви*, на яких заснована *точка доступу*. Включає назву, *видавця*, дати та інші дані щодо *ресурсу*, для якого *контрольована точка доступу* була створена спочатку. Включає назву, дані про *видання* та інші дані щодо опорного джерела (джерел), використаних при створенні відповідного імені або назви [38].

Довідкове видання (reference edition) – *видання*, що містить короткі відомості наукового чи прикладного характеру, розташовані в порядку, зручному для їх швидкого пошуку, призначене для вибіркового читання [12].

Довідково-бібліографічний апарат; ДБА – сукупність *довідкових видань* і *бібліографічних видань*, *каталогів* і *карток*, призначена для розкриття складу та змісту бібліотечних фондів *документів* [21].

Довідково-пошуковий апарат; ДПА – *інформаційно-пошукова система*, сформована для пошуку і видавання фактографічної і/або *бібліографічної інформації* та *документів* [21];

– сукупність різних систем обліку та пошуку документів в інформаційних фондах [19].

Довідник (guide; directory; reference work) – *довідкове видання* прикладного характеру, побудоване в систематичному порядку чи за абеткою *назв* статей, призначене для швидкого пошуку певних відомостей. Розрізняють: суспільно-політичний, науковий, науково-популярний, популярний, виробничо-практичний, навчальний, статистичний, біографічний довідники тощо [12];

– *документ*, що забезпечує швидкий доступ до *інформації* стосовно певного *предмету* [22].

Додаткова картка систематичного каталогу – *каталожна картка*, місце якої в *систематичному каталозі* визначається другим та наступними класифікаційними індексами, які входять до складу повного індексу при багаторазовому відображенні *документа* в систематичному каталозі [27].

Додаткова назва (half title (1)) – *назва*, зазвичай скорочена, на непарній стороні *аркуша*, яка передує *титольній сторінці* [22].

Додаткова точка доступу (additional access point) – *точка доступу*, яка може бути використана на додаток до *обов'язкових точок доступу*, щоб полегшити пошук *бібліографічних даних* або *авторитетних даних*. *Атрибути* з інших областей *бібліографічного опису* або *авторитетного запису* можуть слугувати факультативними *точками доступу* або як фільтри чи обмеження при пошуку. Ці атрибути для *бібліографічних записів* не обмежені і можуть містити: *імена (найменування) інших авторів*, крім першого; *імена осіб*, родові імена і назви *організацій*, які не є *створювачами*, але виконують будь-яку іншу роль (наприклад, виконавців); *варіантні назви* (наприклад, *паралельні назви*, *приватні назви* тощо); *авторитетну точку доступу на серію*; *ідентифікатори бібліографічного запису*; *мову вираження у прояві*; *місце видання*; *тип змісту*; *тип носія*. Для авторитетних записів ці атрибути також не обмежені і можуть містити: *імена (найменування) або назви пов'язаних об'єктів*; *ідентифікатори авторитетних записів* [37].

Додатковий бібліографічний запис (bibliographic entry notice; added bibliographic entry) – *каталоговий запис*, складений на базі *основного бібліографічного запису* та призначений для розширення аспектів пошуку документа [7, 33].

Докладне індексування див. Глибоке індексування

Документ (document) – передбачена законом матеріальна форма одержання, зберігання, використання і поширення інформації шляхом фіксації її на папері, магнітній, кіно-, відео-, фотоплівці або на іншому носіїві [4];

– записана інформація, яку можна розглядати як одиницю в ході здійснення інформаційної діяльності [8];

– зафіксована на матеріальному носії інформація, яка призначена для зберігання і передавання у часі та просторі [17];

– будь-який *елемент даних*, надрукований або поданий якимось інакше, який підлягає *каталогізації* та *індексуванню* [16].

Примітка. Це визначення стосується не тільки матеріалів, написаних чи надрукованих на паперових носіях або у вигляді мікроформ (наприклад книги, часописи, діаграми, мапи), але також і надрукованих носіїв (наприклад, машинозчитні записи, фільми, звукозаписи тощо), а також тривимірних об'єктів чи реалій, що використовуються як зразки [8, 11, 16].

Документ анонімний див. Анонімний документ

Документ аудіовізуальний див. Аудіовізуальний документ

Документ бібліографічний див. Бібліографічний документ

Документ візуальний див. Візуальний документ

Документ вторинний див. Вторинний документ

Документ дублетний див. Дублетний документ

Документ електронний див. Електронний документ

Документ ідентифікуючий див. Ідентифікуючий документ

Документ первинний див. Первинний документ

Допоміжні таблиці УДК (auxiliary tables of the UDC) – частина *таблиць УДК*, що визначають *правила* утворення комбінованих класів і спеціальні знаки, які застосовуються у таблицях. В УДК до допоміжних таблиць належать таблиці загальних і спеціальних визначників, а також таблиці спеціальних знаків [35].

ДПА див. Довідково-пошуковий апарат

Друкована графіка див. Образотворче видання

Друкована одиниця (volume (1)) – матеріальний об'єкт, що містить певну кількість *сторінок* у єдиній оправі та становить єдине ціле чи частину цілого [7].

Друковане видання (print) – *видання*, виготовлене друкуванням чи тисненням [12].

Дублетний документ див. Дублетний примірник

Дублетний примірник; дублетний документ (duplicate; identical copy; added copy) – повторний *примірник документа* у фонді бібліотеки, інформаційного центра. Розрізняють заплановану при комплектування *дублетність* і надлишкові дублетні примірники [33];

– повторний *примірник документа* у бібліотечному фонді [41].

Дублетність – наявність двох і більше *примірників документа*. Розрізняють заплановану *Д.* при комплектуванні фонду і зайву *Д.*, яка є однією з причин виключення документа з фонду [41].

Е

Електронна бібліографічна картотека – *бібліографічна картотека* на електронних носіях, призначена для *інформаційного пошуку* в автоматизованому режимі [21].

Електронне видання (electronic publication) – *документ, інформацію* в якому подано у формі електронних *даних* і для використання якого потрібні засоби обчислювальної техніки [12];

– *електронний документ*, який пройшов редакційно-видавниче опрацювання, має *вихідні відомості* та призначений для розповсюдження в незмінному вигляді [20].

Електронний документ (electronic document) – *документ, інформація* в якому зафіксована у вигляді електронних *даних*, включаючи обов'язкові реквізити документа [21];

- документ, інформація в якому подана у формі електронних даних і для використання якого потрібні засоби обчислювальної техніки [20];
- документ, який створюють та використовують тільки в межах комп'ютерної системи [11];
- сукупність даних у пам'яті ЕОМ, призначених для сприймання людиною за допомогою відповідних програмних і апаратних засобів [19].

Електронний запис (electronic record; machine-reading record) – запис, що його зберігають у машинозчитному середовищі [22].

Електронний каталог (electronic catalog(ue); on-line public access catalog(ue)) – *каталог*, у якому подано *бібліографічні описи документів* певного фонду чи декількох фондів із зазначенням місця зберігання документів, поданий в електронній формі [19];

– *бібліотечний каталог*, поданий в електронній формі, наданий користувачам бібліотеки у режимі локального та віддаленого доступу. У бібліотечній практиці під **Е. к.** розуміють як *бібліографічні бази даних*, так і підсистеми *автоматизованої бібліотечної інформаційної системи*. В **Е. к.** може бути реалізовано пошукові можливості багатьох видів бібліотечних каталогів [21].

Електронний каталог бібліотеки (electronic catalog(ue)) – підсистема *автоматизованої бібліотечної інформаційної системи*, що складається з *бібліографічних баз даних*, *інформаційного забезпечення* і *лінгвістичного забезпечення* у комплексі із системою керування *базами даних* і набором прикладних програм, призначена для організації доступу до баз даних бібліотеки [21].

Електронні ресурси (electronic resources) – *інформаційні ресурси*, подані в електронній формі та призначені для оперативного задоволення *інформаційних потреб* користувачів інформації [21];

– *ресурси*, що представляють електронні *дані* (*інформацію* у вигляді чисел, букв, символів або їх комбінацій), електронні програми (набори операторів або підпрограм, які забезпечують виконання певних завдань, включаючи опрацювання *даних*) або поєднання цих видів в одному ресурсі. Залежно від режиму доступу **Е. р.** ділять на ресурси локального доступу (з інформацією, зафіксованою на окремому фізичному носії, який має бути поміщений користувачем у комп'ютер) і ресурси віддаленого доступу (з інформацією на вінчестері чи інших пристроях, що запам'ятовують, або розміщеною в інформаційних мережах, наприклад в Інтернеті) [34].

Елемент бібліографічний *див. Бібліографічний елемент*

Елемент бібліографічний обов'язковий *див. Обов'язковий бібліографічний елемент*

Елемент бібліографічний факультативний *див. Факультативний бібліографічний елемент*

Елемент бібліографічного опису див. Бібліографічний елемент

Елемент даних (data element) основна одиниця *даних*, яку можна розпізнати і визначити і яка має *назву*, представлену означником як *ідентифікатором*, та одне чи більше значень для вираження окремого факту(-ів) [24].

Енциклопедичний словник – *енциклопедія*, що містить статті невеликого обсягу, викладені в стислій формі та розташовані за алфавітом їхніх *назв* [12].

Енциклопедія (encyclor(a)edia) – *довідкове видання*, що містить узагальнені основні відомості з однієї, кількох чи всіх галузей знань та практичної діяльності, викладені у вигляді статей, розташованих за алфавітом їхніх *назв* чи в систематичному порядку [12];

– *документ* синтезованих знань стосовно всіх сфер або групи сфер, які подано за алфавітом чи систематичним порядком і які звичайно мають розширені статті [22].

Еталонні таблиці УДК – *таблиці УДК*, що їх видають Консорціум УДК (англійською мовою) і національні уповноважені органи (національними мовами) у якості офіційного джерела відомостей про *УДК* [35].

Ж

Журнал (magazine (1); journal (2)) – *періодичне журнальне видання*, що має постійні *рубрики* та містить *публікації* офіційного характеру з суспільно-політичних, наукових, виробничих та інших питань, літературно-художні *твори, реферати*, ілюстрації й рекламу [12].

Журнал-перекрутка див. Алігат

Журнальне видання (journal type edition; magazine (2)) – *блочне видання* переважно в обкладинці, що відповідає специфіці цього видання [12].

З

Забезпечення інформаційне див. Інформаційне забезпечення

Забезпечення лінгвістичне див. Лінгвістичне забезпечення

Забезпечення програмне див. Програмне забезпечення

Загальна назва (common title) – *назва* або частина назви, що є загальною для кількох *ключових назв* [22];

– *назва* чи частина назви, що є *спільною назвою* для кількох *бібліографічних одиниць*, які є частинами деякої множини [7].

Загальноприйняте ім'я (найменування) (conventional name) – *ім'я (найменування)*, відмінне від офіційного, під яким відомі *організація*, місце або річ [37].

***Заголовок** (heading (1); entry word(s)) – перша *точка доступу* до опису документа у пошуковій системі інформації [22];

– слово чи словосполучення, що розташовується на початку *каталогового запису* й використовується для розміщення та пошуку його в каталозі, бібліографії чи покажчику [7].

Заголовок авторський див. Авторський заголовок

Заголовок бібліографічного запису (heading (2); entry word) – елемент бібліографічного запису, розташований перед бібліографічним описом і призначений для впорядкування й пошуку бібліографічних записів. **З. б. з.** може містити *ім'я особи* (заголовок індивідуального автора), *назву організації* (заголовок колективного автора), *назву країни* і *позначення виду документа* (заголовок форми), *уніфіковану назву* (заголовок, який містить уніфіковану назву) або інші відомості [33].

Заголовок індивідуального автора (author heading) – заголовок, що містить ім'я особи, яка створила документ самостійно або у співавторстві з іншими особами [33].

Заголовок колективного автора (corporate body (1), collective author) – заголовок, що містить назву організації постійного чи тимчасового характеру, відповідальної за опублікувані від її імені документи [33].

Заголовок предметний див. Предметний заголовок

Заголовок предметної рубрики – перший елемент *предметної рубрики* [9, 49].

Заголовок форми; формовний заголовок (form heading) – заголовок для *описування документів*, які мають однакову бібліографічну форму [22].

Заголовок, який містить географічну назву – наведена за певними *правилами назва географічного об'єкта*, відомості про який уміщено в документі [28, 47].

Заголовок, який містить ім'я особи – наведене за певними *правилами ім'я особи*, що несе інтелектуальну або іншу відповідальність за *документ*, або особи, відомості про яку уміщено в документі [28, 47].

Заголовок, який містить назву організації – наведена за певними *правилами назва організації* постійного або тимчасового характеру, що несе інтелектуальну або іншу відповідальність за *документ*, або назву організації, відомості про яку вміщено в документі [28, 47].

Заголовок, який містить позначення документа – наведене за певними *правилами* цифрове або буквене позначення нормативного документа зі стандартизації, техніко-економічних нормативів і норм, патентного документа [28, 47].

Заголовок, який містить уніфіковану назву (uniform title for classic anonymous) – наведена за певними *правилами* найбільш розповсюджена форма *назви* анонімних класичних *творів* або *текстів* священних книг різних релігійних конфесій, які видавалися під різними назвами [28, 47].

Запис авторитетний (нормативний) *див.* **Авторитетний (нормативний) запис**

Запис анотований *див.* **Анотований запис**

Запис бібліографічний *див.* **Бібліографічний запис**

Запис бібліографічний додатковий *див.* **Додатковий бібліографічний запис**

Запис бібліографічний основний *див.* **Основний бібліографічний запис**

Запис електронний *див.* **Електронний запис**

Запис каталогізаційний *див.* **Каталожний запис**

Запис каталоговий *див.* **Каталожний запис**

Запис каталожний *див.* **Каталожний запис**

Запис нормативний (авторитетний) *див.* **Авторитетний (нормативний) запис**

Запис у фонді *див.* **Фондовий запис**

Запис фондовий *див.* **Фондовий запис**

Запит інформаційний *див.* **Інформаційний запит**

Засоби інформаційного пошуку лінгвістичні *див.* **Лінгвістичні засоби інформаційного пошуку**

Збірник (collection (1)) – *полівидання*, що містить *твори* одного *автора* (колективу авторів) або різних авторів. За *періодичністю* розрізняють неперіодичний, періодичний і продовжуваний збірники [12];

– *документ*, у якому зібрано разом зазвичай із *спільною назвою* роботи, виконані одним або кількома авторами чи *видавцями* на ту саму *тему* [22];

– реальна чи віртуальна сукупність двох або більше творів або частин творів, об'єднаних або випущених разом [37].

Збірник наукових праць (collection of scientific papers) – *наукове видання*, що містить дослідницькі праці наукових установ, навчальних закладів чи товариств. За *періодичністю* **З. н. п.** може бути *неперіодичним*, *періодичним* і *продовжуваним виданням* [12].

Зведений каталог – *бібліотечний каталог*, що охоплює бібліотечні фонди кількох бібліотек, об'єднаних за територіальною, галузевою або іншою ознакою [21].

Зворот титульного аркуша – зворотний бік *титульного аркуша* – *сторінка*, на якій розміщують елементи *вихідних відомостей видання*: *шифр зберігання* видання, макет анотованої *каталожної картки* чи *реферат*, знак охорони авторського права, *ISBN* тощо [18].

Звуковий документ *див. Аудіодокумент*

Зв'язок (relationship) – особливі відносини між *об'єктами* або їх *проявами* [37].

Зв'язок асоціативний *див. Асоціативний зв'язок*

Зібрання (collection (2)) – реальна чи віртуальна сукупність *бібліографічних ресурсів*, які зберігаються чи створюються у даній установі [37].

Зібрання творів (collected works)– *полівидання*, що містить усі або значну частину *творів* одного чи кількох *авторів* [12].

Змістова каталогізація; предметна каталогізація (subject catalog(u)ing) – частина *каталогізації*, яка забезпечує контрольовані *предметні рубрики/терміни* і/або *класифікаційні індекси* [37];

– надання (присвоєння) предметних рубрик та індексів *класифікації видання*, що каталогізується [46].

Зона бібліографічного опису (bibliographic area) – структурна одиниця *бібліографічного опису*, що містить один або кілька функціонально та (чи) змістовно однорідних елементів бібліографічного опису [29, 47].

Зона видання (edition area) – *зона бібліографічного опису*, що містить *інформацію* про зміни та особливості даного *видання* порівняно з попереднім *виданням* того ж *твору* [25, 47].

Зона вихідних даних – *зона бібліографічного опису*, що містить відомості про місце та час публікації, розповсюдження та виготовлення *об'єкта описування*, а також відомості про його *видавця*, розповсюджувача, виробника [25, 47].

Зона назви і відомостей про відповідальність (title and statement of responsibility area) – *зона бібліографічного опису*, що містить *основну назву об'єкта описування*, а також інші *назви* (*альтернативна, паралельна, інша*), інші *відомості, що стосуються назви*, і відомості про осіб і (чи) *організації*, відповідальних за створення *документа*, що є об'єктом опису [25, 47].

Зона нумерації – *зона бібліографічного опису*, що містить відомості про перший і останній номери, що вийшли, і (чи) дати початку і припинення

існування серіального документа; у **З. н.** відбиваються також відомості про перерви у виданні, зміни і відновлення *нумерації* [25, 47].

Зона приміток (note area) – *зона бібліографічного опису*, що містить додаткову *інформацію* про *об'єкт описування*, яка не була наведена в інших елементах опису (**примітка** – це інформація, що додається до основної частини бібліографічного опису з метою його пояснення або доповнення) [25, 47].

Зона серії (series area) – *зона бібліографічного опису*, що містить відомості про багаточастинний документ, окремим *випуском* якого є *об'єкт* складання опису. **З. с.** включає елементи *зони назви і відомостей про відповідальність*, що відносяться до *серії*, до якої належить *об'єкт описування*, а також *Міжнародний стандартний номер серіального видання (ISSN)* і номер, під яким *об'єкт* значиться у даній серії [25, 47];

– зазначення повної назви серії, а іноді й *підсерії*, до яких належить *документ*, ISSN серії або підсерії, а також цифрового і (чи) буквенного шифру серії [7, 47].

Зона специфічних відомостей – застосовується при описі *об'єктів*, що є особливим типом *публікації* або розміщених на специфічних носіях: картографічні, нотні *документи*, серіальні та інші продовжувані ресурси, окремі види нормативних і технічних документів, *електронні ресурси*, а також мікрофільми, якщо на них розташовані всі названі види документів, за винятком електронних ресурсів [25, 47].

Зона стандартного номера (чи його альтернативи) та умов доступності (standard number and terms of availability area) – *зона бібліографічного опису*, що містить міжнародні стандартні номери, надані *об'єкту описування*: *Міжнародний стандартний номер книги (ISBN)* або *Міжнародний стандартний номер серіального видання (ISSN)*, або будь-який інший міжнародний номер, наданий *об'єкту описування* у визначеному порядку [25, 47].

Зона фізичної характеристики (physical description area) – *зона бібліографічного опису*, що містить позначення фізичної форми, в якій представлено *об'єкт описування*, у поєднанні із зазначенням обсягу та, у разі потреби, розміру *документа*, його ілюстрацій і *супровідного матеріалу*, що є частиною *об'єкта описування* [25, 47].

Зшиток див. Том (2)

I

Ідентифікатор (identifier) – число, номер, код, слово, фраза, логотип, емблема, знак тощо, які асоціюються з *об'єктом* і допомагають відрізнити цей *об'єкт* від інших *об'єктів* у тому полі діяльності (сфері знань), до якого належить цей **I**. [37, 38].

Ідентифікуючий документ – документ, який містить складову частину, є ідентифікатором публікації. Для ідентифікації і пошуку складової частини документа, яка є об'єктом аналітичного бібліографічного опису, необхідні відомості про документ, у якому вміщено цю частину і який називають **І. д.** [25, 47].

Ієрархічне відношення (hierarchical relation) – формальне відношення між поняттями, коли одне поняття підпорядковане іншому [22].

І. в. демонструють відношення між поняттями і класами понять, а також серед них; розкривають ступені або рівні підпорядкованості понять, коли вищий *термін* представляє клас або ціле, а нижчі терміни – підкласи або його елементи [40].

ІКТ див. Інформаційно-комунікаційні технології

Ілюстрація (illustration) – графічне зображення, яке пояснює або доповнює основний текст, розміщене на *сторінках (аркушах)*, включених в *пагінацію* чи *фоліацію документа* [33].

Ім'я; найменування; наймення (name) – словесне позначення певного індивідуального *поняття* [22];

– слово або словосполучення, застосоване для позначення конкретної істоти, об'єкта, класу тощо [6, 47];

– буква, знак або група слів і/або букв, за допомогою яких розпізнають *об'єкт*. Містить слова або букви, які позначають *особу*, *рід*, *організацію*; *терміни*, що позначають концепції, *предмети*, події або місця, а також *назву твору*, *вираження*, *прояву* або *фізичної одиниці*. Слугує основою для *точки доступу* [37];

– знак чи група слів і/або знаків, під якими об'єкт відомий у реальному світі [38].

Ім'я (найменування) загальноприйняте див. Загальноприйняте ім'я (найменування)

Ім'я (найменування), якому надається перевага (preferred name) – *ім'я (найменування) об'єкта*, вибране згідно з *правилами* чи стандартами і використовуване в якості основи для формування *авторитетної точки доступу* до об'єкта [37].

Ім'я установи (name of agency) – *ім'я*, під яким установа зазвичай відома. Включає *найменування* установи, відповідальної за створення запису (тобто першоджерело), установи, відповідальної за переведення запису в машиночитну форму, установи, відповідальної за модифікацію запису або за її публікацію. Включає акроніми або поєднання перших літер, використовувані замість повного найменування установи [38].

Інверсія в предметній рубриці – зміна прямого порядку слів для виведення слова, що несе максимальне смислове навантаження, в позицію провідного

слова *предметної рубрики* або першого слова у підзаголовку багаточленної *предметної рубрики* [27].

Індекс каталожний див. Каталогний індекс

Індекс класифікаційний див. Класифікаційний індекс

Індекс поличний див. Шифр зберігання

Індекс УДК (UDC class number) – код класу, що описує зміст *документа*, який індексується, або запиту [35];

– елемент *класифікаційної таблиці*; код класу, зазначений в *таблиці УДК* [53];

– код класу, що показує належність документа до відповідного класу [53].

Індексування (indexing) – надання *документу* та/чи *інформаційному запиту* *ключових слів, предметних рубрик* чи кодів, які відображають основну *тему* змісту документа і/або запиту чи їхні/його основні смислові аспекти [21];

– процес подання результатів *аналізу* документа елементами *інформаційної мови* чи *природної мови*, як правило, з метою полегшення його пошуку [8];

– позначання змісту чи форми документа за допомогою слів, словосполук або системи позначення згідно з *правилами мови індексування* [22];

– вид *аналітико-синтетичного опрацювання* документа, процес переведення змісту документа з *природної* на *інформаційно-пошукову мову*, в результаті чого створюють *пошуковий образ документа* і *пошуковий образ запиту* [54].

Індексування автоматичне див. Автоматичне індексування

Індексування вільне див. Вільне індексування

Індексування глибоке див. Глибоке індексування

Індексування докладне див. Глибоке індексування

Індексування координатне див. Координатне індексування

Індексування неглибоке див. Неглибоке індексування

Індексування обмежене див. Неглибоке індексування

Індексування передкоординатне див. Передкоординатне індексування

Індексування посткоординатне див. Посткоординатне індексування

Індексування предметне див. Предметне індексування

Індексування централізоване див. Централізоване індексування

Індивідуальне бібліотечне опрацювання (individual processing) – метод бібліотечного опрацювання, коли опрацьовують кожен *примірник* кожної назви документа [33].

Інтегрована база даних (integrated database) – база даних, що об'єднує кілька логічно пов'язаних баз даних [21].

Інформаційна діяльність – сукупність дій, спрямованих на задоволення *інформаційних потреб* громадян, юридичних осіб і держави [4];

– постійне та систематичне збирання та оброблення *інформації* для її зберігання, опрацювання, *інформаційного пошуку*, використання, поширення, які виконує певна особа чи *організація* [21];

– постійне та систематичне збирання та оброблення записаної інформації з метою її зберігання, пошуку, використання чи пересилання, що виконуються особою чи організацією [8].

Інформаційна мова – *див. Інформаційно-пошукова мова*

Інформаційна потреба (information needs) – потреба користувача *інформації* в отриманні будь-яких *даних*, повідомлень, фактів для розв'язання питань або проблем, пов'язаних з науковою чи практичною діяльністю [19];

– вимога користувача інформації щодо отримання будь-яких *даних*, повідомлень, фактів для вирішення питань або проблем, пов'язаних з науковою чи практичною діяльністю [21];

– необхідність отримання інформації, яка відповідає характеру виконуваних дій або роботи [6].

Інформаційна система (information system) – комунікаційна система, що забезпечує збирання, *інформаційний пошук*, оброблення, передавання та зберігання *інформації* [21].

Інформаційне видання (information edition) – *видання*, що містить систематизовані відомості щодо опублікованих, неопублікованих і тих, які не публікують, *документів* (видань) або результат аналізування та узагальнення відомостей з першоджерел. За *періодичністю* **І. в.** Може бути *неперіодичним, періодичним і продовжуваним* [12].

Інформаційне забезпечення (information support) – сукупність усіх *документів і даних*, що зберігаються й циркулюють в *автоматизованій інформаційній системі*, призначена для інформаційного обслуговування користувачів інформації [21];

– сукупність *інформаційних ресурсів* і послуг у сфері науково-технічної *інформації*, що їх надають для виконання управлінських і науково-технічних завдань [19].

Інформаційний аналіз (information analysis) – вивчення *документів* і визначення обсягу сформованої й використовуваної *інформації*, а також розроблення схеми документообігу та моделі інформаційних зв'язків [19];

– виявлення в документах і фіксація у вигляді *даних* інформації, що належить до певної предметної сфери [30].

Інформаційний запит (information request) – *інформаційна потреба* користувача *інформації*, подана природною мовою [21];

– *текст*, що зазначає певну інформаційну потребу користувача інформації [19].

Інформаційний масив див. Інформаційно-пошуковий масив

Інформаційний пошук; пошук інформації; ІП (information retrieval) – пошук певної *інформації*, що відповідає *інформаційним запитам* користувачів [19];

– шукання, відбирання та надання за певними критеріями інформації, яка відповідає заздалегідь заданим вимогам в інформаційному запиті. **І. п.** може бути здійснений природною мовою або *інформаційно-пошуковою мовою*, елементами якої можуть бути тезаурусні *терміни*, *дескриптори*, *ключові слова*, *предметні рубрики*, *індекси* класифікаторів та *рубрикаторів* [21].

Інформаційний синтез (information synthesis) – процес узагальнювальня *інформації*, отриманої внаслідок *інформаційного аналізу документів* і підготовки результатів узагальнення в текстовій чи іншій формі. Залежно від характеру та цілі виконуваної роботи результати **І. с.** можуть бути різними: від найпростіших (*бібліографічний опис*, *анотація*, витяг тощо) до складніших (*огляд*, *реферат*, систематизований добір фактів, *пошуковий образ документа*, *пошуковий припис* тощо) [19].

Інформаційний шум; шум (noise) – нерелевантні *документи*, видані у відповідь на запит [22];

– несуттєва, *вторинна*, нерелевантна *інформація*, яка супроводжує або заміщує основне повідомлення. Визначається за допомогою *коефіцієнта шуму* [54].

Інформаційні ресурси (information resources) – систематизоване зібрання *документів* в *інформаційних системах*, призначене для забезпечення *інформаційних потреб* користувачів інформації у визначеній сфері діяльності [21];

– систематизоване зібрання документів, зафіксованих на паперових чи інших *носіях інформації* [19].

Інформаційні технології (information technology) – цілеспрямована організована сукупність інформаційних процесів з використанням засобів обчислювальної техніки, що забезпечують високу швидкість обробки *даних*, швидкий *пошук інформації*, розосередження *даних*, доступ до *джерел інформації* незалежно від місця їх розташування [5];

– сукупність методів, процесів і програмно-технічних засобів, об'єднаних у технологічний процес, що забезпечує добирання, зберігання, накопичування,

оброблення, пошук, виведення, копіювання, передавання та розповсюдження інформації [19].

Інформаційно-комунікативні технології (в бібліотечній діяльності); **ІКТ** (information and communication technology) – сукупність методів, способів і програмно-технічних засобів, об'єднаних у технологічний процес, що забезпечують створення, зберігання, накопичування, інформаційний пошук, опрацювання, використання, передавання, захист, розповсюдження, копіювання, відображення інформації та керування нею, орієнтована на підвищення ефективності та продуктивності праці бібліотечних фахівців [21].

Інформаційно-пошукова мова; ІПМ; інформаційна мова (information retrieval language; search language) – формалізована штучна мова, призначена для індексування документів та інформаційних запитів для подальшого зберігання та інформаційного пошуку [21];

– формалізована мова, призначена для характеристики даних чи змісту документів з метою забезпечення їх зберігання та пошуку [8, 19].

Інформаційно-пошукова мова дескрипторного типу; дескрипторна інформаційно-пошукова мова; дескрипторна ІПМ; координатна ІПМ; ІПМ дескрипторного типу (post-coordination language; descriptor language) – інформаційно-пошукова мова, у якій лексичні одиниці, дескриптори пов'язуються координатними зв'язками в процесі індексування документів і/або інформаційних запитів [19];

– інформаційно-пошукова мова, призначена для координатного індексування документів і інформаційних запитів за допомогою дескрипторів і/або ключових слів [32].

Інформаційно-пошукова мова класифікаційного типу; ІПМ класифікаційного типу; класифікаційна інформаційно-пошукова мова; передкоординатна ІПМ (pre-coordination language; classificational information retrieval language) – інформаційно-пошукова мова, у якій лексичні одиниці пов'язані семантичними зв'язками для подальшого використання в індексуванні документів і запитів [19];

– інформаційно-пошукова мова, призначена для індексування документів (частин документів) та інформаційних запитів за допомогою понять і кодів будь-якої класифікаційної системи [32].

Інформаційно-пошукова система; ІПС (information retrieval system) – автоматизована інформаційна система, що становить сукупність інформаційно-пошукової мови, програмних засобів і правил переведення семантичного змісту на цю мову, призначена для інформаційного пошуку та видавання документів і/або даних [21];

– автоматизована інформаційна система, що базується на сукупності інформаційного масиву, інформаційно-пошукової мови, правил її використання, критерію видачі та технічних засобів для інформаційного пошуку відповідно до запитів користувачів інформації [19].

Інформаційно-пошуковий масив; інформаційний масив (information retrieval file) – упорядкована сукупність документів, фактів або відомостей про них, призначена для *інформаційного пошуку* [19].

Інформаційно-пошуковий тезаурус, ІПТ (thesaurus) – *унормований словник*, призначений для *пошуку інформації*, у якому всім знакам *інформаційно-пошукової мови* зазначено семантичні (парагматичні) *відношення/зв'язки* між ними, а також подано *правила* їх використання [19].

Інформація (information) – документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому природному середовищі [4];

- відомості про суб'єкти, *об'єкти*, явища та процеси [19];
- знання, що їх передають [22];
- повідомлення, яке використовують для подання інформації в процесі комунікації для підвищення рівня знань [22].

Інформація авторитетна *див. Авторитетна інформація*

Інформація бібліографічна *див. Бібліографічна інформація*

Інформація вторинна *див. Вторинна інформація*

Інформація каталогізаційна *див. Каталогізаційна інформація*

Інформація первинна *див. Первинна інформація*

ІП *див. Інформаційний пошук*

ІПМ *див. Інформаційно-пошукова мова*

ІПМ дескрипторного типу *див. Інформаційно-пошукова мова дескрипторного типу*

ІПМ класифікаційного типу *див. Інформаційно-пошукова мова класифікаційного типу*

ІПС *див. Інформаційно-пошукова система*

ІПТ *див. Інформаційно-пошуковий тезаурус*

К

Картка каталогова *див. Каталожна картка*

Картка каталожна *див. Каталожна картка*

Картка систематичного каталогу додаткова *див. Додаткова картка систематичного каталогу*

Картка систематичного каталогу основна див. Основна картка систематичного каталогу

Картографічне видання (cartographic edition) – *видання*, більшу частину обсягу якого займає картографічне зображення: атлас; карта, мапа [12].

Картотека (card index) – сукупність організованих певним чином карток. **К.**, організовані за допомогою стандартних *каталожних карток*, у бібліотечній практиці виконують функції *бібліотечних каталогів, бібліографічних картотек, покажчиків до каталогів і картотек*, а також різного роду картотеки допоміжного, службового характеру [41].

Картотека бібліографічна див. Бібліографічна картотека

Картотека бібліографічна електронна див. Електронна бібліографічна картотека

Картотека спеціальна див. Спеціальна картотека

Картотека статей систематична див. Систематична картотека

Картотека тематична див. Тематична картотека

Каталог (catalog(ue)) упорядкований перелік чи система *бібліографічного пошуку*, що забезпечує доступ до *даних і адрес документів* в одному чи кількох *збірниках* [22];

– систематичний звід, перелік будь-яких *об'єктів*, який дає змогу віднайти кожен об'єкт і певну позначку відповідно до прийнятих *правил* його укладання [19].

Каталог абетковий див. Абетковий каталог

Каталог абетково-систематичний див. Абетково-систематичний каталог

Каталог авторів (author catalog(ue)) – *каталог імен авторів і заголовків як точок доступу* [22].

– *абетковий каталог авторів* [7].

Каталог бібліографічний див. Бібліографічний каталог

Каталог бібліотеки електронний див. Електронний каталог бібліотеки

Каталог бібліотечний див. Бібліотечний каталог

Каталог генеральний див. Генеральний каталог

Каталог географічний див. Географічний каталог

Каталог електронний див. Електронний каталог

Каталог заголовків (title catalog(ue)) – *абетковий каталог заголовків документів* [21].

Каталог зведений див. Зведений каталог

Каталог періодичних видань – *бібліотечний каталог, зазвичай абетковий, що містить бібліографічну інформацію про наявні в бібліотеці комплекти і окремі номери періодичних видань* [41].

Каталог предметний див. Предметний каталог

Каталог систематичний див. Систематичний каталог

Каталог словниковий див. Словниковий каталог

Каталог службовий див. Службовий каталог

Каталог тематичний див. Тематичний каталог

Каталог центральний див. Центральний каталог

Каталогізатор (catalog(u)er; catalog(ue) librarian) – *фахівець, який здійснює каталогізування документів, і має, як правило, спеціальну бібліотечну освіту і досвід роботи з бібліотечними каталогами* [41].

Каталогізаційна інформація (cataloging information) – *група елементів даних, що ідентифікують окремий об'єкт* [24].

Каталогізаційний запис див. Каталожний запис

Каталогізація (catalog(u)ing) – *процес складання запису для долучення в один чи більше каталогів або покажчиків, призначений для опису документа і його пошуку* [24].

Каталогізація змістова див. Змістова каталогізація

Каталогізація машиночитна див. Машиночитна каталогізація

Каталогізація описова див. Описова каталогізація

Каталогізація предметна див. Змістова каталогізація

Каталогізування; каталогування (catalog(u)ing) – *сукупність процесів, що забезпечують створення та функціонування бібліотечних каталогів. К. охоплює такі етапи: бібліографічне опрацювання документів, введення даних або тиражування каталогових карток, робота з каталогами (укладання, ведення та редагування каталогів)* [21];

– *підготування каталогових записів та супровід каталога* [7];

– *підготування та ведення каталогу* [22].

Каталогізування розділене див. Розподілене каталогізування

Каталогізування розподілене див. Розподілене каталогізування

Каталогізування централізоване див. Централізоване каталогізування

Каталогова картка див. Каталожна картка

Каталоговий запис див. Каталожний запис

Каталогознавство – наукова і навчальна дисципліна в структурі бібліотекознавства, що вивчає історію, теорію (*предмет, об'єкти, принципи, цілі*), зміст, методику і техніку *каталогізації*, системи і форми *бібліотечних каталогів* [41].

Каталогування див. Каталогізування

Каталожна картка; каталогова картка (catalog(ue) card) – *носіїв інформації* у карткових каталогах і картотеках бібліотек. Призначена для оформлення або представлення *бібліографічних записів*, у разі необхідності – й інших відомостей. На **К. к.** розміщено *бібліографічний запис*, який містить *бібліографічний опис документа, класифікаційні індекси, предметні рубрики, шифр зберігання*, помітку про кількість *примірників* документа, бібліографічні помітки про наявність додаткових бібліографічних описів (їх зазначають вручну на звороті основної картки). **К. к.** розставляють у каталожних шухлядах за певним принципом – алфавітним, нумераційним тощо [26, 54].

Каталожний запис; каталоговий запис; каталогізаційний запис (catalog(ue) record) – запис у каталозі, що описує, аналізує та контролює *бібліографічні дані чи авторитетні дані* або бібліотечні фонди [24];

– множина елементів, що містить *бібліографічний запис і шифр зберігання*, приписаний відповідно до *правил*, прийнятих у даній організації [7].

Каталожний індекс – у систематичному каталозі: *класифікаційний індекс*, який вказує на розділ каталогу, в якому має знаходитися дана *каталожна картка* [27].

Каталожний роздільник – картка зі щільного картону, паперу, металу, пластику з верхнім виступом, який є більшим за висотою щодо масиву *каталожних карток* на 1,5 см. **К. р.** призначений для полегшення знаходження *творів певного автора, заголовка або рубрики у картотеці чи каталозі*. На **К. р.** зазначають загальні ознаки, які об'єднують низку *бібліографічних записів* за прізвищем автора, *назвою установи, заголовком документа, літерою абетки, складом слова, предметною рубрикою, класифікаційним індексом*. За розташуванням виступу розрізняють центральні та бічні **К. р.** [54].

Кількісна характеристика; коляція (collation) – множина матеріальних елементів, що характеризують *документ*: кількість *друкованих одиниць, сторінок, ілюстрацій*; розміри; *супровідний матеріал* [7].

Класифікаційна інформаційно-пошукова мова *див. Інформаційно-пошукова мова класифікаційного типу*

Класифікаційна система; система класифікації (classification system) – мова індексування з певною системою позначення [22];

– інформаційна мова, призначена для структурного подання документів чи даних за допомогою класифікаційних індексів і відповідних термінів з метою забезпечення реалізації класифікаційного предметного підходу з використанням, за потреби, абеткового покажчика [8].

Класифікаційна таблиця; таблиця класифікації (classification schedule; classification table) – наочне представлення класифікації, що включає нотацію класів [35];

– систематичне групування понять у класи, розділи та підрозділи, подані за допомогою нотації. К. т. може бути основною чи допоміжною [9];

– матеріальне представлення класифікаційної системи; К. т. призначені для систематизації документів і/або запитів на них. К. т. відображають структуру, зміст, індексацію будь-якої класифікаційної системи; можуть бути у вигляді книжкового видання, у картковій або машиночитній формі, на мікроносіях [32, 41].

Класифікаційна формула – уніфікований порядок розташування класифікаційних індексів, що визначає класифікаційне рішення [27].

Класифікаційний індекс (notation (1)) – умовне позначення класифікаційного ділення, оформлене за правилами класифікаційної системи. Одна з форм представлення терміна індексування. [41];

– індекс УДК, що відображає зміст документа в оптимальній мірі, згідно з прийнятою методикою індексування [35].

Класифікація (classification) – спосіб розподілу понять за класами та їх підрозділами для вираження семантичних відношень між ними [9];

– упорядкування мовних познач, що позначають класи та підкласи понять для відображення загального чи іншого типу відношень [22].

Класифікація бібліографічна *див. Бібліографічна класифікація*

Класифікація бібліотечна *див. Бібліографічна класифікація*

Класифікування (classification; classifying) – процес приписування класифікаційних індексів деякої класифікаційної системи даним чи документам для забезпечення їх індексування та впорядкування [9];

– упорядкування чи розподілення документів за класами для відображення зв'язків між ними та складання їхніх класифікаційних схем [21];

– розподіляння (розподіл) множини об'єктів на підмножини на підставі їхньої схожості чи несхожості, на угруповання за певними ознаками [19];

– установлювання стосовно документа умовних познач класу, узятих з класифікаційної системи [22].

Ключова назва (key-title; key title) – унікальна *назва*, присвоєна продовжуваному ресурсу службою ISSN і нерозривно пов'язана з його ISSN. **К. н.** може збігатися з *основною назвою*; або, для досягнення унікальності, вона може бути сконструйована шляхом додавання елементів, що ідентифікують і/або пояснюють, таких як *найменування* видавничої організації, *місце видання*, *відомості про видання* [37];

– єдина назва *серійного видання*, яку подано в мережі *Міжнародного стандартного номера серійного видання* (ISSN) [22].

Ключове слово (keyword) – слово чи словосполучення, узяті з *назви* чи з *тексту документа*, яке характеризує його зміст і забезпечує його пошук [19].

Книга (book (1)) – інтелектуальна праця, опублікована в письмовій, друкованій чи електронній формі, зазвичай з *нумеруванням сторінок*, і сформована як *фізична одиниця* [22];

– *книжкове видання* обсягом понад 48 сторінок [12].

Книга-перекрутка див. *Алігат*

Книга рідкісна див. *Рідкісна книга*

Книжкове видання (edition in a book form) – *блочне видання* в обкладинці чи палітурці [12].

Коефіцієнт шуму; коефіцієнт інформаційного шуму (noise ratio) – відношення числа виданих нерелевантних *документів* до загального числа виданих документів [19];

– *кількісна характеристика*, що визначається співвідношенням кількості нерелевантної інформації стосовно загальної кількості виданих користувачеві документів. **К. ш.** є семантичним показником якості документальної *інформаційно-пошукової системи* [54].

Колективний автор (corporate author) – колективний орган, що його вважають відповідальним за створення *документа* [22].

Колекція (collection) – сукупність *документів*, дібрана на основі деяких загальних характеристик, не беручи до уваги їхні джерела надходження [22].

Колонтитул (running title) – *назва*, звичайно скорочена, яка повторюється вгорі чи внизу кожної *сторінки документа* [7].

Колофон див. *Випускні дані*

Коляція див. *Кількісна характеристика*

Комбінована предметна рубрика (combined subject heading) – *багаточленна предметна рубрика*, що включає елементи, побудовані як *описові предметні рубрики* [32, 49].

Комбіноване видання – *видання складної матеріальної конструкції, яке разом із друкованим виданням містить інші носії інформації з записами звуків чи зображенням* [12].

Комплекс предметних рубрик (set of subject headings) – *сукупність предметних рубрик, об'єднаних тематикою* [32, 49].

Комплекс предметних рубрик вузький див. Вузький комплекс предметних рубрик

Комплекс предметних рубрик широкий див. Широкий комплекс предметних рубрик

Конволют (від лат. convolutus – згорнутий, сплетений) або **зшиток** – *самостійні друковані видання чи рукописи, об'єднані (скріплені) в одній палітурці у формі збірника творів штучного (одиночного) походження. Характерною особливістю К. є те, що самостійні видання в них – це, зазвичай, невеличкі за обсягом, тонкі книжечки чи брошури, що не мають власної палітурки* [54].

Контроль авторитетний (нормативний) див. Авторитетний (нормативний) контроль

Контрольована точка доступу (controlled access point) – *точка доступу, занесена в авторитетний запис. К. т. д. створюють на авторитетні і варіантні форми імені (найменування) для таких об'єктів як особа, рід, організація, твір, вираження, прояв, фізична одиниця, концепція, предмет, подія, місце. К. т. д. забезпечують одноманітність, необхідну для об'єднання бібліографічних записів для груп ресурсів* [37, 38].

Контртитул – *ліва частина розворотного титульного аркуша, яка містить відомості про багатотомне видання або серійне видання загалом, титульні відомості мовою оригіналу у перекладному виданні* [45].

Координатна ІПМ див. Інформаційно-пошукова мова дескрипторного типу

Координатне індексування (coordinate indexing) – *індексування, що передбачає багатоаспектне вираження основного смислового змісту документа або смислового змісту інформаційного запиту множиною ключових слів або дескрипторів* [32];

– *система індексування документів чи фактів, у якій лексичні одиниці безпосередньо пов'язують чи комбінують для задання семантичних відношень, викорисовуваних для повного і точного пошуку інформації* [19];

– *індексування, мета якого полягає у всебічному відображенні змісту документа або запиту за допомогою включення в пошуковий образ усіх необхідних для цього термінів індексування* [31, 48].

Копія (1) (сору (1)) – *репродукція чи дублікат документа* [22].

Копія (2) див. Примірник (1)

Короткий бібліографічний опис (short bibliographic description) – *бібліографічний опис*, який містить лише *обов'язкові бібліографічні елементи*, потрібні для ідентифікації документа [29, 33].

Л

Лексична одиниця (інформаційно-пошукової мови); **ЛО** (information retrieval language lexical unit) – позначення окремого *поняття*, прийняте в *інформаційно-пошуковій мові* і неподільне в цій функції. **Л. о.** можуть бути слова чи словосполучення, прийняті в природній мові; усталені словосполучення, аббревіатури, символи, дати, загальновживані скорочення, лексично значущі компоненти складних слів, а також еквівалентні їм кодові або символічні позначення штучної мови [32];

– послідовність символів, слово, словосполучення, фрагмент слова або умовне позначення, які розглядають у даній інформаційно-пошуковій мові як елементарну одиницю, використовувану для подання у *пошукових образах документів* або запитів певного *поняття*, *об'єкта* чи значення параметра [31].

Лінгвістичне забезпечення (linguistic support) – комплекс мовних засобів і лінгвістичних процесорів, а також *лінгвістичних банків даних*, призначений для опрацювання та пошуку *документів*, поданих природною мовою.

Примітка 1. До мовних засобів належать мова *бібліографічних даних* (для подання *бібліографічної інформації*), класифікаційні мови, дескрипторні та інші посткоординатні мови для *індексування документів і запитів*.

Примітка 2. Лінгвістичні процесори – алгоритми та програми, призначені для автоматичного опрацювання текстової *інформації* [21].

Лінгвістичний банк даних (linguistic data bank) – банк даних, що містить *бази даних* електронних словників та *авторитетних записів*, а також програмно-апаратні засоби керування ними [21].

Лінгвістичний словник див. Мовний словник

Лінгвістичні засоби інформаційного пошуку – сукупність *термінів* і формалізованої *інформаційно-пошукової мови*, а також *правил* формалізування природної мови, що їх використовують для *пошуку релевантної інформації* в *автоматизованих інформаційних системах* [19].

ЛО див. Лексична одиниця

М

Масив інформаційно-пошуковий див. Інформаційно-пошуковий масив

Матеріали конференції, з'їзду, симпозіуму (proceeding) – *наукове видання*, що містить *тексти* доповідей (повідомлень), рекомендації та рішення, які відображають підсумки наукового заходу [12].

Машиночитна каталогізація (machine-readable catalog(u)ing) – *каталогізація* в автоматизованому режимі [41].

Метадані (metadata) – *дані*, включені в *об'єкт* чи пов'язані з об'єктом, які описують його та допомагають у його пошуку [24];

– дані про дані, *інформація* про інформацію, ці дані характеризують або пояснюють інші дані [51].

Міжнародний стандартний бібліографічний опис (ISBD) (International Standard Bibliographic Description) – міжнародні стандартні *правила бібліографічного опису* [22].

Міжнародний стандартний номер книги (ISBN) (International Standard Book Number) – унікальний цифровий код, який на міжнародному рівні ідентифікує кожне неперіодичне *книжкове видання*. Від його заснування у 1978 р. визнаний на міжнародному рівні як базовий елемент ідентифікаційної системи у видавничій галузі й книжковій торгівлі. **ISBN** супроводжує *видання*, починаючи від моменту його опублікування (виготовлення) і на всіх етапах його розповсюдження та доведення до споживача [14];

– міжнародний стандартний код, що позначає *точки доступу* до видання *книги* чи *монографії* [22];

– номер, який на міжнародному рівні ідентифікує кожну *книгу (брошуру)* або видання книги певного *видавництва* [7, 47];

– універсальний ідентифікаційний код, який проставляється на книгах і брошурах незалежно від способу їх виготовлення, розповсюдження, тиражу та обсягу. **ISBN** супроводжує *видання*, починаючи з моменту їх виготовлення. **ISBN** однозначно й безпомилково ідентифікує лише одне *неперіодичне видання* одного конкретного *видавця*, є неповторним і використовується тільки для цього видання. **ISBN** є ключем для пошуку необхідних видань, які випускаються у світі, в автоматизованих системах на національному та міжнародному рівнях. Використання **ISBN** дає змогу об'єднати в єдину систему видання, книгорозповсюдження та інформаційне обслуговування [52].

Міжнародний стандартний номер періодичного видання *див.*
Міжнародний стандартний номер серійного видання

Міжнародний стандартний номер серіального видання *див.*
Міжнародний стандартний номер серійного видання

Міжнародний стандартний номер серійного видання (ISSN); Міжнародний стандартний номер періодичного видання; Міжнародний стандартний номер серіального видання (International Standard Serial Number) – міжнародний стандартний код, що ототожнює *серійне видання* [22];

– цифровий восьмизначний код, який ідентифікує *періодичне видання* незалежно від країни походження. **ISSN** може отримати будь-яке періодичне видання (*публікація*, випущена в послідовних частинах, що має числові або хронологічні позначення без зазначеного кінця виходу): *газета*, *тижневик*, *журнал*, *щорічник*, а також електронна публікація (компакт-диск, веб-сайт).

Основним критерієм для присвоєння ISSN-номера є *періодичність* і *безстроковість* (відсутність кінцевого виходу) видання. Кожному періодичному виданню ISSN присвоюється тільки один раз і не змінюється при зміні *видавця*, *періодичності випусків*, *місця видання* тощо. Єдиною умовою, при якій присвоюється новий ISSN, є зміна *назви* видання. Кожен індивідуальний ISSN призначається для серійної публікації, зареєстрованої в міжнародній базі даних ISSN, яка є основним джерелом ідентифікації періодичних видань усього світу [55].

Місце видання; місце опублікування (place of publication; place of printing (*місце друкування*)) – географічне розташування *видавництва* чи *друкаря* [24];
– місцезнаходження *видавництва* чи *організації*, що виконує його функції [7].

Місце опублікування *див. Місце видання*

Мова індексування (indexing language) – контрольована множина вибраних з природної мови *термінів*, що використовуються для представлення у стислій формі *предметів документів* [16];

– штучна мова, створена для подання змісту чи форми документа [22].

Мова інформаційна *див. Інформаційно-пошукова мова*

Мова інформаційно-пошукова вербальна *див. Вербальна інформаційно-пошукова мова*

Мова інформаційно-пошукова дескрипторна *див. Інформаційно-пошукова мова дескрипторного типу*

Мова інформаційно-пошукова класифікаційна *див. Інформаційно-пошукова мова класифікаційного типу*

Мова інформаційно-пошукова класифікаційного типу *див. Інформаційно-пошукова мова класифікаційного типу*

Мова інформаційно-пошукова предметизаційна *див. Мова предметних рубрик*

Мова каталогізації (language of cataloguing) – мова відомостей, які формулюються *каталогізатором* державною мовою країни, якій належить установа, що бібліографує: ідентифікуючих ознак у *заголовку бібліографічного запису*; загального позначення матеріалу; *даних у зоні специфічних відомостей*, у *зоні фізичної характеристики*, *зоні приміток*, *зоні стандартного номера*, а також *посилань*, *довідок* тощо [50];

– мова, яку використовують для запису додаткових даних до *базової точки доступу* [38].

Мова ключових слів (key-word language) – *інформаційно-пошукова мова*, призначена для *індексування документів* та *інформаційних запитів* за допомогою *ключових слів* [32].

Мова предметних рубрик; предметизаційна інформаційно-пошукова мова (subject heading language) – *інформаційно-пошукова мова*, призначена для індексування документів (частин документів) і інформаційних запитів за допомогою предметних рубрик [32, 49].

Мовний словник; лінгвістичний словник (dictionary) – довідкове видання, що містить упорядкований перелік мовних одиниць (слів, словосполучень, термінів, фразеологізмів тощо) з відомостями про їх значення, вживання, будову, походження тощо або з перекладом іншою мовою. Розрізняють орфографічний, орфоепічний, ідеографічний, перекладний, тлумачний, термінологічний, етимологічний та інші словники [12].

Моновидання (monoedition) – видання, що містить один твір [12].

Монографія (monograph) – наукове видання або науково-популярне видання, що містить повне дослідження однієї проблеми або теми та належить одному чи кільком авторам [12].

Музичне видання див. Нотне видання

Мультимедіа (multimedia) – комплексне представлення інформації одночасно на різних носіях; у вузькому значенні поєднання тексту, графіки, відео, звуку для представлення інформації в електронному вигляді [46];

– поєднання в межах однієї інтелектуальної системи різних форм подання інформації: текстової, графічної, звукової та рухомих зображень [10].

Н

Навчальна програма (syllabus) – навчальне видання, що визначає зміст, обсяг, порядок вивчення й викладання певної навчальної дисципліни [12].

Навчальне видання (educational edition) – видання, що містить систематизовані відомості наукового або прикладного характеру, викладені у зручній для вивчення й викладання формі [12].

Навчальний посібник (study aid; teaching aid) – навчальне видання, що доповнює або частково (повністю) замінює підручник і має відповідний офіційно наданий гриф [12].

Надвипускні дані – складова частина вихідних відомостей видання, розміщувана безпосередньо над випускними даними. Н. д. містять такі відомості: вид видання за цільовим призначенням; назву та номер випуску серії (підсерії); ім'я автора(-ів); назву видання; підзаголовкові дані; мову тексту видання (крім видань українською мовою); наявність паралельного видання іншою мовою, окремо виданого додатка [18].

Надзаголовкові дані – складова вихідних відомостей видання, розміщувана у верхній частині титульної сторінки над іменем автора(-ів) і назвою видання. Н. д. містять інформацію про найменування організації, від імені чи за участі

якої випускають видання; *відомості про серію* (назву, номер випуску, рік заснування) та *підсерію* (назву, номер випуску); відомості про осіб, які брали участь у створенні *серії*, підсерії. Дозволено переносити **Н. д.** на *контртитул* чи *авантитул* [18].

Назва (title) – назва, надана *бібліографічному документу* чи *ресурсу*, зазвичай *автором* чи *видавцем* [24];

– слова в *найменні документа*, що ототожнюють його та, зазвичай, відрізняють від інших документів [22];

– слово або словосполучення, що звичайно міститься на *титульному аркуші* документа, за допомогою якого на нього зручно посилатися, яке можна використовувати для ідентифікації документа та яке відрізняє його від інших документів (хоча і не завжди однозначно) [7, 47].

Назва альтернативна *див. Альтернативна назва*

Назва додаткова *див. Додаткова назва*

Назва загальна *див. Загальна назва*

Назва ключова *див. Ключова назва*

Назва оригіналу *див. Оригінальна назва*

Назва оригінальна *див. Оригінальна назва*

Назва основна *див. Основна назва*

Назва паралельна *див. Паралельна назва*

Назва спільна *див. Спільна назва*

Назва уніфікована *див. Уніфікована назва*

Найменування; наймення *див. Ім'я*

Наочний посібник (visual aid) *образотворче видання*, змістом якого є переважно зображення, призначене для застосування у навчальному процесі, практичній і виробничій діяльності [12].

Наскрізна пагінація; суцільна пагінація; продовжувана пагінація (continuous pagination) – *пагінація документа*, складеного з кількох *друкованих одиниць*, частин чи *випусків*, яка здійснюється з першого до останнього елемента документа [7];

– пагінація документа, який складається з кількох поліграфічно самостійно оформлених частин, у якому *нумерація сторінок (аркушів)* починається у першій частині і продовжується у наступних частинах [33].

Наукове видання (scientific edition) – *видання*, що містить результати теоретичних і (або) експериментальних досліджень, а також науково

підготовлені до публікації пам'ятки культури та історичні документи з розгалуженим науково-довідковим апаратом (науково-дослідний, пояснювальний *текст*, коментар, різноманітні *показчики*) [12].

Наукове опрацювання документів *див. Аналітико-синтетичне опрацювання документів*

Науково-популярне видання (popular non-fiction edition) – *видання*, що містить відомості про дослідження в галузі науки, техніки, виробництва, культури, освіти, мистецтва тощо, які популяризують наукові знання, викладені в зрозумілій читачам-нефахівцям формі [12].

Неглибоке індексування; обмежене індексування (shallow indexing) – метод *індексування*, за якого індексують основний зміст *документа* з використанням досить обмеженої кількості *термінів індексування* [22].

Недескриптор; аскриптор (non-descriptor) – *термін* який не використовують у *тезаурусі* для подання *поняття* і біля якого подають *посилання* на один чи кілька *дескрипторів* для використання замість нього [22].

Неконтрольована точка доступу (uncontrolled access point) – *точка доступу*, яка не контролюється *авторитетним записом*. **Н. т. д.** можуть створюватись у вигляді *бібліографічних даних* на імена (*найменування*), назви (приміром, *основна назва* у тому вигляді, в якому вона присутня у *прояві*), а також коди, *ключові слова* тощо, які не контролюються авторитетним записом [37].

Неперіодичне видання (non-periodical edition) – *видання*, що виходить одноразово й продовження його не передбачено [12].

Номен (pothen) – будь-який знак чи послідовність знаків (літерно-цифрові позначення, символи, звуки тощо), під якими *тема* відома, про неї згадується або до неї звертаються [40].

Нормалізована точка доступу (normalized access point) *див. Авторитетна точка доступу*

Нормативний (авторитетний) запис *див. Авторитетний (нормативний) запис*

Нормативний (авторитетний) контроль *див. Авторитетний (нормативний) контроль*

Нормативний (авторитетний) файл *див. Авторитетний (нормативний) контроль*

Носій даних (data medium (1); support) – фізичний засіб, за допомогою якого *дані* можна записувати та розшукувати [22].

Носій інформації (data medium (2)) – матеріальний об'єкт, на якому закріплюють, зберігають та відтворюють звукову і (або) зображувальну інформацію [17].

Нотація; нотація класів (notation (2); notation of the classes) – система позначень (кодів) і *правил* їх застосування, що використовується для подання класів та *відношень* між ними [8];

– сукупність символів (цифр, літер, спеціальних знаків) і правил їх застосування для позначення класів і відношень класів у *класифікаційній системі* [35].

Нотація класів див. **Нотація**

Нотне видання; музичне видання (printed music) – *видання*, більшу частину обсягу якого займає нотний запис музичного *твору*(-ів) [12].

Нумерація (enumeration) – номер, літера чи слово, що означає *примірник документа*, який опубліковано частинами, та означає *відношення* частини до усього документа [24].

Нумерація (серіальне видання) (numbering (1)) – позначення *томів/випусків* тощо і/або дат, які є у *серіальних проявах*. **Н.** може містити цифровий, абетковий компонент і/або дату.

Наприклад: том 1, № 1, (січень 2019) [38, 39].

Нумерація аркушів; нумерування аркушів; фоліація (foliation) – проставляння номерів *аркушів документа* [22].

Нумерація сторінок; нумерування сторінок; пагінація (pagination) – проставляння номерів сторінок документа [22].

Нумерація томів (numbering of parts; numbering (2)) – *нумерація* всіх *томів публікації*, яка складається з кількох *друкованих одиниць* [7].

Нумерування аркушів див. **Нумерація аркушів**

Нумерування сторінок див. **Нумерація сторінок**

О

Об'єкт (entity (1); object) – дещо, наділене цілісними і самостійними властивостями, дещо незалежне і окремо існуюче; абстракція, ідеальна концепція, *предмет* думки або трансцендентальний предмет [37, 38].

Об'єкт багаточастинний див. **Багаточастинний об'єкт**

Об'єкт одночастинний див. **Одночастинний об'єкт**

Об'єкт описування – всі види опублікованих (у тому числі депонованих) і неопублікованих *документів* на будь-яких носіях – *книги*, серіальні та інші

продовжувані *ресурси*, нотні, картографічні, аудіовізуальні, образотворчі, нормативні й технічні документи, мікроформи, *електронні ресурси*, інші тривимірні штучні або природні *об'єкти*; *складові частини документів*; групи однорідних і різнорідних документів [25, 47].

Обмежене індексування *див. Неглибоке індексування*

Обов'язкова точка доступу (essential access point) – *точка доступу*, що заснована на головному *атрибуті* або *зв'язку об'єкта* в *бібліографічному* чи *авторитетному записі*, яка забезпечує пошук та ідентифікацію цього запису [37].

Обов'язковий бібліографічний елемент; обов'язковий елемент бібліографічного опису (mandatory bibliographic element; mandatory element of bibliographic description) – *бібліографічний елемент*, який містить відомості, що забезпечують ідентифікацію *документа* [7, 33].

Обов'язковий примірник (deposit copy; legal deposit copy) – *примірник документа* (безплатний чи платний), який надсилається відповідним державним бібліотекам та інформаційним центрам згідно з правочинним депонуванням [7];

– примірники різних видів тиражованих документів, які підлягають передаванню виробниками у відповідні установи й організації у порядку і кількості, встановлених законом. **О. п.** може бути безплатним і платним [33].

Образ документа пошуковий *див. Пошуковий образ документа*

Образ запиту пошуковий *див. Пошуковий образ запиту*

Образотворча продукція *див. Образотворче видання*

Образотворче видання; образотворча продукція; графічне видання; друкована графіка (graphic edition) – *видання*, більшу частину якого займає зображення, що є відтворенням живописних, графічних, скульптурних, архітектурних творів, фотографій, креслеників, діаграм, схем тощо [12].

Одиниця бібліографічна *див. Бібліографічна одиниця*

Одиниця друкована *див. Друкована одиниця*

Одиниця лексична (інформаційно-пошукової мови) *див. Лексична одиниця* (інформаційно-пошукової мови)

Одиниця опису (unit of description) – *документ* та його частини чи їх об'єднання, що вважають одним цілим [22].

Одиниця фізична *див. Фізична одиниця*

Одномовний тезаурус (monolingual thesaurus) – *тезаурус з термінами індексування*, поданий тільки однією мовою [22].

Однорівневий опис – *бібліографічний опис*, який містить один рівень; його складають на *одночастинний документ*, на *завершений багаточастинний документ* у цілому, на окрему *фізичну одиницю*, а також групу фізичних одиниць багаточастинного документа [25, 47].

Однотомне видання; однотомник (single-volume edition; one-volume edition) – *неперіодичне видання*, що складається з одного *тому* [12].

Однотомник *див. Однотомне видання*

Одночастинний об'єкт – *разовий документ* або окрема *фізична одиниця* багаточастинного документа на одному фізичному носії: *однотомний документ* або окремих *том (випуск)* багатотомного документа, окремих компонент комплектного документа, серіального або іншого продовжуваного ресурсу [25, 47].

Оперативність пошуку (seek time) – *кількісна характеристика*, яка визначає час, затрачений на виконання *інформаційного пошуку*, починаючи з моменту формування завдання та подання команди на його виконання до моменту отримання результату [21].

Опис багаторівневий *див. Багаторівневий опис*

Опис бібліографічний *див. Бібліографічний опис*

Опис бібліографічний аналітичний *див. Аналітичний бібліографічний опис*

Опис бібліографічний короткий *див. Короткий бібліографічний опис*

Опис бібліографічний повний *див. Повний бібліографічний опис*

Опис бібліографічний розширений *див. Розширений бібліографічний опис*

Опис змісту (content description) – опис *документа*, що ґрунтується на *даних*, узятих з документа та тих, що виникають унаслідок призначеності *термінів індексування* чи системи позначення *мови індексування* [22].

Опис однорівневий *див. Однорівневий опис*

Описова каталогізація (descriptive catalog(u)ing) – частина *каталогізації*, яка забезпечує й описові *дані*, і нетематичні *точки доступу* [37];

– частина каталогізації, яка включає всі елементи *бібліографічного запису*, крім *предметних рубрик*, *заголовка форми*, *індексів класифікації* [46].

Описова предметна рубрика (descriptive subject heading) – *складна предметна рубрика*, в якій комбінація *лексичних одиниць*, частіше за все відокремлених одна від одної прийменниками і сполучниками, представлена у вигляді єдиного словосполучення [32].

Описування документа; опис документа (description; document description) – процес або наслідок процесів, пов'язаний з фіксуванням, аналізуванням, упорядкуванням і записуванням *даних про документи* для їх ототожнювання та контролювання [22].

Організація (corporate body (2)) – організація чи група *осіб* і/або організацій, ідентифікованих під конкретним *іменем*, і які діють або можуть діяти як єдине ціле [37];

– колектив (установа, організація, асоціація тощо), *назва* яких є колективним автором при каталогізації видань [46].

Організація бібліотечного каталогу (organization of catalogue) – визначення структури *бібліотечного каталогу*, первинне формування масиву *каталожних карток*, внутрішнє і зовнішнє оформлення бібліотечного каталогу [33].

Оригінальна назва; назва оригіналу (original title) – *назва оригінального видання документа* [7, 22].

Оригінальне видання (original edition (1)) – *видання*, що містить *твір* мовою оригіналу [12].

Основна картка систематичного каталогу – *каталожна картка*, місце якої в *систематичному каталозі* визначається першим *індексом* у складі повного індексу [27].

Основна класифікаційна ознака – класифікаційна ознака, яка прийнята для організації структури *класифікації*, що відображає певну предметну область [27].

Основна назва (title proper) – *головна назва документа*, що містить усі *альтернативні назви*, але не містить *паралельних назв* або будь-яких інших назв [7, 47];

– назва, яку визнано як головне найменування документа. **О. н.** охоплює альтернативні назви, без рубрик чи паралельних назв [22].

Основна назва підсерії (title proper of subseries) – наведена у зоні серії *назва документа*, який є *томом (випуском) багатотомного або серіального видання* [33].

Основна назва серії (title proper of series) – наведена у зоні *серії назва багатотомного або серіального видання*, окремим *томом (випуском)* якого є *документ* [33].

Основна таблиця УДК (main table of the UDC) – *таблиця УДК*, яка містить основні класи і утворені від них комбіновані класи, що у сукупності охоплюють всі галузі знань [35].

Основний автор (main author) – *автор*, який зробив найбільший внесок в інтелектуальний і художній зміст *документа*, виділений серед інших авторів словесно чи поліграфічними засобами [33];

– автор, який у першу чергу відповідає за смисловий та художній зміст документа [7, 47].

Основний бібліографічний запис (main bibliographic entry) – *каталоговий запис*, що подає найповнішу *інформацію* про *документ* і забезпечує його ідентифікацію та пошук [7, 33].

Основні таблиці класифікації (main schedule) – складова частина *таблиць класифікації*, до складу якої входять ієрархічні таблиці класифікаційних поділів за основними класифікаційними ознаками [27].

Особа (person) – індивідуальна людська істота [36];

– індивідуум або персону, або особистість, створена чи прийнята індивідуумом або групою індивідуумів [38];

– індивідуум або одинична ідентифікація, встановлена і прийнята індивідуумом або групою [37].

Офіційне видання (official edition) – *видання*, що містить *документи* нормативного чи директивного характеру, затверджені та опубліковані від імені органів державної влади, відомств, установ, політичних партій і громадських організацій [12].

П

Пагінація *див.* Нумерація сторінок

Пагінація наскрізна *див.* Наскрізна пагінація

Пагінація продовжувана *див.* Наскрізна пагінація

Пагінація суцільна *див.* Наскрізна пагінація

Паралельна назва (parallel title) – *основна назва документа*, подана іншою мовою або в іншій графіці, ніж основна назва [33].

Паспорт каталогу – *документ*, у якому фіксують основні характеристики як традиційного карткового, так і *електронного бібліотечного каталогу*. **П. к.** є статистичною обліковою формою для *каталогу* та невіддільним складником комплексу документації на нього [54].

Первинна інформація (primary information) – *інформація*, що безпосередньо відображає який-небудь *об'єкт* (його особливості, ознаки, властивості) [19].

Первинний документ – *документ*, що подає безпосередню *інформацію* про будь-які результати вивчення, дослідження, розроблення, практичної діяльності

та створення на їх основі *вторинних документів*: оглядів, анотацій, рефератів, каталогів, бібліографічних описів, пошукових образів документів, пошукових приписів, запитів, витягів, перекладів, наукових узагальнень фактичних даних [19].

Переважаючий термін див. Дескриптор

Перевидання (reissue; new edition (1); reprint) – *повторне видання зі змінами чи без них, яке вже було випущено цим видавцем* [12].

Передкоординатна ІПМ див. Інформаційно-пошукова мова класифікаційного типу

Передкоординатне індексування (pre-coordinated indexing; precoordinate indexing; pre-coordinate indexing) – *індексування документів, за яким порядок термінів чи класифікаційних індексів встановлюється відповідно до обраної інформаційної мови чи системи індексування* [7];

– система індексування документів на основі попередньої класифікації лексичних одиниць – предметних рубрик та їхніх класифікаційних індексів [19].

Перекладне видання (translated publication) – *видання, що містить твір, перекладений з мови оригіналу іншою мовою* [12].

Перехресне посилання (cross reference) – *зазначення супорядного відношення між термінами чи класами в межах інформаційної мови* [9].

Періодичне видання (periodical) – *серіальне видання, що виходить через певні, рівні проміжки часу та має заздалегідь визначену постійну щорічну кількість нумерованих (датованих) випусків й однакову назву. П. в. може бути щоденним, щотижневим, щомісячним, щоквартальним, щорічним тощо* [12].

Періодичність (frequency) – *проміжок часу, через який опубліковується серіальний документ* [24].

Перше видання (first edition; original edition (2)) – *видання, випущене вперше* [12].

ПЗ див. Програмне забезпечення

Підзаголовкові дані – *складова частина вихідних відомостей видання, розміщувана на титульній сторінці під його назвою. Залежно від виду видання П. д. містять відомості: такі, що пояснюють чи доповнюють назву; про читацьку адресу; про вид видання і літературний жанр; про повторність видання (перевидання), характер перевидання та особливості відтворення видання; про затвердження видання як підручника, навчального посібника, офіційного видання; про укладача; про мову тексту, з якої перекладено твір, та ім'я перекладача; про титульного, наукового, відповідального редакторів, членів редакційної колегії; про художника та фотографа; про автора передмови, вступної статті, коментарів; про загальну кількість томів*

багатотомного видання і порядковий номер тому (книги, частини); про основне видання в окремо виданому додатку до нього; у виданнях матеріалів конференцій, з'їздів, симпозіумів, нарад тощо – місце і дату їх проведення [18].

Підзаголовок; підрубрика (subheading) – слово, словосполучення або позначка, що підпорядковується *заголовку* та уточнює його [7, 47].

Підназва (subtitle (1)) – слово або словосполучення, що уточнює *основну назву документа* та розташоване на *титульному аркуші* [7, 47].

Підрубрика *див. Підзаголовок*

Підручник (textbook) – *навчальне видання*, що містить у повному обсязі систематизований виклад навчальної дисципліни, відповідає *навчальній програмі* та має відповідний, офіційно наданий гриф [12].

Підсерія (subseries) – частина *серії*, що має вужче *цільове призначення* й *читацьку адресу* або певну тематику, а також власну *назву*, яка доповнює назву *серії* [12].

Повний бібліографічний опис (full bibliographic description) – опис, який містить усі *обов'язкові* та всі *факультативні бібліографічні елементи* [29, 33, 47].

Повнота індексування – ступінь відбиття у *пошуковому образі* змісту *документа* і/або запиту, яку визначають як *відношення* числа специфічних *термінів* і фактографічних відомостей, включених до пошукового образу, до числа таких самих термінів і відомостей, які є у *тексті* документа або запиту [31].

Повнота пошуку (recall ratio) – *кількісна характеристика* результату *інформаційного пошуку*, визначена як *співвідношення* між кількістю знайдених релевантних *документів* і загальною кількістю релевантних документів, що є у *базі даних* [21].

Повторне видання (new edition (2)) – *видання*, що раніше вже було випущено у світ [12].

ПОД *див. Пошуковий образ документа*

ПОЗ *див. Пошуковий образ запиту*

Показчик (index) – *абетковий* чи *систематичний перелік предметів з посиланням на позицію кожного предмета в документі* чи сукупності документів [7, 8].

Показчик абетковий *див. Абетковий показчик*

Показчик абетково-предметний *див. Абетково-предметний показчик*

Показчик абетково-предметний до систематичного каталогу *див. Абетково-предметний показчик до систематичного каталогу*

Показчик бібліографічний *див. Бібліографічний показчик*

Показчик предметний *див. Предметний показчик*

Поличний індекс *див. Шифр зберігання (документа)*

Полівидання – *видання, що містить кілька чи багато творів* [12].

Поняття (concept) – *одиниця знань, яка складається з унікального набору ознак* [22].

***Посилання** (reference) – *зазначення в каталозі чи бібліографії точок доступу, згідно з якими можна знайти потрібні документи* [22].

Посилання бібліографічне *див. Бібліографічне посилання*

Посилання перехресне *див. Перехресне посилання*

Посилально-довідковий апарат предметного каталогу (списку, показчика) – *сукупність вказівок, які фіксують зв'язки і розмежування між предметними рубриками* [27, 49].

Посткоординатне індексування (post-coordinated indexing) – *індексування документів без наперед встановленого порядку термінів чи класифікаційних індексів* [7].

Потреба інформаційна *див. Інформаційна потреба*

Пошук багатоаспектний *див. Багатоаспектний пошук*

Пошук бібліографічний *див. Бібліографічний пошук*

Пошук варіантний *див. Варіантний пошук*

Пошук інформації *див. Інформаційний пошук*

Пошук інформаційний *див. Інформаційний пошук*

Пошукова мова (search language) – *штучна мова, використовувана для пошуку, яка часто є комбінацією мови індексування з меню чи командами програмного забезпечення певної системи* [22].

Пошукова система; система пошуку (retrieval system) – *автоматизована система, призначена для шукання та отримання необхідних документів, текстів, інформаційних об'єктів, які за певними ознаками відповідають інформаційним запитам* [21];

– *система, що забезпечує доступ до подання документів, їхніх адрес у колекції та самих документів* [22].

Пошуковий образ (search pattern) – *текст*, що складається з лексичних одиниць інформаційно-пошукової мови, виражає зміст документа або інформаційного запиту і призначений для реалізації інформаційного пошуку [32].

Пошуковий образ документа; ПОД (search pattern of document) – опис семантичного змісту документа, поданий засобами інформаційно-пошукової мови, що відображає ознаки його змісту та виду для автоматизованого пошуку цього документа [21];

– поданий у термінах інформаційно-пошукової мови семантичний зміст тексту документа [19];

– пошуковий образ, що виражає основний смисловий зміст запиту [32, 49].

Пошуковий образ запиту; ПОЗ (search specification; search profile) – зміст інформаційного запиту, поданого засобами інформаційно-пошукової мови [21];

– пошуковий образ, що виражає основний смисловий зміст документа [32, 49].

Пошуковий термін (search term) – лексична одиниця інформаційно-пошукової мови, що є елементом пошукового припису інформаційного запиту, наявність якої у пошуковому образі документа є підставою видавати/не видавати документ на цей запит [19].

Правила (rules) – набір інструкцій, пов'язаних з формулюванням і/або записом контрольованої точки доступу (прийнятих форм, варіантних форм або посилань тощо). Включають правила каталогізації й інтерпретацію цих правил [38].

Практична бібліографічна діяльність (bibliographic activities) – інформаційна діяльність, спрямована на забезпечення інформаційних потреб користувачів бібліотеки у бібліографічній інформації [21].

Предмет (subject) – поняття чи комбінація понять, що відбивають тему документа [7, 8].

Предмет твору (subject of the work) – тематичні аспекти твору і його вміст. Включає інформацію про тему/предмет твору. Включає класифікаційні індекси [38].

Предметизаційна інформаційно-пошукова мова див. Мова предметних рубрик

Предметизаційна формула – уніфікований порядок розташування лексичних одиниць у предметній рубриці, що визначає предметизаційне рішення [32, 49].

Предметизація; предметне аналізування (subject analysis) – установлювання (установлення) основного предмета в змісті аналізованого тексту і запис його назви як окремого слова чи словосполучки [19];

– предметне індексування засобами мови предметних рубрик [32, 49].

Предметизування (subject analysis) – визначання *предметної рубрики*, що відповідає змісту *документа* чи групи документів [21].

Предметна каталогізація див. **Змістова каталогізація**

Предметна рубрика (subject heading (1)) – елемент *інформаційно-пошукової мови*, що представляє собою коротке формулювання *теми* природною мовою [32, 49];

– коротке словесне визначення *предмета* та/або аспекту, що характеризує зміст, призначеність і форму *документа* [21].

Предметне аналізування див. **Предметизація**

Предметне індексування (subject indexing) – *індексування* предметного змісту *документів* [32, 49].

Предметний заголовок (subject heading (2)) – заголовок, що відображає предмет(-и) *документа* [7];

– *заголовок* для розміщення окремих записів *документів*, які мають однаковий зміст [22].

Предметний каталог (subject catalog(ue)) – *бібліотечний каталог*, у якому *бібліографічні записи* розташовано за абеткою *предметних рубрик* [21];

– *каталог*, у якому окремі записи узято зі списку *предметних заголовків* чи з *нормативного (авторитетного) файлу* та подано абетковим чи систематичним порядком [22].

Предметний покажчик (subject index) – *абетковий покажчик предметних рубрик*, що зазначає їхнє місце в таблицях *системи пошуку* [22].

Преференційний термін (preferred term) – *термін*, вибраний як *дескриптор* із множини еквівалентних за смислом термінів [32];

– термін, що послідовно використовується під час індексування для представлення даного поняття; іноді називається „дескриптор” [16].

Примірник (1); копія (2) (copy (2)) – фізичне подання цілого *бібліографічного документа* чи його частини [24];

– окремий зразок *документа*, який існує у багатьох зразках [22].

Примірник (2) (item (1)) – *об’єкт* або *об’єкти*, які несуть знаки, призначені для передачі інтелектуального або художнього змісту [36].

Примірник дублетний див. **Дублетний примірник**

Приписана пунктуація (умовні розділові знаки) – пунктуація, що сприяє розпізнаванню окремих елементів в описах різними мовами у вихідних формах традиційної та *машиночитної каталогізації* – записях, представлених на

каталожних картках, у бібліографічних покажчиках, списках, на екрані монітора комп'ютера тощо. **П. п.** передує елементам і зонам або завершує їх. Використання **П. п.** не пов'язано з нормами мови [25, 47].

Програмне забезпечення; ПЗ (software) – сукупність програмних засобів, призначена для керування автоматизованою системою, а також документація, необхідна для експлуатації цих засобів [21].

Продовжувана пагінація див. Наскрізна пагінація

Продовжуване видання (serial (1)) – *серіальне видання*, що виходить через заздалегідь невизначені проміжки часу, в міру накопичення матеріалу, нумерованим *виpusками*, які мають *спільну назву* [12].

Проста предметна рубрика (simple subject heading) – *предметна рубрика*, що складається з однієї *лексичної одиниці* [32, 49].

Прояв (manifestation) – фізична реалізація *вираження твору*; набір всіх носіїв, які ймовірно мають однакові характеристики в плані інтелектуального або мистецького змісту та аспектів фізичної форми. **П.** є результатом розміщення одного або більше виражень на носій або набір носіїв. *Об'єкт*, визначений як **П.**, може бути реалізований у формі *книг, періодичних видань, географічних карт, плакатів, звукозаписів, кінофільмів, відеозаписів, записів на дисках DVD, CD-ROM, мультимедіа, файлів у форматах PDF і MP3 тощо*. **П.** може являти собою одну або кілька *фізичних одиниць* [36, 37].

Псевдонім (pseudonym) – вигадане *ім'я/прізвище* або інша форма подання *назви*, під якою *автор* видає друком *документ* [22];

– вигадане ім'я, під яким автор підписує *твір* [33].

Публікація (publication) – *документ*, призначений для загального розповсюдження і, зазвичай, у числених *копіях* [22].

Пунктуація в бібліографічному описі – звичайні граматичні розділові знаки і знаки *приписаної пунктуації*, тобто знаки, що мають розпізнавальний характер для зон і елементів *бібліографічного опису* [25, 47].

Р

Редагування бібліотечного каталога (revision and correction of catalogue) – перевірка відповідності структури, змісту і оформлення *бібліотечного каталога* поставленим до нього вимогам і усунення недоліків, виявлених у ході перевірки [33].

Релевантність; семантична відповідність (relevance) – характеристика ступеня відповідності семантичного змісту *документа*, знайденого в результаті автоматизованого *інформаційного пошуку*, змістові *інформаційного запиту* [8, 21];

– властивість документа, отриманого як успішний збіг відповідно до профілю запита [22].

Релятор (qualifier) – символ або слово, що використовується для розрізнення значень багатозначного *терміна*.

Примітка. Релятор не є незалежною лексичною одиницею інформаційно-пошукової мови [32].

Р. уточнює значення терміна, додається у дужках до *предметної рубрики* чи *дескриптора*, щоб відрізнити їх від інших з однаковим написанням.

Наприклад: тестування (пед.); тестування (психол.)

Ресурс; ресурси (resource; resources) – запаси чого-небудь (засоби, цінності, кошти тощо), які можна використати в разі потреби [42].

Ресурси бібліографічні див. Бібліографічні ресурси

Ресурси бібліотечні див. Бібліотечні ресурси

Ресурси електронні див. Електронні ресурси

Ресурси інформаційні див. Інформаційні ресурси

Реферат (abstract) – подання *документа*, отримане внаслідок смислового опрацювання його основного змісту [22];

– стисле подання змісту документа без його інтерпретації чи критики [19].

Реферативна база даних (abstract database) – *база даних*, що містить *бібліографічні описи документів* разом з *анотаціями* чи *рефератами* [21].

Реферативне видання (abstract service) – *інформаційне видання*, що містить упорядковану сукупність *бібліографічних записів* разом із *рефератами* [12].

Реферування (abstracting) – опрацювання *документа* або його частини, спрямоване на створення стислого викладу його змісту. Результатом **Р.** є різного виду *реферати* [21];

– *аналіко-синтетичне опрацювання документа* й подання отриманої *інформації* у формі реферата [19].

Рідкісна книга (rare book) – багатозначне, дещо умовне, визначення певних категорій книжок, які характеризуються, насамперед, незначною кількістю існуючих (збережених) *примірників*. Передусім до **Р.к.** відносять рукописні *книги* (спосіб їх створення передбачає одиничність: кожна з рукописних *копій* (списків) одного *твору*, незалежно від їх кількості – неповторна, унікальна, оскільки обов’язково має відмінності від інших – за почерком переписувача, особливостями матеріального носія, мовною редакцією, помилками в *тексті*, художнім оформленні тощо) та *стародруки* (*видання* 15–18 ст.), яких з багатьох причин збереглося порівняно небагато. Рідкісність видань 19–21 ст. визначають шляхом експертизи, беручи до уваги низку критеріїв: кількісний, за цінністю змісту видань, за зовнішнім виглядом, нетрадиційністю, незалежно від змісту [54].

Робочі таблиці УДК – *таблиці УДК*, що їх розробляють індексуючі органи для використання у технології *індексування*. **Р. т. УДК** містять вибірку класів *еталонних таблиць* за профілем даного органу, додаткові методичні вказівки і часто використовувані комбіновані класи, що дозволяє виключити довільне формування комбінованих індексів індексаторами [35].

Розділене каталогізування – *див. Розподілене каталогізування*

Розподілене каталогізування; розділене каталогізування (shared catalog(u)ing) – співробітництво між бібліотеками і/або бібліографічними центрами щодо готування *бібліографічних описів документів* [7];

– *каталогізування*, виконане одною чи кількома органами з питань інформації та документування, щоб запобігти дублюванню [22].

Розширений бібліографічний опис (enlarged bibliographic description) – *бібліографічний опис*, який містить усі обов'язкові елементи і один або кілька *факультативних елементів* [29, 47].

Рубрика (subtitle (2)) – додаток до *назви*, який звичайно пояснює часто двозначний смисл *основної назви* [22].

Рубрика предметна *див. Предметна рубрика*

Рубрика предметна адекватна *див. Адекватна предметна рубрика*

Рубрика предметна багаточленна *див. Багаточленна предметна рубрика*

Рубрика предметна комбінована *див. Комбінована предметна рубрика*

Рубрика предметна описова *див. Описова предметна рубрика*

Рубрика предметна проста *див. Проста предметна рубрика*

Рубрика предметна складна *див. Складна предметна рубрика*

Рубрика предметна узагальнювальна *див. Узагальнювальна предметна рубрика*

Рубрикатор (rubricator) – *документ*, у якому наведено перелік *предметних рубрик* та їхніх *класифікаційних індексів*, призначених для *систематизування* інформаційних фондів, *інформаційних масивів* і *видань*, а також для *пошуку інформації* в них [19].

С

Семантична відповідність *див. Релевантність*

Серіальне видання (serial (2); serial issue) – видання, що виходить упродовж часу, тривалість якого заздалегідь не встановлено, здебільшого нумерованими та (або) датованими *виpusками (томами)*, які мають однакову

(спільну) назву, однотипне оформлення та не повторюються за змістом. **С. в.** є *періодичне, продовжуване та серійне видання* [12];

– *примірник бібліографічного документа*, що видається послідовними частинами в регулярні чи нерегулярні проміжки часу та призначені продовжуватись у невизначений період [24].

Серійне видання (series (1); serial publication) – *видання*, що є частиною *серії*; один з *випусків* *серії* [12].

Серія (series (2); set) – сукупність *видань*, об'єднаних спільністю задуму, тематики, *цільовим призначенням* або *читацькою адресою*, що мають *спільну назву* та однотипне оформлення. За *періодичністю* *серія* може бути *неперіодичною, періодичною або продовжуваною* [12];

– *серійне видання*, що має групу понумерованих чи не понумерованих *томів*, у кожного з яких своя *назва*, згруповане зі спільною назвою і яке з'являється у невизначений період часу [22].

Сигла (sigla) – коротке умовне (буквене або цифрове) позначення бібліотеки, яке використовують у *зведених каталогах, бібліографічних виданнях* і яке вказує на місце зберігання *документа* [41].

Синтез (науковий) (synthesis) – поєднання, з'єднання, складання – метод дослідження, який передбачає поєднання абстрагованих сторін *предмета* і відображення його як конкретної цілісності; метод вивчення об'єкта у його цілісності, у єдиному і взаємному зв'язку його частин. У процесі наукових досліджень **С.** пов'язаний з *аналізом*, оскільки дає змогу поєднати частини предмета, розчленованого у процесі аналізу, встановити їх зв'язок і пізнати предмет як єдине ціле [51].

Синтез інформаційний *див. Інформаційний синтез*

Система бібліографічного пошуку *див. Бібліографічна інформаційно-пошукова система*

Система інформаційна *див. Інформаційна система*

Система інформаційна автоматизована *див. Автоматизована інформаційна система*

Система інформаційна бібліотечна автоматизована *див. Автоматизована бібліотечна інформаційна система*

Система інформаційно-пошукова *див. Інформаційно-пошукова система*

Система інформаційно-пошукова бібліографічна *див. Бібліографічна інформаційно-пошукова система*

Система класифікації *див. Класифікаційна система*

Система класифікаційна *див. Класифікаційна система*

Система пошукова *див. Пошукова система*

Система пошуку *див. Пошукова система*

Систематизація *див. Систематизування*

Систематизування; систематизація (arrangement) – упорядковування (упорядкування) *об'єктів інформації* за подібністю чи відмінністю наявних у них ознак [19];

– надання *класифікаційного індексу документу* відповідно до його змісту за певною *класифікаційною системою* [21].

– вид *індексування*, коли зміст документа і/або запиту виражено класифікаційними індексами згідно з правилами певної *ІПМ* (класифікаційної системи) [41].

Систематична картотека статей; СКС (classified card file) – *бібліографічна картотека*, що охоплює матеріали з *періодичних та продовжуваних видань, збірників і організована згідно з певною системою класифікації документів*. [33];

– бібліографічна картотека, що охоплює матеріали з періодичних та продовжуваних видань, іноді неперіодичних збірок, які згруповано відповідно до певної схеми *бібліотечно-бібліографічної класифікації документів*, як правило, тієї самої, що в *систематичному каталозі*. У сучасних умовах **С. к. с.** має переважно електронну форму [21].

Систематичний каталог (classified catalog(ue); systematic catalogue) – *бібліотечний каталог*, у якому *бібліографічні записи* розташовано за галузями знань відповідно до певної *класифікаційної системи* [21];

– каталог з окремими записами, що ґрунтуються на класифікаційній системі та *предметному покажчику* [22].

Складений термін (compound term) – *термін індексування*, який можна морфологічно розкласти на окремі компоненти, кожен з яких може виражатися іменником, котрий може незалежно виступати як термін індексування [16].

Складна предметна рубрика (compound subject heading) – *предметна рубрика*, що складається з кількох *лексичних одиниць* [32, 49].

Складова частина документа – *об'єкт аналітичного бібліографічного опису*, для ідентифікації і пошуку якого необхідні відомості про *документ*, в якому він уміщений: *самостійний твір*; частина твору, що має самостійний *заголовок*; частина твору, що не має самостійного заголовка, але виділена з метою бібліографічної ідентифікації [25, 47];

– *випуск або розділ документа*, що публікується фрагментами [7].

СКС *див. Систематична картотека статей*

Словник енциклопедичний *див. Енциклопедичний словник*

Словник лінгвістичний *див. Мовний словник*

Словник мовний *див. Мовний словник*

Словник предметних рубрик; список предметних рубрик (subject heading list) – сукупність *предметних рубрик* і зв'язаного з ними *посилально-довідкового апарату предметного каталогу* або *показчика* [32, 49].

Словник термінів унормований *див. Унормований словник термінів*

Словниковий каталог (dictionary catalogue) – *бібліотечний каталог*, у якому *бібліографічні записи* розташовано в єдиному алфавітному порядку *імен* (прізвищ) окремих *авторів*, *колективних авторів*, *назв* і *предметних рубрик* [21];

– *каталог*, у якому окремі предметні записи узято зі списку *предметних заголовків* чи з *нормативного файлу* та подано із записами *авторів* і *заголовків* у контрольованій алфавітній послідовності [22];

– *алфавітний каталог*, у якому записи різних типів заголовків (*автори*, *назви*, *предмети*) зібрані в єдину послідовність [7].

Слово ключове *див. Ключове слово*

Службовий каталог (official catalogue) – *бібліотечний каталог*, призначений для використання працівниками бібліотеки [21, 33].

Спеціальна картотека (special card file) – *бібліографічна картотека*, що охоплює *документи* певного виду (типу). Наприклад, *картотека рецензій*; *картотека персоналій*; *картотека назв творів* художньої літератури; *картотека ілюстративних матеріалів* тощо [21].

Список предметних рубрик *див. Словник предметних рубрик*

Співавтор (secondary author; coauthor; co-author; joint author) – один з *авторів*, який зробив свій внесок у зміст *документа* [7];

– особа чи організація, які створили твір спільно з іншою особою (особами) чи організацією (організаціями) [33].

Співвідношення; відношення; зв'язок (relation (2)) – смислова взаємозалежність між двома чи більшою кількістю елементів [22].

Спільна назва (common title (2)) – частина *назви*, що є спільною для кількох *бібліографічних одиниць*, які становлять частину множини [22].

Стародруки – *видання*, надруковані з середини XV ст., від початку запровадження друкарства в Європі, до 1830 р. включно (міжнародний термін Hand Press Book – *книги періоду ручного друку*), до запровадження машин у друкарській справі, на ручних верстатах, на ганчір'яному папері [54].

Створювач див. Автор

Сторінка (page) – один бік *аркуша документа* [7].

Сторінка титульна див. Титульна сторінка

Супровідний матеріал (accompanying material) – *документ(-и)*, що доповнює(-ють) інший документ і призначений(-і) для спільного з ним використання. Наприклад: атласи, *збірники* вправ, списки помилок, магнітофонні записи, фільми тощо [7].

Сутність (entity (2)) – абстрактний клас концептуальних *об’єктів*. Сутності є такими, що ідентифікуються як ключові об’єкти інтересу користувачів бібліотечних інформаційних систем [36].

Суцільна пагінація див. Наскрізна пагінація

Т

Таблиці класифікації основні див. Основні таблиці класифікації

Таблиці УДК (UDC schedules) – система *класифікаційних таблиць*, які наочно представляють різні тематичні та аспектні частини *Універсальної десятикової класифікації* з тим чи іншим ступенем деталізації [35]. Призначені для *систематизації документів, пошуку інформації* та організації фондів документів з усіх галузей знань у бібліотеках, *видавництвах*, інформаційних центрах тощо [53].

Таблиці УДК допоміжні див. Допоміжні таблиці УДК

Таблиці УДК еталонні див. Еталонні таблиці УДК

Таблиці УДК робочі див. Робочі таблиці УДК

Таблиця авторських знаків – перелік за абетковим принципом найбільш поширених поєднань двох або трьох перших літер прізвища *автора* або *заголовку документа*. Головне призначення уніфікованих **Т. а. з.** – надання допомоги в однаковій, точній і швидкій абетковій розстановці бібліотечних фондів, спрощення роботи бібліотекарів, наприклад, у разі об’єднання різних фондів під час укрупнення книгозбірень чи їхніх структурних підрозділів. У вітчизняній бібліотечній практиці побутують також *терміни* „авторська таблиця”, „таблиці Хавкіної”, за прізвищем їх розробника [54].

Таблиця класифікації див. Класифікаційна таблиця

Таблиця класифікаційна див. Класифікаційна таблиця

Таблиця УДК основна див. Основна таблиця УДК

Твір (work; production) – результат (продукт) творчої діяльності людини, який має закінчений вигляд і втілений у будь-яку матеріальну форму [12];

- індивідуальний інтелектуальний або мистецький витвір (тобто інтелектуальний або художній зміст) [37];

- самостійний інтелектуальне або художній витвір (наприклад, інтелектуальний або художній контент) [38];

- інтелектуальний або художній зміст окремого творіння [36].

Охоплює **Т.** у словесній формі; музичні **Т.**; графічні, фотографічні **Т.**; зображення, що рухаються; картографічні **Т.**; тривимірні **Т.**; *дані*, комп'ютерні програми тощо; правові **Т.** (закони, постанови, статuti, конституції, договори, регламенти суду, судові рішення тощо); релігійні **Т.** (священні книги, віровчення, літургічні **Т.**, папські послання тощо); компоненти творів (статті, опубліковані у *періодичних виданнях* тощо) [38].

Творець див. Автор

Тезаурус (thesaurus) – контрольований словник *термінів* із зафіксованими семантичними *відношеннями*, який охоплює одну чи більше спеціальних галузей знань [8];

- словник контрольованої мови *індексування*, формально організований таким чином, що апіорні відношення між *поняттями* (наприклад, „ширший” і „вужчий”) мають явне вираження [15, 16];

- *унормований словник термінів*, що охоплює еквівалентні терміни, взаємозв'язки та *правила* використання [22].

Тезаурус багатомовний див. Багатомовний тезаурус

Тезаурус інформаційно-пошуковий див. Інформаційно-пошуковий тезаурус

Тезаурус одномовний див. Одномовний тезаурус

Тезаурус тематичний див. Тематичний тезаурус

Текст (text) – *дані* у формі познач, символів, слів, фраз, параграфів, речень, таблиць чи впорядкування інших знаків, призначені для передавання значення, тлумачення яких суттєво ґрунтується на знанні користувачів природної мови чи штучної мови [22].

Текстове видання (printed text) – *видання*, більшу частину обсягу якого займає *текст* – словесний, цифровий, у вигляді ієрогліфів, формул (хімічних чи математичних) або змішаний [12].

Тема (thema) – будь-який *об'єкт (сутність)*, що використовується як *предмет твору* [40].

Тематична картотека (topical card file) – *бібліографічна картотека*, що охоплює *документи* з однієї *теми*, незалежно від їхнього виду й типу та від галузі [21].

Тематичний каталог – бібліотечний каталог, у якому бібліографічні записи документів розташовано за окремими темами відповідно до їхнього змісту [21].

Тематичний тезаурус – тезаурус, у якому відношення між термінами встановлюються після їх групування за предметними галузями [9].

Термін (term) – слово чи словосполучення, застосоване для позначення деякого поняття [6];

– словесне позначення певного спеціального *поняття* в конкретній предметній сфері [19];

– слово чи словосполучення, що означає чітко окреслене спеціальне поняття якої-небудь галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо [42].

Термін індексування (index term; indexing term) – представлення *поняття* як елемента *інформаційної мови* чи *терміна* природної мови (переважно іменника чи іменного словосполучення), або *класифікаційного індексу* [8];

– одна чи декілька пов'язаних *лексичних одиниць*, наведених у *пошуковому образі документа* й оформлених за правилами певної *інформаційно-пошукової мови* [33];

– слово чи словосполука в *абетковому покажчику* [22].

– представлення поняття переважно у формі іменника чи іменникового словосполучення (**Т. і.** може складатися з більш ніж одного слова і тоді його називають складеним терміном) [16].

Термін переважний *див. Дескриптор*

Термін пошуковий *див. Пошуковий термін*

Термін преференційний *див. Преференційний термін*

Термін складений *див. Складений термін*

Термінологія (terminology) – множина позначень, які належать до однієї фахової мови [22].

Технічне бібліотечне опрацювання (technical processing) – сукупність процесів підготовки *документа* до подальшого зберігання і використання. До складу **Т. б. о.** входять штемпелювання, проставляння інвентарного номера і *шифра зберігання* документа, наклеювання кишеньки, листка строків повернення, оформлення формуляра, а також необхідних службових реквізитів [33].

Тип ідентифікатора (type of identifier) – код чи інша відмітна ознака *ідентифікатора* (тобто сфера, у межах якої присвоєно ідентифікатор). Включає послідовність літер, що ідентифікує систему *нумерації* (наприклад, „ISBN”, „ISSN”, „ISRC”). Включає символи, що позначають тип ідентифікатора (наприклад, ®) [38].

Тип змісту (content type) – позначення, яке відбиває основоположну форму повідомлення, у якій виражено зміст, і те людське почуття, за допомогою якого воно має бути сприйняте. Тип змісту відбиває *атрибути твору і вираження* [37].

Тип носія – (carrier type) – позначення, яке відбиває формат зберігання засобу і розміщення носія у поєднанні з типом пристрою, що відтворює [інформацію], потрібного, щоб переглянути, прослухати, запустити тощо зміст *ресурсу*. Тип носія відбиває *атрибути прояву* [37].

Титул – перша *сторінка* чи перші *сторінки видання*, на яких розташовані відомості про нього [13].

Титульна сторінка (title page (1)) – лицьовий бік *титульного аркуша* – *сторінка*, що є носієм основних *вихідних відомостей видання: надзаголовкових даних, імені (імен) автора(-ів), назви, підзаголовкових даних, вихідних даних* [18];

– *сторінка тому*, на якій подано всю *бібліографічну інформацію* [22].

Титульний аркуш (title page (2); title leaf) – початковий(-ові) книжковий/журнальний *аркуш(і) видання*, що містить *вихідні відомості*, які дозволяють ідентифікувати та відрізнити це видання від усіх інших [18];

– *початкова сторінка* видання, що звичайно містить найповнішу *інформацію про назву, відомості про відповідальність та вихідні дані* [7].

Титульний екран (title screen) – перший екран *електронного видання*, що містить *вихідні відомості* та може складатися з кількох пов'язаних між собою частин [20];

– *назва (комп'ютерного файлу) на екрані монітора (основне джерело бібліографічних відомостей при описі комп'ютерних файлів)* [46].

Том (1) (part (2)) – одиниця поділу *твору* чи сукупності творів, зробленого *автором* чи редактором [7].

Том (2); зшиток (volume (2); book (2)) – певна кількість *аркушів*, що створює *фізичну одиницю*, яку скріплено шиттям [22].

Точка доступу (access point) – кожен елемент, під яким *бібліографічний опис* можна знайти і розпізнати [22];

– *ім'я (найменування), термін, код тощо*, за допомогою якого можуть бути знайдені та ідентифіковані *бібліографічні* чи *авторитетні дані*. Це елементи *бібліографічних* чи *авторитетних записів*, які 1) забезпечують достовірний результат пошуку бібліографічних та авторитетних записів і пов'язаних з ними *бібліографічних ресурсів*, 2) обмежують результати пошуку [37].

Точка доступу авторитетна *див. Авторитетна точка доступу*

Точка доступу базова *див. Базова точка доступу*

Точка доступу додаткова *див. Додаткова точка доступу*

Точка доступу контрольована *див. Контрольована точка доступу*

Точка доступу неконтрольована *див. Неконтрольована точка доступу*

Точка доступу нормалізована *див. Авторитетна точка доступу*

Точка доступу обов'язкова *див. Обов'язкова точка доступу*

Точність пошуку (precision ratio) – *кількісна характеристика результату інформаційного пошуку, визначена як співвідношення між кількістю виданих релевантних і нерелевантних документів у загальній видачі на разовий інформаційний запит* [21].

Транскрипція (transcription) – процедура подання символів деякої мови, незалежно від її початкової системи письма, фонетичною системою літер чи знаків іншої мови [7];

– подання вимови в певній мові позначками писемної системи або спеціально встановленою системою позначення [22].

Транслітерація (transliteration) – процедура подання символів деякої абеткової системи письма символами іншої абетки [7];

– подання позначок однієї писемної системи, абеткової чи силабічної, відповідними знаками іншої писемної системи [22].

У

УДК *див. Універсальна десяткова класифікація*

Узагальнювальна предметна рубрика (general subject heading) – *предметна рубрика, що виражає обсяг поняття значно ширший, ніж обсяг поняття про предмет документа* [32, 49].

Універсальна десяткова класифікація; УДК (Universal Decimal Classification; UDC) – міжнародна багатомовна *класифікаційна система, що об'єднує всі галузі знань в єдиній універсальній структурі з загальною десятковою нотацією* [53].

***Уніфікована назва** (uniform title) – стандартна *назва, яку використовують для розміщення окремих записів документів, відомих під різними заголовками* [22].

Унормований словник термінів (controlled vocabulary) – список слів чи словосполук, призначений для *індексування* [22].

Ф

Файл авторитетний (нормативний) *див. Авторитетний (нормативний) файл*

Факультативний бібліографічний елемент; факультативний елемент бібліографічного опису (optional bibliographic element; optional element of bibliographic description) – бібліографічний елемент, який містить додаткові відомості про документ, його зміст тощо [7];

– *бібліографічний елемент*, який містить бібліографічні відомості, що дають додаткову *інформацію про документ*. Набір **Ф б. е.** визначає установа, в якій складають опис. Він має бути постійним для певного *інформаційного масиву* [25];

– елемент *бібліографічного опису*, який містить додаткову інформацію щодо документа, його змісту, читацького призначення, довідкового або ілюстративного матеріалу [33].

Факультативний елемент бібліографічного опису *див. Факультативний бібліографічний елемент*

Фізична одиниця (item (2)) – один *примірник прояву* [37, 38].

Фоліація *див. Нумерація аркушів*

Фондовий запис; запис у фондi (holdings record) – запис у системі *каталогізації*, співвіднесений з *бібліографічним записом*, що описує, аналізує та контролює бібліотечні фонди [24].

Форма носія (form of carrier) – конкретний клас матеріалу, до якого належить фізичний носій *прояву*, наприклад, аудіокасети, відеодиск, кассети мікрофільму, два позитиви тощо [38, 39].

Фонодокумент *див. Аудіодокумент*

Формовний заголовок *див. Заголовок форми*

Формула класифікаційна *див. Класифікаційна формула*

Формула предметизаційна *див. Предметизаційна формула*

Х

Характер інформації – сукупність ознак, які характеризують типологічні риси *видання* відповідно до особливостей *твору*, вміщеного в ньому [12].

Ц

Централізоване індексування – *індексування*, що здійснюється у методичних центрах або під їх керуванням для використання в різних організаціях [27].

Централізоване каталогізування (centralized cataloguing) – у межах бібліотечної мережі підготовка та розповсюдження центральним органом *каталогових записів*, які можуть містити трасу заголовків та класифікаційні індекси певних класифікацій [7];

– *каталогізування*, виконане певною бібліографічною агенцією чи бібліотекою [22].

Центральний каталог (central catalog(ue)) – *бібліотечний каталог*, що охоплює бібліотечні фонди централізованої бібліотечної системи та всіх її бібліотек-філіалів [21].

Цільове призначення (видання) – характеристика *видання* щодо виконання ним певної соціальної функції (сприяння розвитку науки, освіти, культури, вдосконалення виробництва) [12].

Ч

Часовий діапазон (time-span) – проміжок часу, що має початок, кінець та тривалість; це період часу, який може бути ідентифікований через зазначення його початку та кінця. У бібліотечній практиці екземпляри **Ч. д.** вважаються корисними для *бібліографічних* чи *авторитетних даних* і часто виражаються в роках (рік народження, рік смерті *особи*, рік ліквідації *організації*, рік публікації *прояву*), навіть, якщо пов'язана подія відбувалася лише упродовж частини року. *Інформація*, доступна для *каталогізатора*, або властива характеристикам ідентифікованого **Ч. д.**, буде відображена на рівні точності, який використаний під час запису проміжку часу [36].

Читацька адреса (intended audience of item – *очікувана читацька аудиторія видання*) – характеристика *видання*, за якою виокремлюють групу читачів (за віком, родом занять, рівнем освіти, спеціальністю тощо), яким воно призначене. За **Ч. а.** розрізняють видання для дітей та юнацтва, широкого кола читачів, фахівців певного профілю тощо [12].

Ш

Широкий комплекс предметних рубрик: (large set of subject headings) – комплекс *предметних рубрик*, у якому зібрані предметні рубрики, що стосуються числених тематично взаємопов'язаних *предметів*, розташованих у різних місцях *предметного каталога*, словника, *покажчика* та об'єднаних за допомогою *посилально-довідкового апарату* [32].

Шифр зберігання (документа); **бібліотечний шифр; поличний індекс** (shelf number; shelf mark; location mark; call number; call mark) – множина позначок (літер, цифр, знаків), що вказують на місцеположення *документа* у фонді [7];

– *класифікаційний індекс*, призначений для зазначення місця зберігання документа у фонді [35].

Складається з класифікаційних індексів *Універсальної десятикової класифікації (УДК)* і *Бібліотечно-бібліографічної класифікації (ББК)* та *авторського знака*, що наводять у встановленій стандарті послідовності. **Ш. з.** розміщують у верхньому лівому куті звороту *титального аркуша* [18].

Шмуцтитул (half title (2); half-title; bastard title) – *назва*, інколи скорочена, розташована на лицьовому боці *аркуша*, що передує *титальному аркушеві* [7].

Шум див. Інформаційний шум

**Терміни, які більше не використовуються в термінології RDA [36]:*

Бібліографічна одиниця (bibliographical unit) – *див. Прояв*

Заголовок (heading) – *див. Авторитетна точка доступу, Контрольована точка доступу*

Посилання (reference) – *див. Варіантна форма імені (найменування)*

Уніфікована назва (uniform title) – *див. Авторитетна точка доступу, Авторитетна форма імені (найменування), Ім'я (найменування)*

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК УКРАЇНСЬКИХ ТЕРМІНІВ

А	
абетковий каталог	11
абетковий покажчик	11
абетково-предметний покажчик	11
абетково-предметний покажчик до систематичного каталогу	11
абетково-систематичний каталог	11
АБІС	11
авантитул	11
автоматизація бібліотечних процесів	11
автоматизована бібліотечна інформаційна система	11
автоматизована інформаційна система	11
автоматичне індексування	12
автор	12
автор анонімний	12, 15
автор колективний	12, 50
автореферат дисертацій	12
авторитетна інформація	12
авторитетний (нормативний) запис	12
авторитетний (нормативний) контроль	13
авторитетний (нормативний) файл	13
авторський заголовок	13
авторський знак	13
адекватна предметна рубрика	14
AIC	11, 14
академічне видання	14
алігат	14
альтернативна назва	14
аналіз	14
аналіз змісту	14
аналіз інформаційний	14, 42
аналізування предметне	14, 66
аналітико-синтетичне опрацювання документів	14
аналітичний бібліографічний опис	15
анонімний автор	15
анонімний документ	15
анотація	15
анотація видавнича	15, 24
анотований бібліографічний запис	15
анотований запис	15
анотування	15
апарат довідково-бібліографічний	15, 31
апарат довідково-пошуковий	15, 31

апарат посилально-довідковий предметного каталогу (списку, покажчика)	16, 65
АПП	11, 15
аркуш	16
аркуш титульний	16, 77
аскриптор	16, 57
АСОД	14, 16
асоціативний зв'язок	16
атрибутивність документа	16
аудіовізуальний документ	16
аудіодокумент	17

Б

багатоаспектний пошук	17
багатомовний тезаурус	17
багаторівневий опис	17
багатотомне видання	17
багатотомне електронне видання	17
багатотомник	17
багаточастинне електронне видання	17
багаточастинний об'єкт	17
багаточленна предметна рубрика	17
база даних	18
база даних бібліографічна	18
база даних інтегрована	18, 42
база даних реферативна	18, 69
базова точка доступу	18
ББД	18
ББК	18, 22
БД	18
бібліографічна база даних	18
бібліографічна діяльність	18
бібліографічна діяльність практична	18, 66
бібліографічна інформаційно-пошукова система	18
бібліографічна інформація	18
бібліографічна ІПС	18, 19
бібліографічна картотека	19
бібліографічна класифікація	19
*бібліографічна одиниця	19
бібліографічне видання	19
бібліографічне опрацювання	19
бібліографічне посилення	19
бібліографічний документ	19
бібліографічний елемент	20
бібліографічний запис	20
бібліографічний запис анотований	15, 20

бібліографічний каталог	20
бібліографічний огляд	20
бібліографічний опис	20
бібліографічний покажчик	21
бібліографічний посібник	21
бібліографічний пошук	21
бібліографічний список	21
бібліографічні дані	21
бібліографічні ресурси	21
бібліографія	22
бібліографування	22
бібліотечна класифікація	19, 22
бібліотечне опрацювання	22
бібліотечне опрацювання індивідуальне	22
бібліотечний каталог	22
бібліотечний шифр	22
бібліотечні ресурси	22
Бібліотечно-бібліографічна класифікація	22
брошура	22
бюлетень	23
бюлетень нових надходжень	23

В

варіантний пошук	23
вебліографія	23
вебліографічний посібник	23
вебографія	23
ведення бібліотечного каталогу	23
вербальна інформаційно-пошукова мова	24
вид видання	24
видавець	24
видавець відповідальний	24
видавництво	24
видавнича анотація	24
видання	24
видання академічне	14, 24
видання багатотомне	17, 24
видання багатотомне електронне	17, 24
видання багаточастинне електронне	17, 24
видання бібліографічне	19, 24
видання брайлівським шрифтом	25
видання газетне	25, 28
видання графічне	25, 59
видання довідкове	25, 31
видання друковане	25, 33
видання електронне	25, 33

видання журнальне	25, 35
видання інформаційне	25, 42
видання картографічне	25, 46
видання книжкове	25, 50
видання комбіноване	25, 51
видання музичне	25, 58
видання навчальне	25, 55
видання наукове	25, 56
видання науково-популярне	25, 57
видання неперіодичне	25, 57
видання нотне	25, 58
видання образотворче	25, 59
видання одностомне	25, 60
видання оригінальне	25, 61
видання офіційне	25, 62
видання перекладне	25, 63
видання періодичне	25, 63
видання перше	25, 63
видання повторне	25, 64
видання продовжуване	26, 68
видання реферативне	26, 69
видання серіальне	26, 70
видання серійне	26, 71
видання текстове	26, 75
видрук	26
випуск	26
випускні дані	26
вихідні відомості	26
вихідні дані	27
відношення	27, 73
відношення ієрархічне	27, 40
відомості про автора	27
відомості про видання	27
відомості про відповідальність	27
відомості про зберігання у фонді	27
відомості про серію	27
відомості, що стосуються назви	28
відповідальний видавець	28
візуальний документ	28
вільне індексування	28
вторинна інформація	28
вторинний документ	28
вузький комплекс предметних рубрик	28

Г

газетне видання	28
генеральний каталог	29
географічний каталог	29
глибина індексування	29
глибоке індексування	29
головне джерело інформації	29
графіка друкована	29, 59
графічне видання	29, 59
групове бібліотечне опрацювання	29
групове опрацювання документів	29

Д

дані	30
дані бібліографічні	21, 30
дані випускні	26, 30
дані вихідні	27, 30
дані надвипускні	30, 55
дані надзаголовкові	30, 55
дані підзаголовкові	30, 63
дата видання/розповсюдження	30
дата публікації	30
ДБА	30, 31
дескриптор	30
дескрипторна інформаційно-пошукова мова	31, 44
дескрипторна ІІМ	31, 44
джерело інформації	31
довідкове видання	31
довідково-бібліографічний апарат	31
довідково-пошуковий апарат	31
довідник	31
додаткова картка систематичного каталогу	31
додаткова назва	31
додатковий бібліографічний запис	32
докладне індексування	29, 32
документ	32
документ анонімний	15, 32
документ аудіовізуальний	16, 32
документ бібліографічний	19, 32
документ візуальний	28, 32
документ вторинний	28, 32
дублетний документ	32
документ електронний	32, 33
документ ідентифікуючий	33, 40
документ первинний	33, 62
допоміжні таблиці УДК	33
ДПА	31, 33

друкована графіка	33
друкована одиниця	33
друковане видання	33
дублетний документ	33
дублетний примірник	33
дублетність	33

Е

електронна бібліографічна картотека	33
електронне видання	33
електронний документ	33
електронний запис	34
електронний каталог	34
електронний каталог бібліотеки	34
електронні ресурси	34
елемент бібліографічний	20, 34
елемент бібліографічний обов'язковий	34, 59
елемент бібліографічний факультативний	34, 79
елемент бібліографічного опису	35
елемент даних	35
енциклопедичний словник	35
енциклопедія	35
еталонні таблиці УДК	35

Ж

журнал	35
журнал-перекрутка	14, 35
журнальне видання	35

З

забезпечення інформаційне	35, 42
забезпечення лінгвістичне	35, 52
забезпечення програмне	35, 68
загальна назва	35
*заголовок	36
заголовок авторський	13, 36
заголовок бібліографічного запису	36
заголовок індивідуального автора	36
заголовок колективного автора	36
заголовок предметний	36, 67
заголовок предметної рубрики	36
заголовок форми	36
заголовок, який містить географічну назву	36
заголовок, який містить ім'я особи	36
заголовок, який містить назву організації	36
заголовок, який містить позначення документа	36

заголовок, який містить уніфіковану назву	37
запис авторитетний (нормативний)	12, 37
запис анотований	15, 37
запис бібліографічний	20, 37
запис бібліографічний додатковий	32, 37
запис бібліографічний основний	37, 62
запис електронний	34, 37
запис каталогізаційний	37, 48
запис каталоговий	37, 48
запис каталожний	37, 48
запис нормативний (авторитетний)	12, 37
запис у фонді	37
запис фондовий	37
запит інформаційний	37, 43
засоби інформаційного пошуку лінгвістичні	37, 52
збірник	37
збірник наукових праць	37
зведений каталог	38
зворот титульного аркуша	38
звуковий документ	17, 38
зв'язок	38, 73
зв'язок асоціативний	16, 38
зібрання творів	38
змістова каталогізація	38
зона бібліографічного опису	38
зона видання	38
зона вихідних даних	38
зона назви і відомостей про відповідальність	38
зона нумерації	38
зона приміток	39
зона серії	39
зона специфічних відомостей	39
зона стандартного номера (чи його альтернативи)	
та умов доступності	39
зона фізичної характеристики	39
зшиток	39, 77

I

ідентифікуючий документ	40
ієрархічне відношення	40
ІКТ	40, 44
ілюстрація	40
ім'я (найменування)	40
інверсія в предметній рубриці	40
індекс каталожний	41, 48
індекс класифікаційний	41, 49

індекс поличний	41, 80
індекс УДК	41
індексування	41
індексування автоматичне	12, 41
індексування вільне	28, 41
індексування глибоке	29, 41
індексування докладне	29, 41
індексування координатне	41, 51
індексування неглибоке	41, 57
індексування обмежене	41, 57
індексування передкоординатне	41, 63
індексування посткоординатне	41, 65
індексування предметне	41, 67
індексування централізоване	41, 79
індивідуальне бібліотечне опрацювання	42
інтегрована база даних	42
інформаційна діяльність	42
інформаційна мова	42, 44
інформаційна потреба	42
інформаційна система	42
інформаційне видання	42
інформаційне забезпечення	42
інформаційний аналіз	42
інформаційний запит	43
інформаційний масив	43, 45
інформаційний пошук	43
інформаційний синтез	43
інформаційний шум	43
інформаційні ресурси	43
інформаційні технології	43
інформаційно-комунікативні технології (в бібліотечній діяльності)	44
інформаційно-пошукова мова	44
інформаційно-пошукова мова дескрипторного типу	44
інформаційно-пошукова мова класифікаційного типу	44
інформаційно-пошукова система	44
інформаційно-пошуковий масив	45
інформаційно-пошуковий тезаурус	45
інформація	45
інформація авторитетна	12, 45
інформація бібліографічна	18, 45
інформація вторинна	28, 45
інформація каталогізаційна	45, 47
інформація первинна	45, 62
ІІ	45
ІІМ	44, 45

ІПМ дескрипторного типу	44
ІПМ класифікаційного типу	44
ІПС	44, 45
ІПТ	45

К

картка каталогова	45, 48
картка каталожна	45, 48
картка систематичного каталогу додаткова	31, 45
картка систематичного каталогу основна	46, 61
картографічне видання	46
картотека	46
картотека бібліографічна	19, 46
картотека бібліографічна електронна	33, 46
картотека спеціальна	46, 73
картотека статей систематична	46, 72
картотека тематична	46, 75
каталог	46
каталог абетковий	11, 46
каталог абетково-систематичний	11, 46
каталог авторів	46
каталог бібліографічний	20, 46
каталог бібліотеки електронний	34, 46
каталог бібліотечний	22, 46
каталог генеральний	29, 46
каталог географічний	29, 46
каталог електронний	34, 46
каталог заголовків	47
каталог зведений	38, 47
каталог періодичних видань	47
каталог предметний	47, 67
каталог систематичний	47, 72
каталог словниковий	47, 73
каталог службовий	47, 73
каталог тематичний	47, 76
каталог центральний	47, 80
каталогізатор	47
каталогізаційна інформація	47
каталогізаційний запис	47, 48
каталогізація	47
каталогізація змістова	38, 47
каталогізація машиночитна	47, 53
каталогізація описова	47, 60
каталогізація предметна	38, 47
каталогізування	47
каталогізування розділене	47, 70

каталогізування розподілене	48, 70
каталогізування централізоване	48, 80
каталогова картка	48
каталоговий запис	48
каталогознавство	48
каталогування	47, 48
каталожна картка	48
каталожний запис	48
каталожний індекс	48
каталожний роздільник	48
кількісна характеристика	48
класифікаційна інформаційно-пошукова мова	44, 49
класифікаційна система	49
класифікаційна таблиця	49
класифікаційна формула	49
класифікаційний індекс	49
класифікація	49
класифікація бібліографічна	19, 49
класифікація бібліотечна	19, 49
класифікування	49
ключова назва	50
ключове слово	50
книга	50
книга-перекрутка	14, 50
книга рідкісна	50, 69
книжкове видання	50
коефіцієнт шуму	50
коефіцієнт інформаційного шуму	50
колективний автор	50
колекція	50
колонтитул	50
колофон	26, 50
коляція	48, 50
комбінована предметна рубрика	50
комбіноване видання	51
комплекс предметних рубрик	51
комплекс предметних рубрик вузький	28, 51
комплекс предметних рубрик широкий	51, 80
конволют	51
контроль авторитетний (нормативний)	13, 51
контритул	51
координатна ІПМ	44, 51
координатне індексування	51
копія (1)	51
копія (2)	52, 67
короткий бібліографічний опис	52

Л

лексична одиниця інформаційно-пошукової мови	52
лінгвістичне забезпечення	52
лінгвістичний словник	52, 55
лінгвістичний банк даних	52
лінгвістичні засоби інформаційного пошуку	52
ЛО	52

М

масив інформаційно-пошуковий	45, 52
матеріали конференції, з'їзду, симпозіуму	52
машиночитна каталогізація	53
метадані	53
Міжнародний стандартний бібліографічний опис (ISBD)	53
Міжнародний стандартний номер книги (ISBN)	53
Міжнародний стандартний номер періодичного видання	53
Міжнародний стандартний номер серіального видання	53
Міжнародний стандартний номер серійного видання (ISSN)	53
місце видання	54
місце опублікування	54
мова індексування	54
мова інформаційна	44, 54
мова інформаційно-пошукова вербальна	24, 54
мова інформаційно-пошукова дескрипторного типу	44, 54
мова інформаційно-пошукова класифікаційна	44, 54
мова інформаційно-пошукова класифікаційного типу	44, 54
мова інформаційно-пошукова предметизаційна	54, 55
мова каталогізації	54
мова ключових слів	54
мова предметних рубрик	55
мовний словник	55
моновидання	55
монографія	55
музичне видання	55, 58
мультимедіа	55

Н

навчальна програма	55
навчальне видання	55
навчальний посібник	55
надвипускні дані	55
надзаголовкові дані	55
назва	56
назва альтернативна	14, 56
назва додаткова	31, 56

назва загальна	35, 56
назва ключова	50, 56
назва оригіналу	56, 61
назва оригінальна	56, 61
назва основна	56, 61
назва паралельна	56, 62
назва спільна	56, 73
назва уніфікована	56, 78
наймення	40, 56
найменування	40, 56
наочний посібник	56
наскрізна пагінація	56
наукове видання	56
наукове опрацювання документів	14, 57
науково-популярне видання	57
неглибоке індексування	57
недескриптор	57
неперіодичне видання	57
нормативний (авторитетний) запис	12, 57
нормативний (авторитетний) контроль	13, 57
нормативний (авторитетний) файл	13, 57
носії даних	57
носії інформації	58
нотація	58
нотація класів	58
нотне видання	58
нумерація	58
нумерація аркушів	58
нумерація сторінок	58
нумерація томів	58
нумерування аркушів	58
нумерування сторінок	58

О

об'єкт багаточастинний	58
об'єкт одночастинний	58, 60
об'єкт описування	58
обмежене індексування	57, 59
обов'язковий бібліографічний елемент	59
обов'язковий елемент бібліографічного опису	59
обов'язковий примірник	59
образ документа пошуковий	59, 66
образ запиту пошуковий	59, 66
образотворча продукція	59
образотворче видання	59
одиниця бібліографічна	19, 59

одиниця друкована	33, 59
одиниця лексична (інформаційно-пошукової мови)	52, 59
одиниця опису	59
одиниця фізична	59, 79
одномовний тезаурус	59
однорівневий опис	60
однотомне видання	60
однотомник	60
одночастинний об'єкт	60
оперативність пошуку	60
опис багаторівневий	17, 60
опис бібліографічний	20, 60
опис бібліографічний аналітичний	15, 60
опис бібліографічний короткий	52, 60
опис бібліографічний повний	60, 64
опис бібліографічний розширений	60, 70
опис змісту	60
опис однорівневий	60
описова каталогізація	60
описова предметна рубрика	60
описування/опис (документа)	61
організація	61
організація бібліотечного каталогу	61
оригінальна назва	61
оригінальне видання	61
основна картка систематичного каталогу	61
основна класифікаційна ознака	61
основна назва	61
основна назва підсерії	61
основна назва серії	61
основна таблиця УДК	61
основний автор	62
основний бібліографічний запис	62
основні таблиці класифікації	62
офіційне видання	62

П

пагінація	58, 62
пагінація наскрізна	56, 62
пагінація продовжувана	56, 62
пагінація суцільна	56, 62
паралельна назва	62
паспорт каталогу	62
первинна інформація	62
первинний документ	62
переважний термін	30, 63

перевидання	63
передкоординатна ІІМ	44, 63
передкоординатне індексування	63
перекладне видання	63
перехресне посилання	63
періодичне видання	63
періодичність	63
перше видання	63
ПЗ	63, 68
підзаголовкові дані	63
підзаголовок	64
підназва	64
підрубрика	64
підручник	64
підсерія	64
повний бібліографічний опис	64
повнота індексування	64
повнота пошуку	64
повторне видання	64
ПОД	64, 66
ПОЗ	64, 66
показчик	64
показчик абетковий	11, 64
показчик абетково-предметний	11, 64
показчик абетково-предметний до систематичного каталогу	11, 65
показчик бібліографічний	21, 65
показчик предметний	65, 67
поличний індекс	65, 80
полівидання	65
поняття	65
*посилання	65
посилання бібліографічне	19, 65
посилання перехресне	63, 65
посилально-довідковий апарат предметного каталогу (списку, показчика)	65
посткоординатне індексування	65
потреба інформаційна	42, 65
пошук багатоаспектний	17, 65
пошук бібліографічний	21, 65
пошук варіантний	23, 65
пошук інформації	43, 65
пошук інформаційний	43, 65
пошукова мова	65
пошукова система	65
пошуковий образ	66
пошуковий образ документа	66

пошуковий образ запиту	66
пошуковий термін	66
практична бібліографічна діяльність	66
предмет	66
предметизаційна інформаційно-пошукова мова	55, 66
предметизаційна формула	66
предметизація	66
предметизування	67
предметна каталогізація	38, 67
предметна рубрика	67
предметне аналізування	66, 67
предметне індексування	67
предметний заголовок	67
предметний каталог	67
предметний покажчик	67
преференційний термін	67
примірник (1)	67
примірник (2)	67
примірник дублетний	33, 67
приписана пунктуація (умовні розділові знаки)	67
програмне забезпечення	68
продовжувана пагінація	56, 68
продовжуване видання	68
проста предметна рубрика	68
псевдонім	68
публікація	68
пунктуація в бібліографічному описі	69

Р

редагування бібліотечного каталога	68
релевантність	68
релятор	69
ресурс	69
ресурси бібліографічні	21, 69
ресурси бібліотечні	22, 69
ресурси електронні	34, 69
ресурси інформаційні	43, 69
реферат	69
реферативна база даних	69
реферативне видання	69
реферування	69
рідкісна книга	69
робочі таблиці УДК	70
розділене каталогізування	70
розподілене каталогізування	70
розширений бібліографічний опис	70

рубрика	70
рубрика предметна	70
рубрика предметна адекватна	14, 70
рубрика предметна багаточленна	17, 70
рубрика предметна комбінована	50, 70
рубрика предметна описова	60, 70
рубрика предметна проста	68, 70
рубрика предметна складна	70, 72
рубрика предметна узагальнювальна	70, 78
рубрикатор	70

С

семантична відповідність	68, 70
серіальне видання	70
серійне видання	71
серія	71
сигла	71
синтез (науковий)	71
синтез інформаційний	43, 71
система бібліографічного пошуку	18, 71
система інформаційна	42, 71
система інформаційна автоматизована	11, 71
система інформаційна бібліотечна автоматизована	11, 71
система інформаційно-пошукова	44, 71
система інформаційно-пошукова бібліографічна	18, 71
система класифікації	49, 71
система класифікаційна	49, 72
система пошукова	65, 72
система пошуку	65, 72
систематизація	72
систематизування	72
систематична картотека статей	72
систематичний каталог	72
складений термін	72
складна предметна рубрика	72
складова частина документа	72
СКС	72
словник енциклопедичний	35, 73
словник лінгвістичний	55, 73
словник мовний	55, 73
словник предметних рубрик	73
словник термінів унормований	73, 78
словниковий каталог	73
слово ключове	50, 73
службовий каталог	73
спеціальна картотека	73

список предметних рубрик	73
співавтор	73
співвідношення; відношення; зв'язок	73
спільна назва	73
стародруки	73
сторінка	74
сторінка титульна	74
супровідний матеріал	74
суцільна пагінація	74

Т

таблиці класифікації основні	62, 74
таблиці УДК	74
таблиці УДК допоміжні	33, 74
таблиці УДК еталонні	35, 74
таблиці УДК робочі	70, 74
таблиця авторських знаків	74
таблиця класифікації	49, 74
таблиця класифікаційна	49, 74
таблиця УДК основна	61, 74
твір	75
тезаурус	75
тезаурус багатомовний	17, 75
тезаурус інформаційно-пошуковий	45, 75
тезаурус одномовний	59, 75
тезаурус тематичний	75, 76
текст	75
текстове видання	75
тематична картотека	75
тематичний каталог	76
тематичний тезаурус	76
термін	76
термін індексування	76
термін переважний	30, 76
термін пошуковий	66, 76
термін преференційний	67, 76
термін складений	72, 76
термінологія	76
технічне бібліотечне опрацювання	76
титул	77
титульна сторінка	77
титульний аркуш	77
титульний екран	77
том (1)	77
том (2)	77
точка доступу	77

точність пошуку	78
транскрипція	78
транслітерація	78

У

УДК	78
узагальнювальна предметна рубрика	78
універсальна десяткова класифікація	78
*уніфікована назва	78
унормований словник термінів	78

Ф

файл авторитетний (нормативний)	13, 79
факультативний бібліографічний елемент	79
факультативний елемент бібліографічного опису	79
фоліація	58, 79
фондовий запис	79
фонодокумент	17, 79
формовний заголовок	35, 79
формула класифікаційна	49, 79
формула предметизаційна	66, 79

Х

характер інформації	79
---------------------	----

Ц

централізоване індексування	79
централізоване каталогізування	80
центральний каталог	80
цільове призначення (видання)	80

Ч

читацька адреса	80
-----------------	----

Ш

широкий комплекс предметних рубрик	80
шифр зберігання	80
шмуцтитул	81
шум	81

Абетковий показчик українських термінів RDA

А

авторитетна точка доступу	12
авторитетна форма імені (найменування)	12
авторитетний (нормативний) запис	12

нормативний (авторитетний) контроль	13
авторитетні дані	13
агент	14
асоціативні відношення	16
атрибут	16

Б

базова точка доступу	18
бібліографічний запис	20
бібліографічний опис	20
бібліографічний ресурс	21
бібліографічно значущий	21

В

варіантна форма імені (найменування)	23
вираження	26
відношення	27
відношення асоціативні	16, 27
відношення ієрархічне	27, 40

Г

графіка базової точки доступу	29
графіка каталогізації	29

Д

дані авторитетні	13, 30
дата видання/розповсюдження	30
джерело контрольованої точки доступу	31
додаткова точка доступу	32

З

загальноприйняте ім'я (найменування)	35
запис авторитетний (нормативний)	12, 37
запис нормативний (авторитетний)	12, 37
збірник	37
зв'язок	38
зібрання	38
змістова каталогізація	38

І

ідентифікатор	39
ієрархічне відношення	40
ім'я (найменування)	40
ім'я (найменування) загальноприйняте	35, 40
ім'я (найменування), якому надається перевага	40

ім'я установи	40
---------------	----

К

каталогізація описова	47, 60
ключова назва	50
контроль авторитетний (нормативний)	13, 51
контрольована точка доступу	51

М

мова каталогізації	54
--------------------	----

Н

назва ключова	50, 56
неконтрольована точка доступу	57
номен	57
нормалізована точка доступу	12, 57
нормативний (авторитетний) запис	12, 57
нормативний (авторитетний) контроль	13, 57
нумерація (серіальне видання)	58

О

об'єкт	58
обов'язкова точка доступу	59
одиниця фізична	59, 79
описова каталогізація	60
організація	61
особа	62

П

правила	66
предмет твору	66
примірник (2)	67
прояв	68

С

створювач	12
сутність	74

Т

твір	75
творець	12, 75
тема	75
тип ідентифікатора	76
тип змісту	77
тип носія	77

точка доступу	77
точка доступу авторитетна	12, 77
точка доступу базова	18, 77
точка доступу додаткова	32, 78
точка доступу контрольована	51, 78
точка доступу неконтрольована	57, 78
точка доступу нормалізована	12, 78
точка доступу обов'язкова	59, 78

Ф

фізична одиниця	79
форма носія	79

Ч

часовий діапазон	80
------------------	----

Додаток 2

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ

А

abstract	69
abstract database	69
abstract service	69
abstracting	69
academic publication	14
access point	77
accompanying material	74
added bibliographic entry	32
added copy	33
adequate subject heading	14
alphabetic(al) catalog(ue)	11
alphabetic(al) index	11
alphabetic(al) subject index	11
alphabetic(al) subject index to the classified catalog(ue)	11
alphabetico-classified catalog(ue)	11
alternative title	14
analysis	14
analytical bibliographic description	15
annotated bibliographic entry	15
annotated entry	15
annotating	15
annotation	15
anonym	15
anonymous document	15
arrangement	72

arrangement of cataloguing cards	23
associative relation(ship)	16
audiovisual document	16
author	12
author abstract	12
author catalog(ue)	46
author heading	13
author mark	13
author number	13
author statement	27
author's abstract of dissertation	12
authority control	13
authority file	13
authority record	12
authority information	12
automatic indexing	12
automated information system	11
auxiliary tables of the UDC	33

B

base access point	18
bastard title	81
bibliographic activities	18, 66
bibliographic area	38
bibliographic catalog(ue)	20
bibliographic classification	19
bibliographic data	21
bibliographic database	18
bibliographic description	20
bibliographic element	20
bibliographic entry notice	32
bibliographic file	19
bibliographic index (1)	21
bibliographic index (2)	21
bibliographic information	18
bibliographic item	19
bibliographic list	21
bibliographic processing	19
bibliographic record	20
bibliographic reference	19
bibliographic resource	21
bibliographic resources	21
bibliographic retrieval	21
bibliographic retrieval system	18
bibliographic survey	20
bibliographic(al) publication	19

*bibliographic(al) unit	19
bibliographing	22
bibliography	22
book (1)	50
book (2)	77
book classification	19
brochure	22
bulletin	23

C

call mark	80
call number	80
card filing	23
card index	46
cartographic edition	46
catalog(u)er	47
catalog(u)ing	47
catalog(ue)	46
catalog(ue) card	48
catalog(ue) librarian	47
catalog(ue) record	48
cataloging information	47
central catalog(ue)	80
centralized cataloguing	80
classification	49
classification schedule	49
classification system	49
classification table	49
classificational information retrieval language	44
classified card file	72
classified catalog(ue)	72
classifying	49
coauthor	73
co-author	73
collation	48
collected works	38
collection (1)	37
collective author	35
collective catalog(u)ing	29
collection level catalog(u)ing	29
collection of scientific papers	37
colophon	26
combined subject heading	50
common title (1)	35
common title (2)	73
compound subject heading	72

compound term	72
concept	65
content analysis	14
content description	60
continuous pagination	56
controlled vocabulary	78
coordinate indexing	51
copy (1)	51
copy (2)	67
corporate author	50
corporate body (1)	33
creator	12
cross reference	63

D

data	30
data element	35
data medium (1)	57
data medium (2)	58
database	18
date of publication	30
deposit copy	59
depth indexing	29
depth of indexing	29
description	61
descriptive subject heading	60
descriptor	30
descriptor language	44
dictionary	55
dictionary catalogue	73
directory	31
document	32
document description	61
duplicate	33

E

edition	24
edition area	38
edition for the blind	25
edition in a book form	50
edition statement	27
editor	28
educational edition	55
electronic catalog(ue)	34
electronic document	33
electronic publication	33

electronic record	34
electronic resources	34
encyclo(a)edia	34
enlarged bibliographic description	70
entry word(s)	36
enumeration	58

F

first edition	63
foliation	58
form heading	36
free indexing	28
frequency	63
full bibliographic description	64

G

general catalog(ue)	29
general subject heading	78
geographical catalog(ue)	29
graphic edition	59
group processing	29
guide	31

H

half title (1)	31
half title (2)	81
half-title	81
*heading (1)	36
heading (2)	36
holdings record	79
holdings statement	27

I

impression	26
imprint	27
identical copy	33
illustration	40
index	11, 64
index term	76
indexing	41
indexing language	54
indexing term	76
individual processing	42
information	45
information analysis	42
information and communication technology	44

information edition	42
information needs	42
information request	43
information resources	43
information retrieval	43
information retrieval file	45
information retrieval language lexical unit	52
information retrieval language	44
information retrieval system	44
information support	42
information synthesis	43
information system	42
information technology	43
integrated database	42
intended audience of item	80
International Standard Bibliographic Description	53
International Standard Book Number	53
International Standard Serial Number	53
issue (1)	24
issue (2)	26

J

joint author	73
journal (1)	28
journal (2)	35
journal type edition	35

K

key title	50
keyword	50
key-word language	54

L

large set of subject headings	80
leaf	16
legal deposit copy	59
library automation	11
library catalog(ue)	22
library classification	19
library processing	22
library resources	22
linguistic data bank	52
linguistic support	52
location mark	80

M

machine-readable catalog(u)ing	53
machine-reading record	34
magazine (1)	35
magazine (2)	35
main author	62
main bibliographic entry	62
main schedule	62
main table of the UDC	61
mandatory bibliographic element	59
mandatory element of bibliographic description	59
master catalogue	29
metadata	53
monoedition	55
monograph	55
monolingual thesaurus	59
multilevel description	17
multilevel heading	17
multilingual thesaurus	17
multimedia	55
multinomial subject heading	17
multivolume edition	17
multivolume publication	17

N

name	40
new edition (1)	63
new edition (2)	64
newspaper	28
newspaper type edition	28
noise	43
noise ratio	50
non-descriptor	57
non-periodical edition	57
notation (1)	49
notation (2)	58
notation of the classes	58
note area	39
numbering (2)	58
numbering of parts	58

O

official catalog(ue)	73
official edition	62
on-line public access catalog(ue)	34
one-volume edition	60
optional bibliographic element	79

optional element of bibliographic description	79
organization of catalogue	61
original edition (1)	61
original edition (2)	63
original title	61
other title information	28

P

page	74
pagination	58
pamphlet	22
parallel title	62
part (1)	26
part (2)	77
periodical	63
physical description area	39
place of printing	54
place of publication	54
popular non-fiction edition	57
post-coordinated indexing	65
post-coordination language	44
precision ratio	78
precoordinate indexing	63
pre-coordinate indexing	63
pre-coordinated indexing	63
pre-coordination language	44
preferred term	67
primary information	62
print	33
printed music	58
printed text	75
proceeding	52
pseudonym	68
publication	68
publisher (1)	24
publisher (2)	24
publishing house	24

Q

qualifier	69
query	23

R

rare book	69
recall ratio	64
*reference	65

reference edition	31
reference work	31
reissue	63
relation (2)	73
relevance	68
reprint	63
resource; resources	69
retrieval system	65
revision and correction of catalogue	68
rubricator	70
running title	50

S

scientific edition	56
search language	44, 65
search pattern	66
search pattern of document	66
search profile	66
search specification	66
search term	66
secondary author	73
secondary document	28
secondary information	28
seek time	60
serial (1)	68
serial (2)	70
serial issue	70
serial publication	71
series (1)	71
series (2)	71
series area	39
series statement	27
set	71
set of subject headings	51
shallow indexing	56
shared catalog(u)ing	70
shelf mark	80
shelf number	80
short bibliographic description	52
sigla	71
simple subject heading	68
single-volume edition	60
software	68
source	31
special card file	73
specific set of subject headings	28

standard number and terms of availability area	39
statement of edition	27
statement of responsibility	27
study aid	55
subheading	64
subject	66
subject analysis	66, 67
subject catalog(ue)	67
subject heading (1)	67
subject heading (2)	67
subject headings language	55
subject heading list	73
subject index	67
subject indexing	67
subseries	64
subtitle (1)	64
subtitle (2)	70
support	57
syllabus	55
synthesis	71
systematic catalogue	72

T

teaching aid	55
technical processing	76
term	76
terminology	76
text	75
textbook	64
thesaurus	45, 75
title	56
title and statement of responsibility area	38
title catalog(ue)	47
title leaf	77
title page (1)	77
title page (2)	77
title proper	61
title proper of series	61
title proper of subseries	61
title screen	77
topical card file	75
transcription	78
translated publication	63
transliteration	78
type of edition	24

U	
UDC	78
UDC class number	41
UDC schedules	74
*uniform title	78
uniform title for classic anonymous	37
unit of description	59
Universal Decimal Classification	78
V	
visual aid	56
volume (1)	33
volume (2)	44
W	
webliography	23

Абетковий покажчик англійських термінів RDA

A	
access point	77
additional access point	32
agent	14
associative relationships	16
attribute	16
authority control	13
authority data	13
authority record	12
authorized access point	12
authorized form of name	12
B	
base access point	18
bibliographic description	20
bibliographic record	20
bibliographic resource	21
bibliographically significant	21
C	
carrier type	77
collection (1)	37
collection (2)	32
content type	77
controlled access point	51
conventional name	35

corporate body (2)	61
creator	12
D	
date of publication/distribution	30
descriptive catalog(u)ing	60
E	
entity (1)	58
entity (2)	74
essential access point	59
expression	26
F	
form of carrier	79
H	
hierarchical relation	40
I	
identifier	39
item (1)	67
item (2)	79
K	
key-title	50
L	
language of cataloguing	54
M	
manifestation	68
N	
name	40
name of agency	40
nomen	57
normalized access point	12
numbering (1)	58
O	
object	58
P	
person	62

preferred name	40
----------------	----

R

relation (1)	27
relationship	37
rules	66

S

script of base access point	29
script of catalog(u)ing	29
source of controlled access point	31
subject catalog(u)ing	38
subject of the work	66

T

thema	75
time-span	80
type of identifier	76

U

uncontrolled access point	57
---------------------------	----

V

variant form access point	23
---------------------------	----

W

work	75
------	----

СПИСОК АБРЕВІАТУР

АБІС – Автоматизована бібліотечна інформаційна система

АІС – Автоматизована інформаційна система

АПП – Абетково-предметний покажчик

АСОД – Аналітико-синтетичне опрацювання документів

ББД – Бібліографічна база даних

ББК – Бібліотечно-бібліографічна класифікація

БД – База даних

ДБА – Довідково-бібліографічний апарат

ДПА – Довідково-пошуковий апарат

ІКТ – Інформаційно- комунікаційні технології

ІІ – Інформаційний пошук

ІІМ – Інформаційно-пошукова мова

ІІС – Інформаційно-пошукова система

ІІТ – Інформаційно-пошуковий тезаурус

ЛЮ – Лексична одиниця (інформаційно-пошукової мови)

ПЗ – Програмне забезпечення

ПОД – Пошуковий образ документа

ПОЗ – Пошуковий образ запиту

СКС – Систематична картотека статей

УДК – Універсальна десяткова класифікація

ISBD – International Standard Bibliographic Description – Міжнародний стандартний бібліографічний опис

ISBN – International Standard Book Number – Міжнародний стандартний номер книги

ISSN – International Serials Standard Number – Міжнародний стандартний номер серіального видання

UDC – Universal Decimal Classificatson – Універсальна десяткова класифікація

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Закони України (зі змінами та доповненнями)

1. **Про авторське право і суміжні права** : Закон України від 23 грудня 1993 року № 3792-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – Ст. 64. [Зміни і доповнення внесено згідно із Законами України: № 75/95-ВР від 28.02.95; № 998-XIV від 16.07.99; № 2627-III від 11.07.2001; № 850-IV від 22.05.2003; № 1294-IV від 20.11.2003; № 2939-VI від 13.01.2011; № 4652-VI від 13.04.2012; № 5460-VI від 16.10.2012; № 927-VIII від 25.12.2015; № 1651-VIII від 05.10.2016; № 1977-VIII від 23.03.2017; № 2415-VIII від 15.05.2018; № 2581-VIII від 02.10.2018].

2. **Про видавничу справу** : Закон України від 5 червня 1997 року № 318/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 32. – Ст. 206. [Зміни і доповнення внесено згідно із Законами України: № 3047-III від 07.02.2002; № 762-IV від 15.05.2003; № 1268-IV від 18.11.2003; № 1407-IV від 03.02.2004; № 2707-IV від 23.06.2005; № 2855-IV від 08.09.2005; № 317-V від 02.11.2006; № 521-VI від 18.09.2008; № 3352-VI від 12.05.2011; № 5460-VI від 16.10.2012; 2014; № 5492-VI від 20.11.2012; № 1554-VII від 01.07.2014; № 927-VIII від 25.12.2015; № 954-VIII від 28.01.2016; № 1780-VIII від 08.12.2016; № 1982-VIII від 23.03.2017; № 2530-VIII від 06.09.2018; № 440-IX від 14.01.2020; № 692-IX від 16.06.2020].

3. **Про бібліотеки і бібліотечну справу** : Закон України від 27 січня 1995 року № 32/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 7. – Ст. 45. [Зміни і доповнення внесено згідно із Законами України: № 1561-III від 16.03.2000; № 2120-III від 07.12.2000; № 2905-III від 20.12.2001; № 380-IV від 26.12.2002; № 594-IV від 06.03.2003; № 1344-IV від 27.11.2003; № 107-VI від 28.12.2007; № 1388-VI від 21.05.2009; № 5461-VI від 16.10.2012; № 1166-VII від 27.03.2014; № 76-VIII від 28.12.2014; № 911-VIII від 24.12.2015; № 927-VIII від 25.12.2015; № 954-VIII від 28.01.2016; № 955-VIII від 28.01.2016].

4. **Про інформацію** : Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650. [Зміни і доповнення внесено згідно із Законами України: № 1642-III від 06.04.2000; № 3047-III від 07.02.2002; № 676-IV від 03.04.2003; № 1268-IV від 18.11.2003; № 1703-IV від 11.05.2004; № 2707-IV від 23.06.2005; № 2388-VI від 01.07.2010; № 2592-VI від 07.10.2010; № 2724-VI від 30.11.2010; № 2756-VI від 02.12.2010; у редакції Закону № 2938-VI від 13.01.2011].

5. **Про Національну програму інформатизації** : Закон України від 4 лютого 1998 року № 74/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27–28. – Ст. 181. [Зміни і доповнення внесено згідно із Законами України: № 2684-III від 13.09.2001; № 2289-VI від 01.06.2010; № 5463-VI від 16.10.2012; № 554-IX від 13.04.2020].

Стандарти

6. **ДСТУ 2392–94.** Інформація та документація. Базові поняття. Терміни та визначення. – Чинний від 1995.01.01 до 2018. 01.01. – К. : Держстандарт України, 2005. – 53 с. – (Державний стандарт України).

7. **ДСТУ 2394–94.** Комплектування фонду, бібліографічний опис, аналіз документів. Терміни та визначення. – Чинний від 1995.01.01 до 2018. 01.01. – К. : Держстандарт України, 1994. – 48 с. – (Національний стандарт України).

8. **ДСТУ 2395–2000.** Інформація та документація. Обстеження документа, встановлення його предмета та відбір термінів індексування. Загальна методика (ГОСТ 30671–99) (ISO 5963:1985). – Чинний від 2001.07.01. – К. – Держстандарт України, 2001. – 12 с. – (Державний стандарт України).

9. **ДСТУ 2398–94.** Інформація та документація. Інформаційні мови. Терміни та визначення. – Чинний від 1995.01.01 до 2018.01.01 – К. : Держстандарт України, 1994. – 23 с. – (Державний стандарт України).

10. **ДСТУ 2481–94.** Інтелектуальні інформаційні технології. Терміни та визначення. – Чинний від 1995.01.01. – К. : Держстандарт України, 1994. – 72 с. – (Державний стандарт України).

11. **ДСТУ 2732:2004.** Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять. – Чинний від 2005.07.01. – К. : Держспоживстандарт України, 2005. – II, III, IV, 32 с. – (Національний стандарт України).

12. **ДСТУ 3017:2015.** Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. – Чинний від 2016.07.01. – К. : ДП „УкрНДНЦ”, 2016. – 42 с. – (Національний стандарт України).

13. **ДСТУ 3018-95.** Видання. Поліграфічне виконання. Терміни та визначення. Чинний від 1996.01.01 до 2017.07.01 – К. : Держстандарт України, 1995. – 24 с. – (Національний стандарт України).

14. **ДСТУ 3814:2013.** Інформація та документація. Видання. Міжнародна стандартна нумерація книг (ISO 2108:2005, NEQ). – Чинний від 2014.01.01. – К. : Мінекономрозвитку України, 2014 – 9 с.– (Національний стандарт України).

15. **ДСТУ 4031–2001** (ISO 5964:1985). Інформація та документація. Багатомовний тезаурус. Методика розроблення – Чинний від 2002.01.01. – К. : Держстандарт України, 2001. – 74 с. – (Державний стандарт України).

16. **ДСТУ 4032–2001** (ISO 2788:1986). Інформація та документація. Одномовний тезаурус. Методика розроблення. – Чинний від 2002.01.01. – К. : Держстандарт України, 2001. – 60 с. – (Державний стандарт України).

17. **ДСТУ 4419–2005.** Інформація і документація. Документи аудіовізуальні. Терміни та визначення понять. – Чинний від 2006.07.01. – К. : Держспоживстандарт України, 2006. – 13 с. – (Національний стандарт України).

18. **ДСТУ 4861:2007** Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості. (ISO 8:1977, NEQ; ISO 1086:1991, NEQ; ISO 7275:1985, NEQ).–

Чинний від 2009.01.01. – К. – Держспоживстандарт України, 2009. – 50 с. – (Національний стандарт України).

19. **ДСТУ 5034:2008.** Інформація і документація. Науково-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять. – Чинний від 2009.01.01. – К. : Держспоживстандарт України, 2009. – 41 с. – (Національний стандарт України).

20. **ДСТУ 7157:2010.** Інформація та документація. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості. – Чинний від 2010.07.01. – К. : Держспоживстандарт України, 2010. – 18 с. – (Національний стандарт України).

21. **ДСТУ 7448:2013.** Інформація та документація. Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять. – Чинний від 2014.07.01. – К. : Мінекономрозвитку України, 2014. – 46 с. – (Національний стандарт України).

22. **ДСТУ ISO 5127:2007.** Інформація та документація. Словник термінів (ISO 5127:2001, IDT). – Чинний від 2009.10.01 до 2019.07.01. – К. : Держспоживстандарт України, 2010. – 240 с. (Національний стандарт України).

23. **ДСТУ ISO 7154:2010.** Інформація і документація. Принципи бібліографічного упорядкування (ISO 7154:1983, IDT). – Чинний від 2012.01.01. – К. : ДП „УкрНДНЦ”, 2018. – 16 с. (Національний стандарт України).

24. **ДСТУ ISO 8459-5:2005** (ISO 8459-5:2002, IDT). Довідник бібліографічних елементів даних. Частина 5. Елементи даних для обміну каталогізованими даними та метаданими – Чинний від 2007.07.01. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – 85 с. – (Національний стандарт України).

25. **ДСТУ ГОСТ 7.1:2006** (ГОСТ 7.1-2003, IDT). Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання. – Чинний від 2007.07.01. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – 74 с. – (Державний стандарт України).

26. **ДСТУ ГОСТ 7.51:2003** (ГОСТ 7.51–1998, IDT). Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Картки для каталогів і картотек . Каталогізація у виданні. Склад, структура даних та видавниче оформлення. – Чинний від 2004.07.01. – К. : Держспоживстандарт України, 2004. – 16 с. – (Національний стандарт України).

27. **ДСТУ ГОСТ 7.59:2003** (ГОСТ 7.59-2003 (ИСО 5963-85), IDT) Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Індексування документів. Загальні вимоги до систематизації та предметизації. – Чинний від 2004.07.01. – К. : Держспоживстандарт України, 2004. – 11 с. – (Національний стандарт України).

28. **ДСТУ ГОСТ 7.80:2007** (ГОСТ 7.80–2000, IDT). Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання. – Чинний від 2008.04.01. – К. : Держспоживстандарт України, 2008. – 16 с. – (Національний стандарт України).

29. **ГОСТ 7.0–84.** Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиографическая деятельность. Основные термины и определения. – Введ. в дейст. 1986.01.01, заверш. дейст. 2000.07.01. – М. : Издательство стандартов, 1985. – 24 с. – (Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу).

30. **ГОСТ 7.0–99.** Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Информационно-библиотечная деятельность, библиография. Термины и определения. – Введ. в дейст. 2000.07.01 взамен ГОСТ 7.0–84 – Минск : Межгосударственный совет по стандартизации, метрологии и сертификации, 1999. – 24 с. – (Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу).

31. **ГОСТ 7.66–92.** Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Индексирование документов. Общие требования к координатному индексированию. (ISO 5963–85). – Введ. в дейст. 1993.01.01. – М. : Издательство стандартов, 1992. – 16 с. – (Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу).

32. **ГОСТ 7.74–96.** Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Информационно-поисковые языки. Термины и определения. – Введ. в дейст. 1997.07.01. – Минск : Межгосударственный совет по стандартизации, метрологии и сертификации, 1997. – 35 с. – (Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу).

33. **ГОСТ 7.76–96.** Комплектование фонда документов. Библиографирование. Каталогизация. Термины и определения. – Введ. в дейст. 1998.01.01. – Минск : Межгосударственный совет по стандартизации, метрологии и сертификации, 1997. – 56 с. – (Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу).

34. **ГОСТ 7.82–2001.** Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиографическая запись. Библиографическое описание электронных ресурсов. Общие требования и правила составления. – Введ. в дейст. 2002.07.01, заверш. дейст. 2021.01.25. – Минск : Межгосударственный совет по стандартизации, метрологии и сертификации, 2001. – 23 с. – (Межгосударственный стандарт).

35. **ГОСТ 7.90–2007.** Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Универсальная десятичная классификация. Структура, правила ведения и индексирования. – Введ. в дейст. 2008.07.01. – Москва : Стандартинформ, 2006. – 24 с. – (Межгосударственный стандарт).

Документи IFLA

36. **Бібліотечна еталонна модель від IFLA.** Концептуальна модель для бібліографічної інформації (IFLA Library Reference Model. A Conceptual Model for Bibliographic Information) [Електронний ресурс]. – 2017 (переклад 2019)–

Режим доступу: https://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frbr-lrm/ifla-lrm-august-2017_rev201712-uk.pdf. – Назва з екрана. – Дата доступу 17.01.2020.

37. **Декларация о международных принципах каталогизации** (Statement of international cataloguing principles) [Електронний ресурс]. – 2009. – Режим доступу: http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/icp/icp_2009-ru.pdf. – Назва з екрана. – Дата доступу 28.01.2021.

38. **Функциональные требования к авторитетным данным (FRAD)**. Концептуальная модель. (Functional requirements of authority data : a conceptual model) [Електронний ресурс]. – 2009 (перевод 2011). – Режим доступу: https://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frad/frad_2009-ru.pdf. – Назва з екрана. – Дата доступу 28.01.2021.

39. **Функциональные требования к библиографическим записям** (Functional Requirements for Bibliographic Records) [Електронний ресурс]. – 1998 (перевод 2006). – Режим доступу: http://elib.ict.nsc.ru/jspui/bitstream/ICT/1018/1/FRBR_2009_ru.pdf. – Назва з екрана. – Дата доступу 28.01.2021.

40. **Функциональные требования к предметным авторитетным данным (FRSAD)**. Концептуальная модель. (Functional Requirements for Subject Authority Data (FRSAD). A Conceptual Model) [Електронний ресурс]. – 2010. – Режим доступу: <http://www.rusmarc.info/2017/library/frsad.pdf>. – Назва з екрана. – Дата доступу 28.01.2021.

Енциклопедії, словники, довідники

41. **Библиотечная энциклопедия** / Рос. гос. б-ка ; [редкол.: гл. ред. Ю. А. Гриханов; чл. редкол.: М. И. Акилина, Б. Н. Бачалдин, Ф. С. Воройский и др.]. – Москва : Пашков Дом, 2007. – 1299 с. – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0000989>. – Назва з екрана. – Дата доступу 01.06.2021.

42. **Великий тлумачний словник сучасної української мови** [Електронний ресурс] : 250 000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ; Ірпінь: Перун, 2005. – VIII, 1728 с.

43. **Власова Г. В.** Аналітико-синтетична переробка інформації : навч. посіб. / Г. В. Власова, В. І. Лутовинова, Л. І. Титова. – Держ. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. – Київ : ДАКККиМ, 2006. – 290 с.

44. **Горбаченко Т. Г.** Аналітико-синтетична переробка документної інформації : навч. посіб. для дистанц. навчання / Т. Г. Горбаченко – Відкритий міжнар. ун-т розвитку людини „Україна”. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Київ : Університет „Україна”, 2008. – 311 с.

45. **Мина Ж. В.** Аналітико-синтетичне опрацювання інформації : навч. посіб. / Ж. В. Мина. – Нац. ун-т „Львів. політехніка”. – Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2016. – 194 с.

46. **Стрішенець Н. В.** Англо-український словник-довідник бібліотечно-інформаційної термінології = English-Ukrainian Glossary of Library and Information Science / Н. Стрішенець. – К.: Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2004. – 329 с.

Методичні матеріали ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

47. **Бібліографічне оформлення наукових робіт** : метод. рек. / уклад.: Лобановська І. Г., Помчалова О. Г., Грудініна Н. Д. ; [наук. ред. І. Г. Лобановська] ; НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. – Київ : [б. в.], 2015. – 90 с. – (Серія „На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек” ; вип. 12).

48. **Координатне індексування документів і заповнення поля „ключові слова” електронного каталогу** : метод. рек. / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [уклад.: І. Г. Лобановська]. – К., 2011. – 28 с.

49. **Предметизація документів з питань освіти, педагогіки, психології** : практ. посіб. / уклад.: І. Г. Лобановська, Н. Є. Зоріна ; наук. ред. І. Г. Лобановська // Наук. пр. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського : зб. наук. пр. / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2014. – Вип. 4 : Інтегрований галузевий інформаційний ресурс: стан, проблеми, перспективи створення та забезпечення доступу. – С. 401–538.

50. **Упровадження в практику роботи бібліотек освітянської галузі ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 „Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання” та ДСТУ ГОСТ 7.80:2007 „Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання”** : практ посіб. / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [уклад.: І. Г. Лобановська, О. Г. Помчалова, І. С. Хибник ; наук. ред. І. Г. Лобановська]. – К., 2010. – 95 с. (Шкільна бібліотека плюс ; № 15/16 (171/172), серпень ; (Серія „На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек” ; вип. 6). – До 10-річчя ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Інтернет-ресурси

51. **Вікіпедія** [Електронний ресурс] : вільна енциклопедія. – Режим доступу: <http://www.wikipedia.org/>. – Назва з екрана. – Дата доступу 01.04.2021.

52. **Книжкова палата України. ISBN/ISMN** [Електронний ресурс] – Режим доступу: : <http://www.ukrbook.net/agentstvo.html>. – Назва з екрана. – Дата доступу 01.06.2021.

53. **Книжкова палата України. Універсальна десяткова класифікація.** [Електронний ресурс] : – Режим доступу: http://www.ukrbook.net/UDC/UDC_1.html. – Назва з екрана. – Дата доступу 01.06.2021.

54. **Українська бібліотечна енциклопедія** [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http:// www.ube.nlu.org.ua/](http://www.ube.nlu.org.ua/) – Назва з екрана. – Дата доступу 01.04.2021.

55. **Центр реєстрації ISSN** [Електронний ресурс] : – Режим доступу: <http://issn.com.ua/uk/pro-issn> – Назва з екрана. – Дата доступу 01.04.2021.